

Satakunnan hyvinvointialueen demografinen kehitys, kilpailu- kyky ja tulevaisuus

Hyvinvointialueen väestö- ja demografisen rakenteen nykytila
sekä mennyt ja tuleva kehitys

Sisällysluettelo

1	Selvityksen tausta ja toteutus	3
2	Satakunnan toteutunut väestönkehitys	4
2.1	Yleiskuva väestönkehityksestä ja väestönkehityksen osatekijöistä	4
2.2	Demografisen rakenteen kehitys	11
2.3	Satakunnan demografinen kilpailukyky suhteessa muihin hyvinvointialueisiin	15
3	Satakunnan tuleva väestön- ja demografisen rakenteen kehitys	16
3.1	Ennusteen menetelmä ja oletukset	16
3.2	Satakunnan väestönkehitys vuosina 2024–2050	18
3.3	Ennakoitu demografisen rakenteen kehitys	24
3.3.1	Ennakoitu ikärakenteen kehitys	24
3.3.2	Ennakoitu kielirakenteen kehitys	29
3.4	Satakunnan ja muiden hyvinvointialueiden ennakoitu kehitys	30
4	Saavutettavuusanalyysi	33
5	Johtopäätökset	36
5.1	Johtopäätökset toteutuneesta kehityksestä	36
5.2	Johtopäätökset tulevasta kehityksestä	37
	Liite 1. Tekninen seloste väestöennusteen toteutuksesta	41

1 Selvityksen tausta ja toteutus

Hyvinvointialueen toiminta perustuu pitkälti alueella asuvan väestön palvelutarpeeseen vastaamiseen, alueella asuvan työvoiman toimesta. Koska väestö on hyvin keskeisessä roolissa sosiaali- ja terveyspalveluiden kuluttajina ja toteuttajina, hyvinvointialueen asukkaiden määrän, asuinpaikkojen sekä demografisen rakenteen nykyinen rakenne ja tuleva kehitys vaikuttavat huomattavasti hyvinvointialueen toiminnan järjestämiseen sekä toiminnan taustaehtoihin. Väestön merkitystä hyvinvointialueen toiminnan näkökulmasta korostaa etenkin pitkän aikavälin väestörakenteen suuret muutokset, joiden tarkempi tunnistaminen on tärkeää etenkin hyvinvointialueen tulevaisuuden palveluiden suunnittelussa.

Tämä selvitys keskittyy Satakunnan hyvinvointialueen väestönkehityksen menneen ja tulevan kehityksen sekä demografisen kilpailukyvyn tarkasteluun ja tämän pohjalta palveluiden saavutettavuuden analysointiin. Selvityksen on toteuttanut MDI ja selvitys on päivitys vuonna 2023 toteutetulle vastaavalle väestöanalyysille.

Selvityksen toinen luku keskittyy Satakunnan toteutuneen kehityksen tarkasteluun. Toteutuneen kehityksen analyysin keskeisenä tavoitteena on ollut muodostaa kuva Satakunnan ja Satakunnan sisäisestä toteutuneesta väestönkehityksestä sekä tarkastella tätä selittäviä tekijöitä. Lisäksi ensimmäisessä luvussa on tarkasteltu laajemmin Satakunnan demografisen rakenteen kehitystä sekä vertailtu Satakuntaa suhteessa muihin hyvinvointialueisiin, Satakunnan ominaispiirteiden ja ”demografisen kilpailukyvyn” tunnistamiseksi.

Selvityksen kolmas luku muodostaa kaksi tulevaisuuden kuvaa Satakunnan hyvinvointialueen tulevasta väestönkehityksestä väestöennusteen perusteella. Väestöennuste on muodostettu toteutuneen väestönkehityksen perusteella hyvinvointialueelle, alueen kunnille ja kuntien sisäisille alueille vuosille 2024–2050. Väestönkehityksen lisäksi toisessa luvussa on tarkasteltu ennakoidun väestönkehityksen vaikutusta Satakunnan demografiseen rakenteeseen. Lisäksi luvussa on vertailtu Satakunnan tulevaa kehitystä muihin hyvinvointialueisiin.

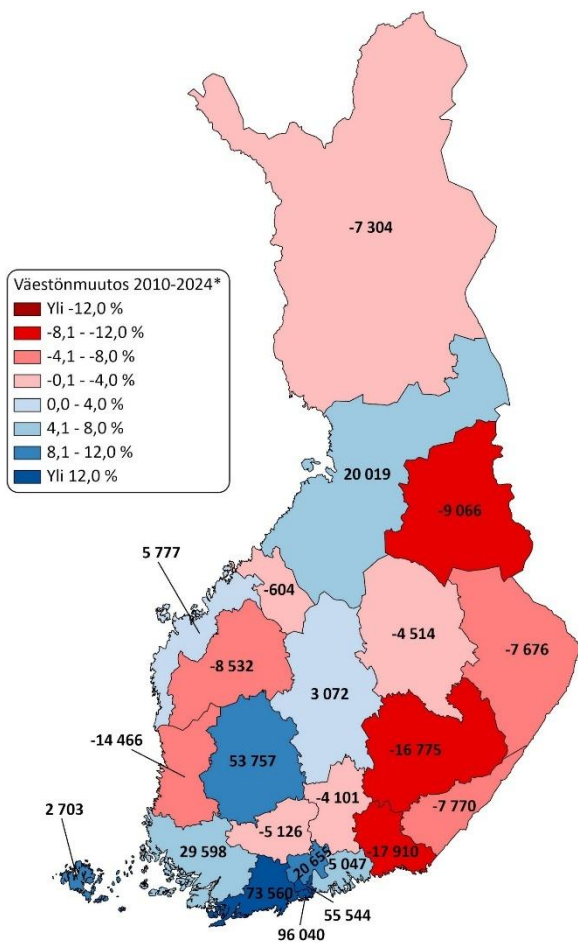
Neljäs luku sisältää tiivistelmän Satakunnan palveluverkon saavutettavuusanalyysistä. Saavutettavuusanalyysissä mallinnettiin eri palveluiden saavutettavuutta ja peittävyyttä nykyisen ja tulevan väestörakenteen avulla. Tarkemmat saavutettavuusanalyysin tulokset on raportoitu erillisessä powerpoint- raportissa.

Viimeisessä luvussa on esitetty selvityksen edeltävien lukujen pohjalta johtopäätökset Satakunnan hyvinvointialueen menneestä demografisesta kehityksestä sekä tulevasta kehityksestä, keskittyen näiden muutosten vaikutuksiin hyvinvointialueen toiminnan kannalta sekä mahdolliseen ”liikkumavaraan” tulevaisuuden kehityksessä.

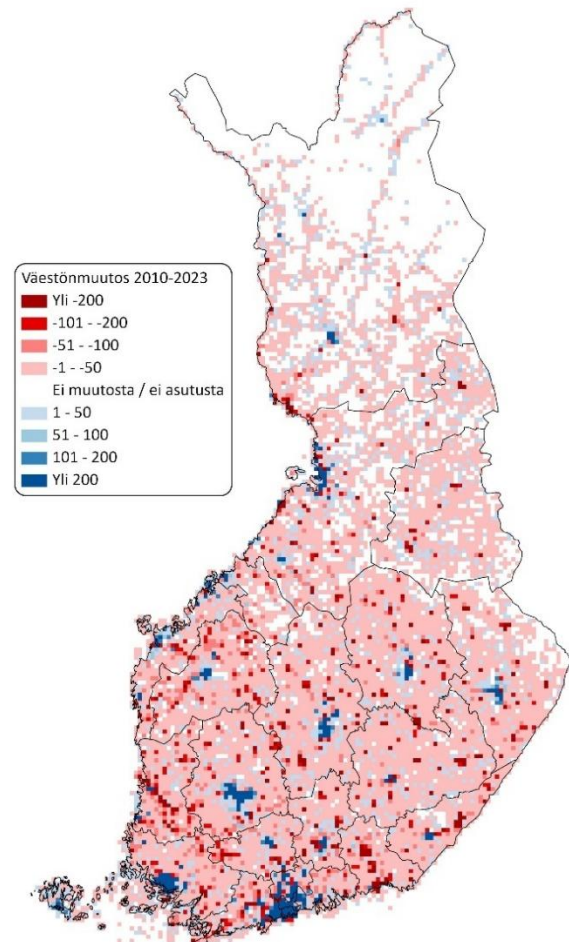
2 Satakunnan toteutunut väestönkehitys

2.1 Yleiskuva väestönkehityksestä ja väestönkehityksen osatekijöistä

Satakunnan hyvinvointialueen väestöpohja on vähentynyt jo pitkään ja 2010-luvulla väestön supistuminen on voimistunut. Vuosien 2010–2024 aikana hyvinvointialueen väestö väheni noin 14 500 henkilöllä eli 6,4 prosentilla. Satakunnan väestön vähenemistä voi pitää luonteeltaan ”kroonisena”: pitkään jatkuneiden muuttotappioiden takia iäkkään väestön osuus on kohonnut korkeaksi ja toisaalta hedelmällisessä iässä oleva väestö vähenee vuodesta toiseen. Tämän seurauksena kuolleiden määrä on jatkuvassa kasvussa ja syntyneiden määrä jatkuvassa laskussa vähenevän hedelmällisessä iässä olevan väestön takia. Kroonisen väestönsupistumisen katkeaminen vaatisi huomattavan suuria muuttovoittoja vuosittain, joita Satakunta ei ole vielä saavuttanut.

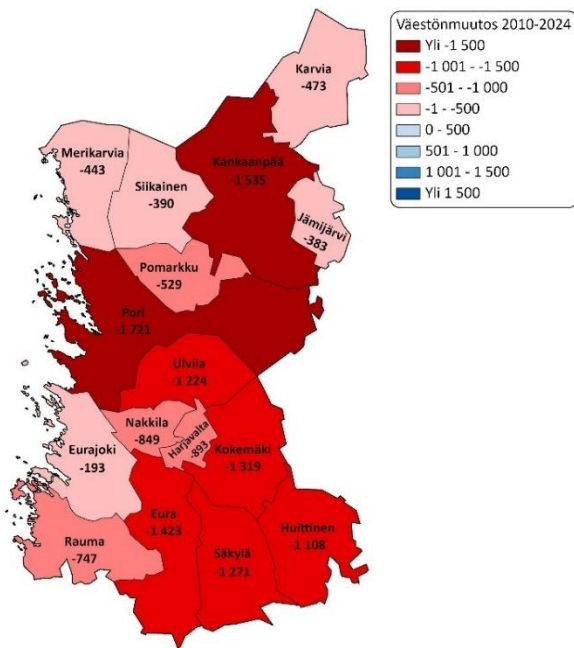
Kartta 1. Väestönkehitys hyvinvointialueittain vuosien 2010–2024 aikana.

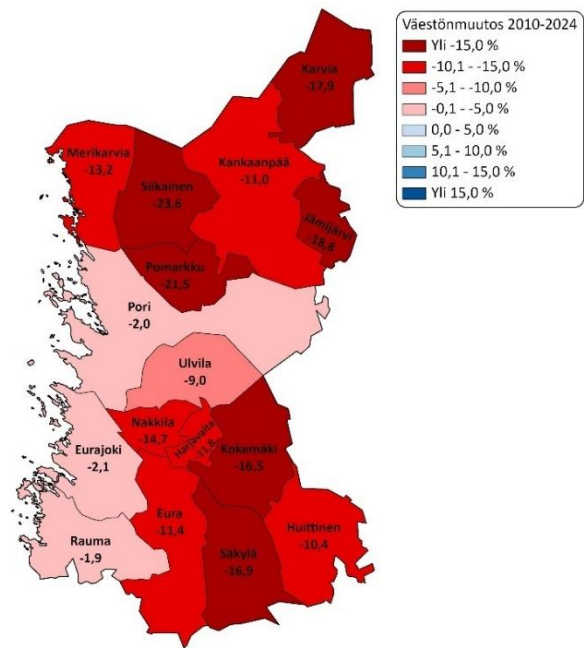
Kartta 22. Väestönkehitys 5x5km ruuduissa vuosien 2010–2023 aikana

Satakunnan hyvinvointialueen suhteellinen väestönkehitys oli neljänneksi heikointa kaikista hyvinvointialueista vuosien 2010–2024 aikana (kartta 1). Hyvinvointialueen väestönkehitys on erityisen haastavaa suhteessa muihin länsirannikon ja Länsi-Suomen hyvinvointialueisiin: etenkin suurilla, yliopistokaupunkien ympärille rakentuneilla Etelä-Suomen hyvinvointialueilla väestö kasvoi voimakkaasti vuosien 2010–2024 aikana. Kuitenkin myös esimerkiksi Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan väestönkehitys oli selvästi Satakuntaa vahvempaa. Toisaalta väestönkehityksen negatiivisuudesta huolimatta Satakunnan kehitys oli selvästi hallitumpaa kuin osissa Itä-Suomen maakuntia (etenkin Kymenlaakso, Kainuu ja Etelä-Savo), joissa väestönsupistuminen on erittäin voimakasta.

Huomionarvoisesti minkään hyvinvointialueen väestönkasvu ei ole koko hyvinvointialueen kasvua: Etelä-Suomen nopeasti kasvavilla hyvinvointialueilla väestönkasvu on todellisuudessa suurten kaupunkiseutujen väestönkasvua, esimerkiksi Pirkanmaan ja Varsinais-Suomen reuna-alueiden väestönkehitys ei juuri poikkea Satakunnan reuna-alueiden väestönkasvusta. Suurin ero Satakunnan ja kasvavien hyvinvointialueiden välillä onkin hyvinvointialueen keskuskaupunkien kehityksessä: toisin kuin Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa, Satakunnassa ei ole kasvavaa ”keskusta”.

Kartta 3. Satakunnan kuntien väestönmuutos vuosien 2010–2024 aikana, henkilöä.

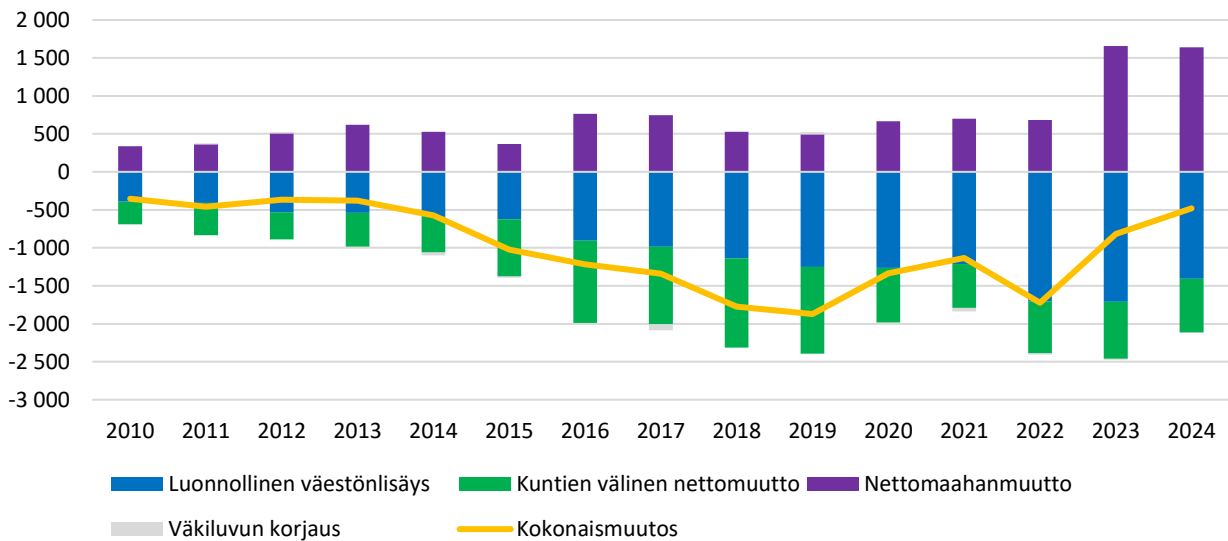
Kartta 44. Satakunnan kuntien suhteellinen väestönmuutos vuosien 2010–2024 aikana, prosenttia.

Satakunnan negatiivinen väestönkehitys ulottuukin hyvinvointialueen jokaiseen kuntaan: kaikkien alueen kuntien väestö väheni vuosien 2010–2024 aikana. Määrällisesti väestön väheneminen oli suurinta Porissa, joskin tätä selittää kaupungin suuri väestöpohja muuhun alueeseen verrattuna. Raumalla taas määrällinen väestönmuutos oli hillittyä. Merkityksellisempää suurta määrällistä supistumista tapahtui hyvinvointialueen pienemmissä kaupungeissa, Kankaanpäässä, Säkylässä, Huittisissa, Kokemäellä ja Eurassa.

Suhteellinen väestönkehitys oli taas hillityintä Porissa ja Raumalla sekä Eurajoella. Vuosi vuodelta suurempi osa Satakunnan väestöstä asuukin hyvinvointialueen kahdessa keskuksessa, Porissa ja Raumalla. Ulvilassa väestö väheni kohtalaisesti, kaikissa muissa kunnissa väestö väheni suhteellisesti mitattuna voimakkaasti. Erityisen nopeaa väestön väheneminen oli Pohjois-Satakunnassa, jossa etenkin pienempien maaseutukuntien väestön supistuminen oli kansallisestikin poikkeavan voimakasta.

Suurimmassa osassa hyvinvointialuetta supistuminen on ollut suhteellisen tasaista tai jopa voimistuvaa 2010-luvulla. Viime vuosien aikana Satakunnan hyvinvointialueen supistuminen on kuitenkin ollut maltillisempaa verrattuna etenkin 2010-luvun loppupuoleen ja 2020-luvun ensimmäisiin vuosiin (kuvio 1). Muutos on ollut merkittävä etenkin Porissa ja Raumalla, joissa vuosien 2023–2024 aikana väestö kasvoi. Maltillisempaa positiivista kehitystä on tapahtunut myös osassa muita kuntia. Positiivisen muutoksen taustalla on maahanmuutosta saatujen muuttovoittojen erittäin voimakas kasvu johtuen työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton lisääntymisestä sekä ukrainalaisten kotikuntavalinnoista. Kasvaneet muuttovoitot ulkomailta eivät kuitenkaan vielä ole riittänyt ylläpitämään väkilukua nykyisellään, sillä hyvinvointialueella on kuollut 2020-luvulla kaksi henkilöä jokaista syntynyttä kohden.

Satakunnan väestönkehitys osatekijöittäin 2010–2024

Kuvio 1. Satakunnan väestönkehitys osatekijöittäin vuosina 2010–2024.

Satakunnan hyvinvointialueen väkiluvun supistumisen selittävä tekijä onkin erittäin negatiivinen luonnollinen väestönlisäys (syntyneiden ja kuolleiden erotus). Hyvinvointialueella kuolleiden määrä oli noin 14 650 henkilöllä suurempi kuin elävänä syntyneiden määrä vuosien 2010–2024 aikana. Erittäin negatiivisen luonnollisen väestönlisäyksen taustalla on syntyneiden määrän lasku sekä ikärakenteen vanhenemisesta seuraava kuolleiden määrän kasvu.

Syntyneiden määrän laskun vaikutus on näistä tekijöistä merkittävämpi. Keskeisenä syynä syntyneiden määrän laskulle on yksilötason syntyvyyden nopea lasku vuosien 2010–2024 aikana: keskimääräiselle hedelmällisessä iässä olevalle naiselle syntyy huomattavasti aiempaa vähemmän lapsia. Tämän lisäksi Satakunnassa useimpien hyvinvointialueiden tavoin hedelmällisessä iässä oleva väestö väheni, mikä voimistui syntyneiden määrän laskua.

Syntyvyys on laskenut voimakkaasti koko maassa 2010- ja 2020-luvun aikana. Satakunnan hyvinvointialueella syntyvyys laski kuitenkin erittäin voimakkaasti ja voimakkaammin verrattuna muihin hyvinvointialueisiin: hyvinvointialueilla syntyneiden määrässä tapahtui laskua keskimäärin 33 prosenttia ja Satakunnan hyvinvointialueella 39 prosenttia vuosien 2010–2024 aikana.

Syntyvyyden merkittävän laskun lisäksi myös kuolleiden määrä on kasvanut koko maassa suurten ikäluokkien vanhetessa. Satakunnassa kuolleiden määrä suhteessa väestöpohjaan on kuitenkin keskimääräistä hyvinvointialuetta suurempi, sillä Satakunnan hyvinvointialueen väestön keski-ikä on korkeampi kuin hyvinvointialueilla keskimäärin.

Satakunnan väestön supistumisen taustalla on negatiivisen luonnollisen väestönlisäyksen lisäksi suuret muuttotappiot maan sisäisestä muuttoliikkeestä. Satakunta kärsi muuttotappiota yhteensä noin 10 650 henkilöä vuosien 2010–2024 aikana muulle maalle. Hyvinvointialue menettää väestöä maan sisäisessä muuttoliikkeessä etenkin nuorten ja nuorten aikuisten ryhmistä, jotka muuttavat töiden ja koulutuksen perässä läheisiin suurempiin kaupunkiseutuihin (etenkin Helsingin, Tampereen ja Turun seuduille). Koska paluumuuttajien määrä jää merkittävästi lähtijöitä vähäisemmäksi, supistaa maan sisäinen muuttoliike merkittävästi Satakunnan väestöä. Satakunta ei kuitenkaan poikkea merkittävästi muista hyvinvointialueista, joissa ei ole suurta korkeakoulukaupunkia: myös muut ”teollisen perinnön” hyvinvointialueet kärsivät merkittäviä muuttotappioita maan sisäisestä muuttoliikkeestä.

Hyvinvointialueen muuttotappiot maan sisäisestä muuttoliikkeestä ovat hieman vähentyneet 2020-luvulla aiempaan verrattuna. Tätä selittää etenkin lähtijöiden määrän väheneminen, jonka taustalla on kuitenkin

ensisijaisesti nuoren väestön väheneminen hyvinvointialueella (nuorten määrän väheneminen vähentää potentiaalisten lähtijöiden määrää).

Ainoastaan maahanmuutto kasvattaa Satakunnan hyvinvointialueen väestöä. Satakunta sai muiden hyvinvointialueiden tavoin merkittävää muuttovoittoa maahanmuutosta jokaisena vuonna 2000-luvun aikana. Muuttovoitot ulkomailta painottuvat etenkin nuoriin 20–29-vuotiaisiin tai 30–39-vuotiaisiin sekä lapsiin. Tätä vanhempien ikäryhmien painoarvo maahanmuutossa on vähäinen. Maahanmuuton seurauksena Satakunnassa (etenkin Porissa ja Raumalla) ulkomaalaistaustaisen väestön määrä on kasvanut merkittävästi. Tätä korostaa maahanmuuttajien suhteellisen nuori ikärakenne, minkä seurauksena syntyneiden määrä on maahanmuuttajataustaisten ryhmässä selvästi kuolleita suurempi.

2020-luvulla ja erityisesti viime vuosien aikana maahanmuuton määrät ovat kasvaneet merkittävästi koko maassa johtuen työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton lisääntymisestä sekä ukrainalaisten kotikuntavalinnoista. Satakunnan hyvinvointialueen muuttovoitot maahanmuutosta ovatkin lähes viisinkertaistuneet vuosien 2010–2024 aikana. Viime vuosien suurten maahanmuutto määrien myötä Satakunnan hyvinvointialueen väestön supistuminen on ollut huomattavasti vähäisempää kuin 2010-luvun loppupuolella ja 2020-luvun alun ensimmäisinä vuosina.

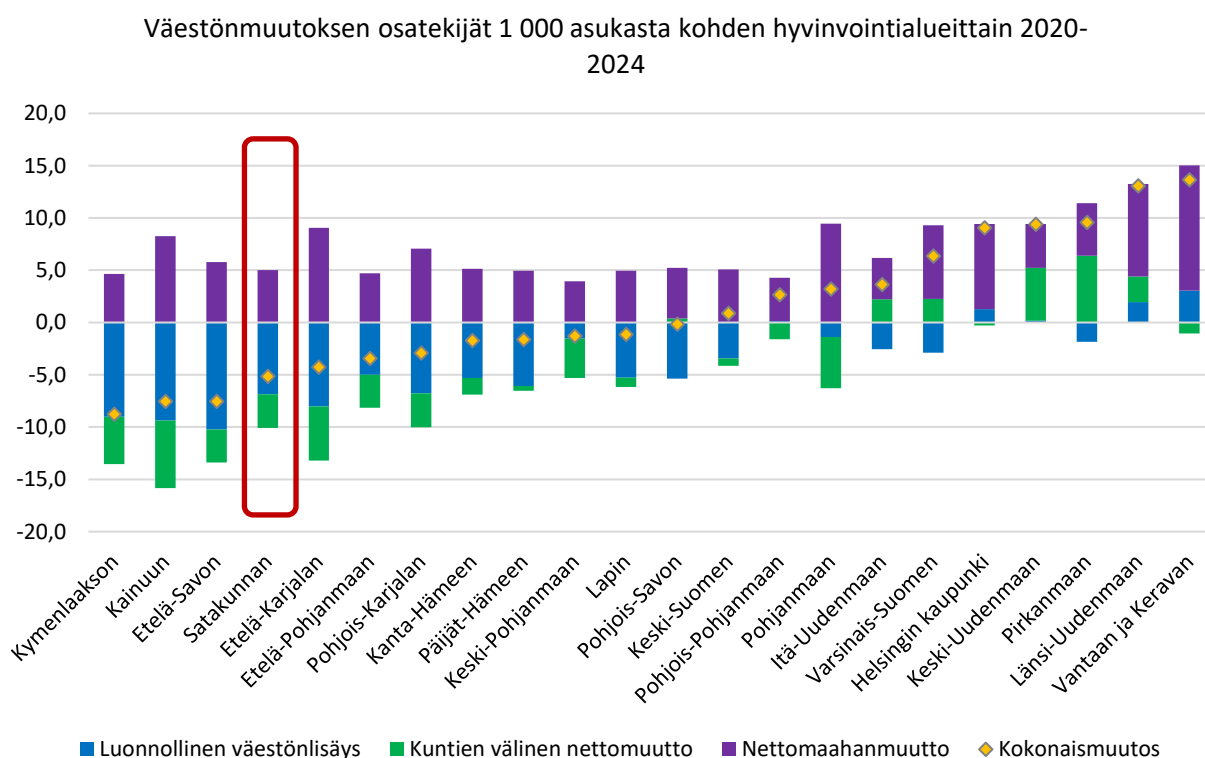
Taulukossa 1. on kuvattu tarkemmin ulkomaan kansalaisten määrän kehitystä Satakunnassa 2020-luvulla. Vuosien 2023–2024 aikana maahanmuuton nopea kasvu perustui ensisijaisesti ukrainalaisiin pakolaisiin: on epätoennäköistä olettaa vastaavan suuren (ukrainalaisten pakolaisten) maahanmuuton jatkuvan tulevaisuudessa. Kuitenkin myös muu maahanmuutto Satakuntaan on lisääntynyt: etenkin Itä- ja Kaakkois-Aasian sekä Intian niemimaan maista tuleva maahanmuutto lisääntyi vuosien 2022–2024 aikana työ ja opiskeluperustaisen maahanmuuton seurauksena.

Taulukko 1. Muutos Satakunnan ulkomaalaistaustaisten ryhmissä vuosien 2020–2024 aikana.

Muutos vuosittain kansalaisuuden mukaan	2020	2021	2022	2023	2024	Yhteensä
Ukraina	57	159	111	699	587	1613
Sri Lanka	2	1	60	137	147	347
Filippiinit	28	17	60	91	85	281
Kiina	47	32	34	43	53	209
Intia	28	19	27	62	62	198
Nepal	7	17	30	37	80	171
Romania	16	73	4	26	33	152
Latvia	14	26	22	27	10	99
Vietnam	-6	4	22	29	49	98
Bangladesh	3	-9	12	73	-10	69
Venäjä	-17	18	4	81	-20	66
Turkki	6	12	20	1	22	61
Uzbekistan	0	1	2	2	54	59
Sambia	1	0	0	42	2	45
Pakistan	0	2	7	13	23	45
Espanja	5	6	18	9	4	42
Afganistan	-8	29	22	6	-9	40
Liettua	10	3	1	7	13	34
Viro	44	2	-17	33	-29	33

Satakunnan hyvinvointialueen keskimääräistä hyvinvointialuetta heikompi väestönkehitys selittyy etenkin iäkään väestörakenteen tuottamalla heikolla luonnollisäyksellä (vertailu hyvinvointialueiden välillä kuviossa 2). Lisäksi maahanmuuton määrän kasvusta huolimatta Satakuntaan kohdistuu keskimääräistä hyvinvointialuetta vähemmän maahanmuuttoa (suhteessa väkilukuun). Esimerkiksi naapurialueella Pohjanmaalla väestö kasvaa pelkästään suuren maahanmuuton seurauksena. Satakunnan asema maan sisäisessä muuttoliik-
keessä vastaa sen sijaan keskimääräistä hyvinvointialuetta muuttotappioista huolimatta: muuttovoittoa maan sisältä saavat lähinnä Etelä-Suomen suurten kaupunkien ympärille rakentuneet hyvinvointialueet (Pirkanmaa, Varsinais-Suomi ja Uudenmaan hyvinvointialueet).

Väestönkehityksen rakenne suhteessa muihin hyvinvointialueisiin on huomionarvoista myös tulevan kehityksen näkökulmasta. Negatiivisen luonnollisen väestönlisäyksen takia tapahtuva supistuminen (kuten Satakunnassa) jatkuu lähes varmasti tulevaisuudessa ja tulee säilymään hyvin todennäköisesti keskimääräistä suurempana. Tämän seurauksena Satakunnan lähtökohdat tulevan väestönkehityksen näkökulmasta ovat keskimääräistä hyvinvointialuetta heikommalla.

Kuvio 2. Väestönkehityksen osatekijät 1 000 asukasta kohden eri hyvinvointialueilla vuosien 2010–2024 aikana. Lähde: Tilastokeskus, statfin: muuttoliike.

Satakunnan hyvinvointialueen jokaisessa kunnassa väestönkehitys oli rakenteeltaan samankaltaista vuosien 2010–2024 aikana. Kaikissa alueen kunnissa nettomaahanmuutto oli positiivinen (eli kaikki kunnat saivat muuttovoittoa ulkomailta), mutta luonnollinen väestönlisäys ja kuntien välinen nettomuutto olivat negatiivisia. Määrällisesti tarkasteltuna luonnollinen väestönlisäys oli negatiivisinta Porissa (-4 990 henkilöä), Raumalla (-1 620 henkilöä) ja Kokemäellä (-965 henkilöä) vuosien 2010–2024 aikana. Maan sisäisestä muuttoliikkeestä muuttotappiota kärsivät sen sijaan eniten Rauma (-2 640 henkilöä), Kankaanpää (-1 610 henkilöä) ja Ulvila (-1 115 henkilöä). Ulkomailta muuttovoittoa saivat eniten hyvinvointialueen suurimmat kaupungit eli Pori (+3 800 henkilöä), Rauma (+3 455 henkilöä) ja Kankaanpää (+870 henkilöä).

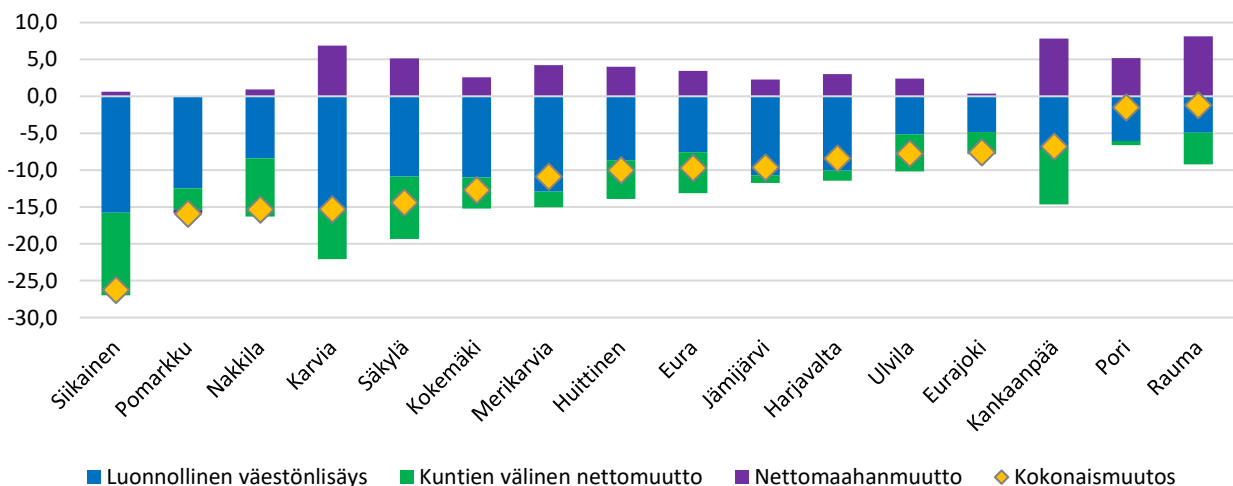
Taulukko 22. Satakunnan hyvinvointialueen kuntien väestönkehitys osatekijöittäin vuosien 2010–2024 aikana.

Kunta	Luonnollinen väestönlisäys 2010–2024	Kuntien välinen nettomuutto 2010–2024	Nettomaahanmuutto 2010–2024	Yhteensä
-------	---	--	--------------------------------	----------

Eura	-945	-1 009	483	-1 471
Eurajoki	-285	-142	297	-130
Harjavalta	-756	-395	259	-892
Huittinen	-872	-619	374	-1 117
Jämijärvi	-256	-197	49	-404
Kankaanpää	-902	-1 610	871	-1 641
Karvia	-448	-170	118	-500
Kokemäki	-966	-675	232	-1 409
Merikarvia	-477	-140	100	-517
Nakkila	-402	-402	27	-777
Pomarkku	-313	-243	7	-549
Pori	-4 992	-284	3 802	-1 474
Rauma	-1 623	-2 641	3 456	-808
Siikainen	-286	-157	22	-421
Säkylä	-712	-830	237	-1 305
Ulvila	-426	-1 113	253	-1 286
Satakunta	-14 661	-10 627	10 587	-14 701

Väestöpohjaan suhteutettu kuva väestönkehityksen rakenteesta antaa kuitenkin paremman kuvan väestönkehityksen rakenteen paikallisista vaikutuksista (kuvio 3). Luonnollisen väestönlisäyksen kunnittaiset erot ovat erityisen suuria. Porin ja Rauman hillitympi väestön väheneminen verrattuna muuhun hyvinvointialueeseen selittyy etenkin pienemmällä negatiivisella luonnollisella väestönlisäyksellä: vaikka kaupungeissa syntyy yksilötasolla vähemmän lapsia kuin maaseutukunnissa, Porissa ja Raumalla nuoremman ikärakenteen vuoksi syntyneiden määrä on muuta hyvinvointialuetta suurempi ja kuolleiden määrä on selvästi muuta hyvinvointialuetta matalampi. Etenkin Pohjois-Satakunnan hyvin voimakas väestön väheneminen puolestaan selittyy suoraan sillä, että kuolleiden määrä on selvästi syntyneiden määrää korkeampi.

Väestönkehityksen osatekijät kunnittain 1 000 asukasta kohden vuosina 2020-2024

Kuvio 3. Väestönkehityksen osatekijät 2020-luvulla Satakunnan kunnissa vuosina 2020–2024 suhteutettuna 1 000 asukkaaseen.

Satakunnan kuntien asema maan sisäisessä muuttoliikkeessä vaihtelee myös huomionarvoisesti. 2020-luvulla kaikki hyvinvointialueen kunnat kärsivät muuttotappioita maan sisäisessä muuttoliikkeessä, mutta hyvin vaihtelevissa määrin. Etenkin Porin muuttotappiot 2020-luvulla olivat väestöpohjaan suhteutettuna vähäisiä: Pori menettää merkittävästi muuttajia muulle maalle (etenkin suurille kaupungeilla), mutta saa lähes vastaavan

määrän muuttovoittoja muusta Satakunnasta. Pori saa suuria muuttovoittoja etenkin Satakunnan pienemmistä kaupungeista ja maaseutukunnista, kaupunkiin muuttaa etenkin nuoria koulutuksen, työn ja muiden syiden takia.

Rauma kärsii sen sijaan kohtalaisesta muuttotappiosta maan sisäisessä muuttoliikkeessä. Kaupunki saa muuttovoittoa etenkin muualta Etelä-Satakunnasta, mutta menettää muuttajia sekä Porille että Satakunnan ulkopuolelle. Satakunnan pienemmät kaupungit taas menettävät muuttajia Porille ja Raumalle, mutta suurimmat muuttotappiot johtuvat muualle maahan muuttaneista, erityisesti nuorista muuttajista. Hyvinvointialueen pienempien kuntien asema muuttoliikkeessä vaihtelee, osassa kuntia muuttotappiot väestöpohjaan suhteutettuna ovat hyvin suuria (esim. Siikainen, Nakkila), osassa taas vähäisiä tai maltillisesti muuttovoitollisia (esim. Merikarvia). Pääsääntöisesti hyvinvointialueen pienet kunnat menettävät muuttajia Porille.

Taulukko 33. Maan sisäisen nettomuuton tase kunnittain vuosien 2020–2023 aikana.

	Pori	Muu Porin seutu	Rauma	Muu Rauman seutu	Pohjois-Satakunta	Muu maa	Yhteensä
Eura	-99	10	-94	-28	0	-26	-237
Eurajoki	-45	9	44	11	-1	-104	-86
Harjavalta	-126	102	-3	52	1	-64	-38
Huittinen	-28	-18	-26	27	-3	-117	-165
Jämijärvi	-5	-3	9	0	-10	15	6
Kankaanpää	-125	-36	-20	7	60	-265	-379
Karvia	4	-2	0	-1	-11	-32	-42
Kokemäki	-55	-41	-6	8	9	-19	-104
Merikarvia	-7	13	-7	2	7	4	12
Nakkila	-83	-67	-7	-12	5	-43	-207
Pomarkku	-32	-17	0	-2	23	-6	-34
Pori	0	411	131	193	155	-1172	-282
Rauma	-131	43	0	65	14	-722	-731
Siikainen	-29	-18	-3	0	-39	11	-78
Säkylä	-49	-68	-15	17	-5	-74	-194
Ulvila	-80	28	6	-26	17	-117	-172

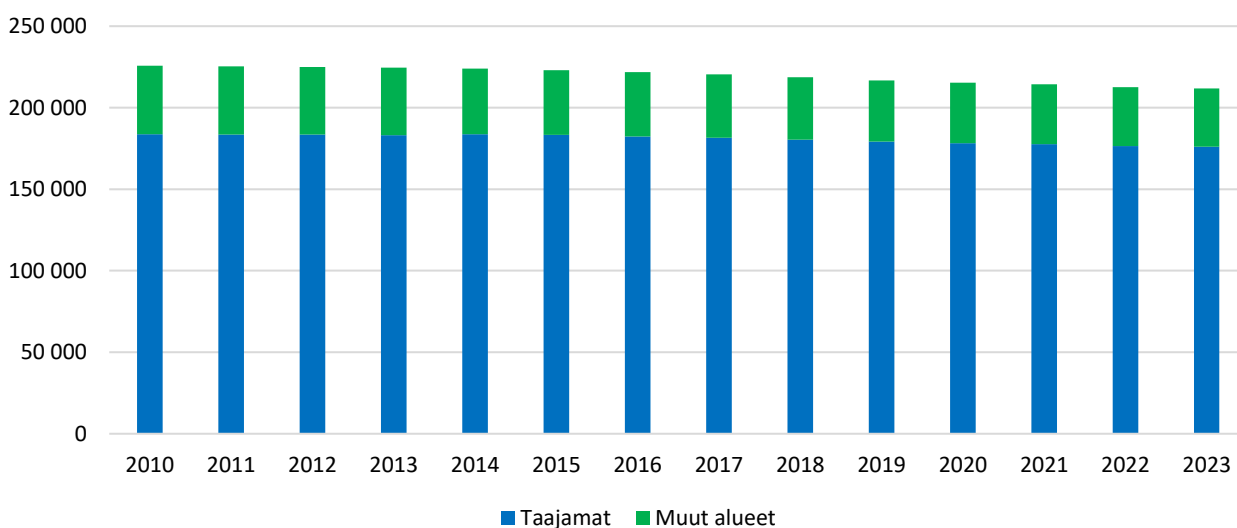
Ehkä merkittävin ero Satakunnan kuntien välille muodostuu kuitenkin kansainvälisestä muuttoliikkeestä. Sekä määrällisesti että suhteellisesti mitattuna Pori ja Rauma saavat huomattavan suurta muuttovoittoa ulkomailta koko hyvinvointialueeseen verrattuna. Suuret muuttovoitot ulkomailta pitävät Porin ja Rauman väestön maltillisemmin supistuvana ja myös nuorentavat kaupunkien ikärakennetta (sekä vaikuttavat välillisesti syntyneiden määrään). Muissa hyvinvointialueen kunnissa kansainvälisen muuttoliikkeen merkitys vaihtelee, mutta lähinnä vain Kankaanpäässä ja Säkylässä maahanmuutto oli sekä määrällisesti että suhteellisesti merkittävää. Nämä kunnat kuitenkin menettävät merkittävän osan maahanmuuttajista maan sisäisessä muuttoliikkeessä Porille tai muun maan suuremmille kaupungeille.

Käytännössä kaikissa hyvinvointialueen kunnissa maahanmuutto lisääntyi 2020-luvulla, etenkin vuosien 2023–2024 aikana. Keskeisin syy maahanmuuton kasvulle oli ukrainalaiset pakolaiset ja heidän kotikuntavalintansa: ukrainalaiset muodostavat myös selvästi merkittävimmän maahanmuuttajien ryhmän käytännössä kaikissa Satakunnan kunnissa. Huomionarvoisesti vain harvassa kunnassa muu kuin ukrainalaisten maahanmuutto on lisääntynyt vuosien 2023–2024 aikana: lähinnä Porissa myös muu maahanmuutto on lisääntynyt merkittävästi etenkin Intian niemimaan sekä Itä- ja Kaakkois-Aasian maista tulevan koulutus- ja työperäisen maahanmuuton seurauksena. Myös Raumalla kaikki maahanmuuton kasvu vuosien 2023–2024 aikana perustui ukrainalaisiin pakolaisiin ja on näin ollen luoneeltaan väliaikaisempaa. Merkittävin ja potentiaalisesti pysyvin muutos kansainvälisessä vetovoimassa hyvinvointialueella onkin tapahtunut Porissa, muun hyvinvointialueen muutosten jäädessä hillityksi.

Merkittävimmän muuhun kuin pakolaisuuteen liittyvän maahanmuuton painottuminen hyvinvointialueen suuriin keskukseen on odotettua ja vastaa useimpien hyvinvointialueiden maahanmuuton logiikkaa. Maahanmuutto on ylipäätään vahvasti kaupunkiorientoitunutta ja maan sisällä tapahtuvat maahanmuuttajataustaisten asuinpaikkavalinnat korostavat tätä entisestään. Maahanmuutto onkin keskeinen hyvinvointialueiden väestöä kohti taajamia keskittävä tekijä, vaikka keskittyminen onkin välillistä¹.

Satakunnan väestö onkin suhteellisen keskittynyttä taajamiin², hyvinvointialueen väestöstä noin 83 prosenttia asui taajamissa vuonna 2023. Osuus vastaa hyvinvointialueiden keskitasoa, mutta on selvästi matalampi kuin läheisillä Pirkanmaan ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueilla. Taajama-aste oli korkein Porissa (94,2 %), Harjavallassa (93,4 %) ja Raumalla (93,1 %). Hyvinvointialueella on etenkin Pohjois-Satakunnassa hyvin matalan taajama-asteen kuntia, kuten Siikainen (29,8 % väestöstä asuu taajamissa), Karvia (34,9 %) ja Jämijärvi (36,7 %).

Satakunnan väestörakenne taajamaluokittain 2010-2023

Kuvio 4. Satakunnan väestörakenne taajamaluokittain vuosien 2010–2023 aikana.

Haastava Satakunnan väestönkehitys ulottui myös Satakunnan taajamiin: taajama-alueilla väestö väheni noin 7 530 henkilöllä eli 4,1 prosentilla vuosien 2010–2023 aikana. Väestön vähenemisestä huolimatta taajama-alueilla asuvan väestön osuus kuitenkin kasvoi hyvinvointialueella, sillä haja-asutusalueilla väestöpohja laski suhteellisesti mitattuna huomattavasti nopeammin (6 490 henkilöllä eli 15,4 prosentilla vuosien 2010–2023 aikana). Satakunta onkin ”kaupungistunut” merkittävästi vuosien 2010–2023 aikana, yhä suurempi osa hyvinvointialueen väestöpohjasta asuu tiiviimmin asutuilla alueilla.

Kuntatasolla tarkasteltuna väkiluku kasvoi taajama-alueilla ainoastaan Eurajoella vuosien 2010–2023 aikana. Kasvua tapahtui ylipäätään vain kolmessa taajamassa: Eurajoen kirkonkylällä (+944 asukasta), Kipuksenkulmassa (+207 asukasta) ja Söörmarkussa (+16 asukasta). Määrällisesti suurinta laskua väestöpohjassa tapahtui

¹ Maahanmuutto ei luonnollisesti suoraan keskitä hyvinvointialueen sisällä väestöä, mutta suurempiin keskuksiin painottuva maahanmuutto korostaa näiden väestöllistä painoarvoa, johtaen vuosi vuodelta keskittyneempään väestörakenteeseen.

² Taajamat perustuvat Suomen ympäristökeskuksen YKR-taajamiin, joihin kuuluu myös pienempiä asumisen keskittymiä. Taajamia Satakunnan hyvinvointialueella oli yhteensä 40 kappaletta. Väkiluvultaan suurimmat taajamat olivat Porin keskustaajama (83 031 asukasta), Rauman keskustaajama (33 225 asukasta), Kankaanpään keskustaajama (7 545 asukasta), Lauttakylä (6 457 asukasta) ja Euran kirkonkylä (6 162 asukasta).

eniten Porin keskustaajamassa³ (-1 179 asukasta), Kyläsaari-Pihlavassa (-843 asukasta), Kokemäen keskustaajamassa (-665 asukasta), Euran kirkonkylässä (-482 asukasta) ja Kankaanpään keskustaajamassa (-461 asukasta).

Taajama-alueiden ulkopuolella väkiluku laski kaikissa kunnissa vuosien 2010–2023 aikana. Taajamien ulkopuolella väestö laski käytännössä kaikissa kunnissa taajamia nopeammin: taajamaväestön osuus (koko väestöstä) kasvoi tämän takia kaikissa muissa kunnissa paitsi Siikaisissa (-0,6 %-yks) ajanjakson aikana. Kasvua tapahtui eniten Eurajoella (+4,6 %-yks), Karvialla (+3,3 %-yks), Huittisissa (+3,2 %-yks), Eurassa (+3,0 %-yks) ja Kankaanpäässä (+3,0 %-yks).

Taulukko 44. Satakunnan hyvinvointialueen kuntien väestönkehitys taajamaluokittain vuosien 2010–2023 aikana.

Kunta	Taajamaväestö 2010–2023	Muut alueet 2010–2023	Yhteensä
Eura	-629	-694	-1 323
Eurajoki	+289	-391	-102
Harjavalta	-650	-187	-837
Huittinen	-448	-569	-1 017
Jämijärvi	-130	-229	-359
Kankaanpää	-812	-807	-1 619
Karvia	-72	-355	-427
Kokemäki	-682	-539	-1 221
Merikarvia	-178	-203	-381
Nakkila	-519	-303	-822
Pomarkku	-287	-230	-517
Pori	-1 353	-567	-1 920
Rauma	-355	-528	-883
Siikainen	-128	-243	-371
Säkyä	-716	-434	-1 150
Ulvila	-864	-209	-1 073
Satakunta	-7 534	-6 488	-14 022

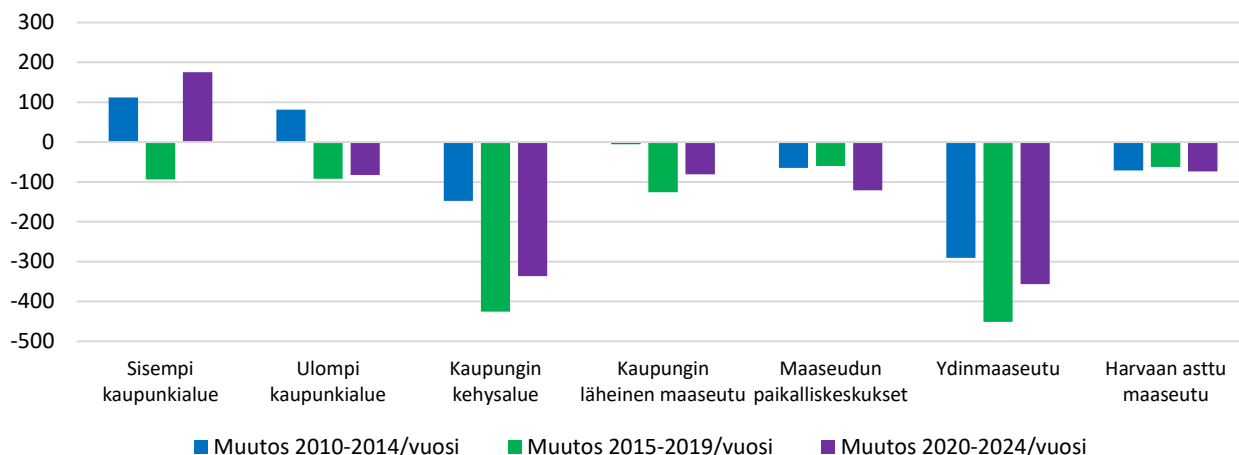
Kaupunki-maaseutuluokitusta⁴ tarkastellessa saadaan vielä tarkempi kuva Satakunnan hyvinvointialueen väestön jakautumisesta ja kehityksestä alueittain. Satakunnan hyvinvointialueella väkiluku laski kaupunkialueilla maltillisesti (-3,2 %), kun taas maaseutualueilla väestö supistui voimakkaasti (-13,7 %) vuosien 2010–2024 aikana. Tarkempien alueiden välillä väestönkehityksessä oli suurempia eroja. Väestö kasvoi Satakunnan sisemmällä kaupunkialueella (+2,7 %, etenkin Porin ja Rauman keskustassa), mutta laski ulommalla kaupunkialueella (-1,6 %) ja kaupungin kehysalueella (-11,1 %). Kaikilla maaseutualueilla väestönkehitys oli sen sijaan laskevaa, mutta supistumisen voimakkuudessa oli huomattavia eroja. Supistuminen oli maltillisinta maaseudun paikalliskeskustoissa (-6,3 %) ja kaupungin läheisellä maaseudulla (-11,5 %) sekä voimakkainta harvaan asutulla maaseudulla (-21,8 %) ja ydinmaaseudulla (-17,3 %) ajanjakson aikana.

Kuntatasolla kaupunki-maaseutuluokitusta tarkastellessa on huomattavissa, että väkiluku on painottunut entisestään Porin ja Rauman keskuksiin. Väkiluku kasvoi merkittävästi ainoastaan Porin sisemmällä ja ulommalla kaupunkialueella sekä Rauman sisemmällä kaupunkialueella vuosien 2010–2024 aikana. Kaikissa muissa kaupunki-maaseutuluokissa väkiluku pääosin väheni ajanjakson aikana.

³ Porin keskustaajaman suhteellinen väestönkehitys oli kuitenkin vahvimasta päästä Satakunnan taajamia: merkittävä määrällinen muutos selittyi etusijassa Porin keskustaajaman suurella väestöpohjalla (keskustaajama sisältää myös Ulvilan, Nakkilan ja Harjavalan keskukset). Etenkin Porin laajemman keskustan alueella väestö kasvoi merkittävästi vuosien 2010–2023 aikana.

⁴ [Kaupunki-maaseutuluokitus](#) on Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämä luokitus, jossa Suomi on jaettu paikkatietopohjaisesti seitsemään eri vyöhykkeeseen maan käytön, rakennuskannan ja väestötiheyden perusteella (kolme kaupunkialueen alaluokkaa ja neljä maaseutualueen alaluokkaa).

Satakunnan väestönmuutos kaupunki-maaseutuluokituksen mukaan 2010-2024

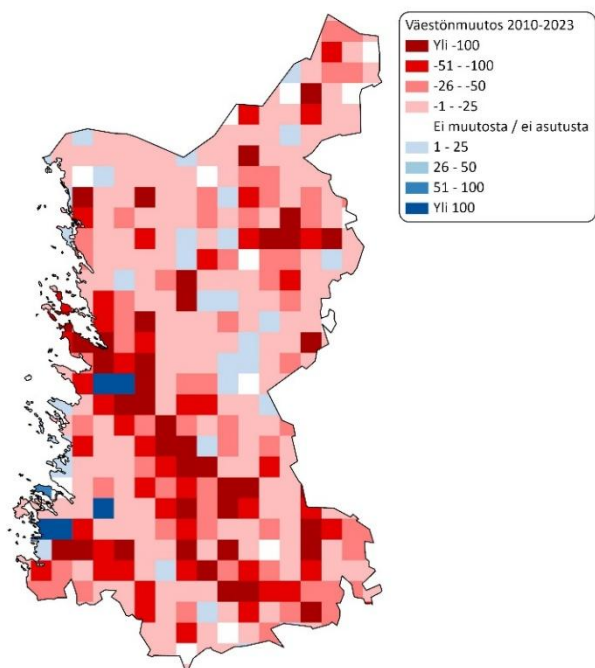

Kuvio 5. Satakunnan väestönmuutos kaupunki-maaseutuluokituksen mukaan vuosien 2010–2023 aikana

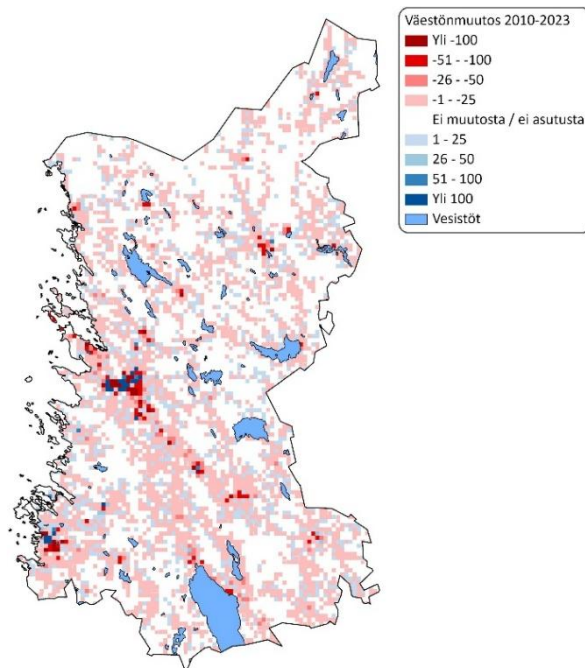
Taulukko 5. Satakunnan hyvinvointialueen kuntien väestönkehitys kaupunki-maaseutuluokituksen mukaan vuosien 2010–2024 aikana.

Väestönmuutos 2010–2024	Sisempi kaupunkialue	Ulompi kaupunkialue	Kaupungin kehysalue	Kaupungin läheinen maaseutu	Maaseudun paikalliskeskukset	Ydinmaaseutu	Harvaan asuttu maaseutu	Yhteensä
Eura	-	-	-125	-13	-533	-717	-20	-1 408
Eurajoki	-	-	-51	-160	-	-33	-1	-245
Harjavalta	-	-	-885	-7	-	-1	-	-893
Huittinen	-	-	-	-	-339	-800	-	-1 139
Jämijärvi	-	-	-	-	-	-389	-	-389
Kankaanpää	-	-	-	-	-450	-1 032	-97	-1 579
Karvia	-	-	-	-	-	-452	-29	-481
Kokemäki	-	-	-390	14	-	-947	-	-1 323
Merikarvia	-	-	-	-	-	-359	-100	-459
Nakkila	-	-	-794	-37	-	-28	-	-859
Pomarkku	-	-	-12	-2	-	-26	-506	-546
Pori	635	591	-2 297	-422	-	-356	-102	-1 951
Rauma	717	-624	-524	-419	-	-55	-1	-906
Siikainen	-	-	-	-	-	-1	-407	-408
Säkylä	-	-	-4	-	-27	-1 249	-5	-1 285
Ulvila	-	-782	-188	-269	-	-	-10	-1 249
Satakunta	1 352	-815	-5 270	-1 315	-1 349	-6 445	-1 278	-15 120

Satakunnan hyvinvointialueen väestönkehityksen eroavaisuus näkyy myös paikkatietoa tarkastellessa. Hyvinvointialueella merkittävästi kasvaneita 5x5 kilometrin väestöruutuja sijaitsi ainoastaan Eurajoen, Porin ja Rauman keskuksissa vuosien 2010–2023 aikana. Suurimassa osassa muiden taajamien keskuksia väkiluku väheni erittäin voimakkaasti. Taajamien ulkopuolisilla alueilla väestönkehitys oli myös suurimassa osassa alueita supistuvaa. Hyvinvointialueen kaikista 5x5 kilometrin väestöruuduista vain noin kymmenen prosenttia oli kasvavia ja jopa 88 prosentissa tapahtui supistumista, ruuduista jopa 88 prosentissa tapahtui supistumista.

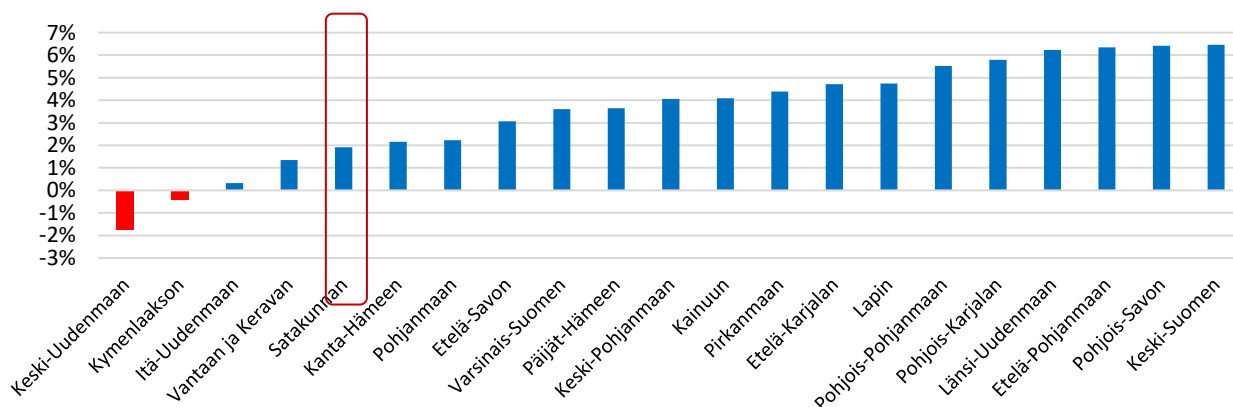
Kartta 5. Satakunnan hyvinvointialueen väestönkehitys 5x5 kilometrin väestöruuduissa vuosien 2010–2023 aikana.

Kartta 6. Satakunnan hyvinvointialueen väestönkehitys 1x1 kilometrin väestöruuduissa vuosien 2010–2023 aikana.

Väestön keskittyminen niin kunta, taajama kuin paikkatietotasolla hyvinvointialueen suurimpaan keskukseen, on kuitenkin käytännössä kaikkien hyvinvointialueiden ilmiö. Satakunnan tavoin hyvinvointialueen suurimman kaupungin väestöllinen painoarvo kasvoi kaikilla muilla hyvinvointialueilla paitsi Keski-Uudellamaalla ja Kymenlaaksossa⁵ vuosien 2010–2024 aikana. Satakunnassa tapahtunut Porin väestöllisen painoarvon kasvu on jopa useimpia hyvinvointialueita hillitympää. Tätä selittää Porin keskimääräistä hyvinvointialueen keskuskaupunkia heikompi väestönkehitys – ei niinkään muun Satakunnan kehitys.

Muutos keskuskaupungin osuudessa koko hyvinvointialueen väestöstä 2010–2024

Kuvio 6. Muutos kunkin hyvinvointialueen suurimman kaupungin osuudessa koko hyvinvointialueen väestöstä vuosina 2010–2024.

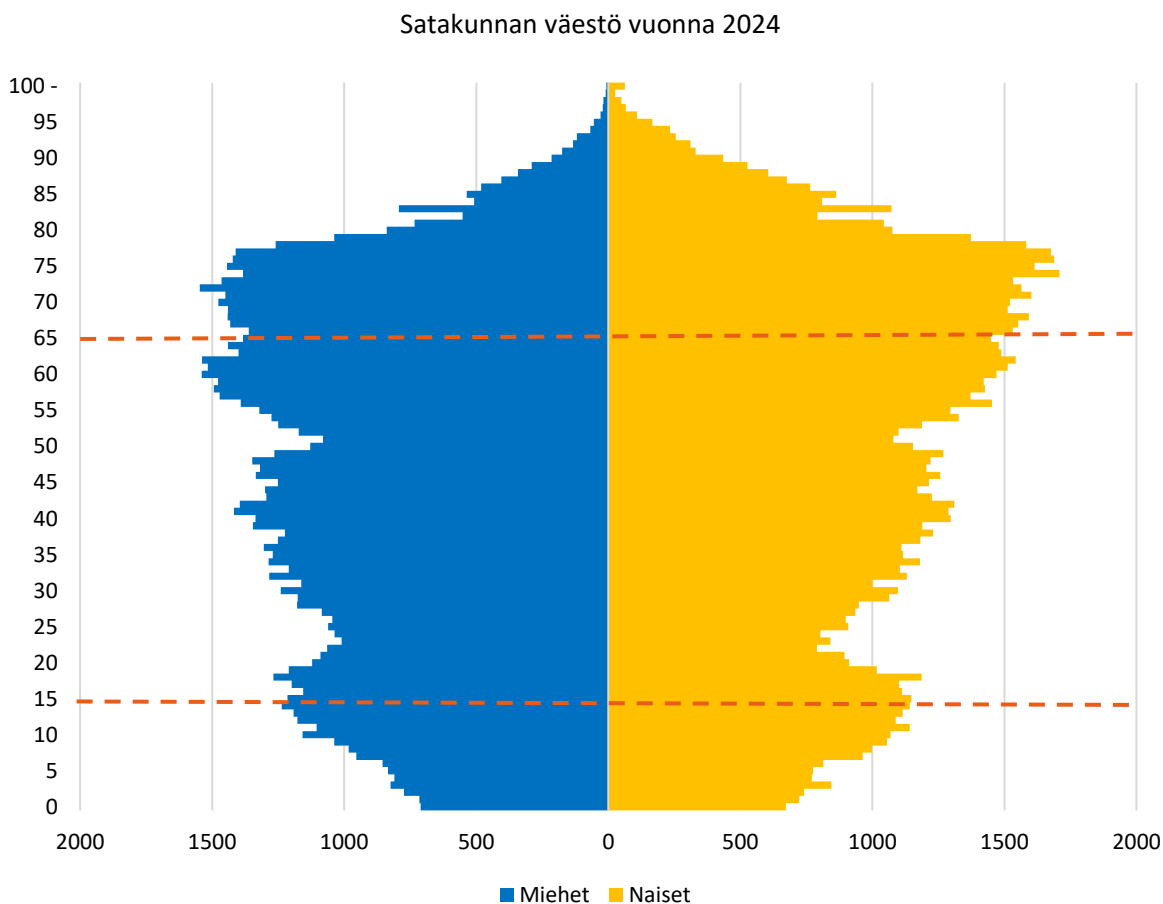
⁵ Keski-Uudenmaan suurin kaupunki Hyvinkää kehittyi muuta hyvinvointialuetta heikommin, sillä kaupunki sijaitsee muita hyvinvointialueen keskuksia kauempana Helsingistä. Kymenlaakson suurimman kaupungin Kouvolan väestöllisen painoarvon lasku selittyy taas kaupungin poikkeavan heikolla väestönkehityksellä, joskin kaikissa ko. hyvinvointialueen kunnissa väestön väheneminen on poikkeuksellisen voimakasta.

Satakunnan tavoin keskustaupunkien väestöllisen painoarvon kasvu perustuu maahanmuuttoon, hyvinvointialueen sisällä tapahtuvaan muuttoliikkeeseen sekä keskustaupunkien nuorempaan väestörakenteeseen. Käytännössä kaikilla hyvinvointialueilla erot hyvinvointialueiden sisällä kehityksen edellytyksissä ovat polarisoituneet entisestään ja menneen kehityksen epätasaisuus itsessään ruokkii myös tulevan kehityksen epätasaisuutta. Toisin sanoen on todennäköistä, että Suomen hyvinvointialueiden painopiste jatkaa myös tulevaisuudessa (Satakunta mukaan luettuna) keskittymistä kohti Suomen suuria ja keskisuuria kaupunkeja.

2.2 Demografisen rakenteen kehitys

Satakunnan väestö on huomattavan iästä myös muihin hyvinvointialueisiin verrattuna, mikä on keskeinen syy myös keskimääräistä heikommalle väestönlisäykselle. Hyvinvointialueen väestöstä 28,9 prosenttia oli eläkeiässä ja vain 57,7 prosenttia oli työiässä vuoden 2024 lopussa. Ikärakenteeltaan Satakunta on maan kuudenneksi iäkkäin hyvinvointialue, ero etenkin muihin Länsi-Suomen hyvinvointialueisiin on huomattava. Satakunnan ikärakennetta voi pitää haastavana hyvinvointialueen toiminnan näkökulmasta: eläkeikäisten korkea osuus lisää palvelutarvetta samalla kun työikäisten matala osuus vähentää alueen käytettävissä olevia taloudellisia resursseja sekä työvoiman tarjontaa.

Hyvinvointialueen ikärakennetta on tarkasteltu kuviossa 7, joka esittää Satakunnan väestöpyramidia vuoden 2024 lopussa. Eläkeikäisen väestön suurta osuutta selittää etenkin 65–74-vuotiaiden huomattavan korkea osuus väestöstä, joskin 2020-luvulla 74–84-vuotiaiden osuus on kasvanut. Yli 80-vuotiaiden osuus Satakunnan väestöstä on yhä suhteellisen matala: eläkeikäisen väestön korkean osuuden merkittävin vaikutus sosiaali- ja terveyspalveluiden kannalta ei olekaan vielä realisoitunut, sillä suurin palvelutarve painottuu yli 74- ja yli 84-vuotiaiden ikäryhmiin.

Kuvio 7. Satakunnan ikärakenne vuonna 2024.

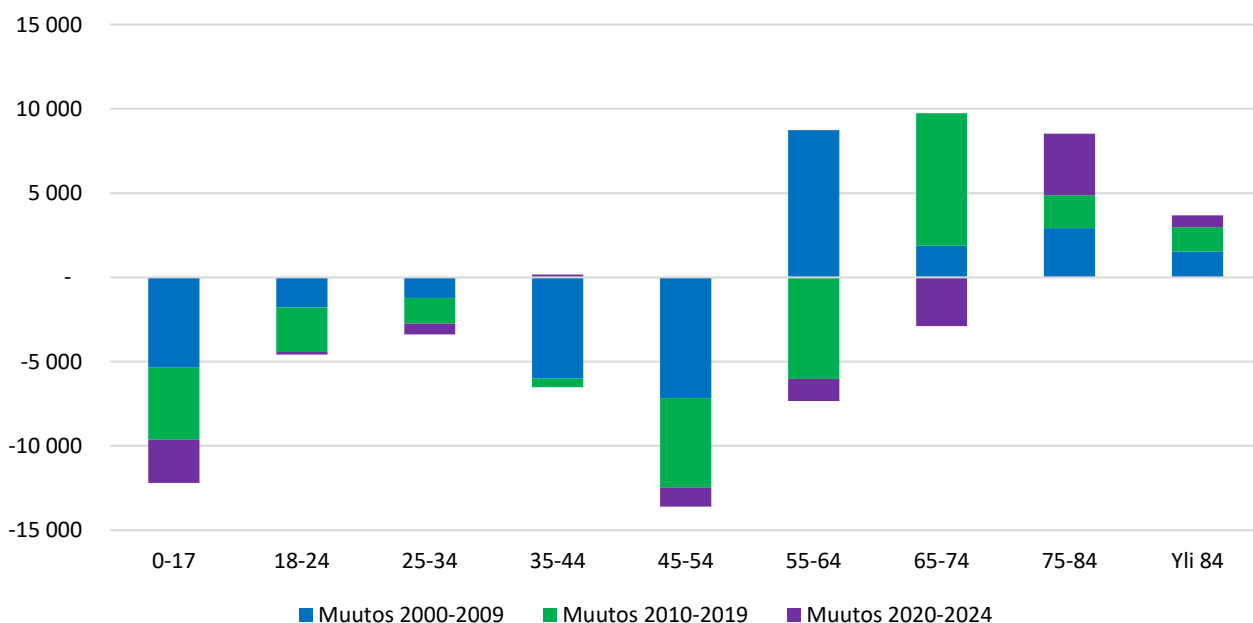
Hyvinvointialueen työikäinen väestö painottuu iäkkäämpiin työikäisten ryhmiin, nuorempien työikäisten ikäryhmien koko on suhteellisen matala. Työikäisen väestön ikärakenne on seurausta pitkään kärsityistä muuttotappioista: maan sisäinen muuttoliike on verottanut nuorten ja nuorten aikuisten ikäryhmää Satakunnassa 1980-luvun puolivälistä lähtien, minkä seurauksena nuorempien työikäisten ikäryhmien koko on jäänyt vuosi vuodelta pienemmäksi. Osin nuorempien työikäisten vähäistä määrää selittää myös keskimääräistä hyvinvointialuetta vähäisempi korkeakoulutoiminta alueella. Lasten ikäryhmässä näkyy taas 2010- ja 2020-luvun syntyvyyden laskun vaikutus, 0–8-vuotiaiden ikäkohortit ovat huomattavasti muita lasten ikäkohortteja pienempiä. Etenkin 2020-luvulla syntyneiden ikäkohortit ovat erittäin pieniä aiempaan verrattuna.

Hyvinvointialueen ikärakenne on ollut 2000-luvulla jatkuvassa murroksessa. Merkittävimmät ikäryhmittäiset muutokset ovat kuitenkin seurausta hyvinvointialueen väestön ikääntymisestä, eivät niinkään muuttoliikkeestä, syntyvyydestä tai kuolleisuudesta. Suurten ikäluokkien siirtymä eläkeikään kasvatti Satakunnan 65–74-vuotiaista väestöä erittäin voimakkaasti etenkin 2010-luvun aikana. 65–69-vuotiaiden määrä kasvoi merkittävästi vuosina 2009–2015 (+5 542 henkilöä) ja 70–74-vuotiaiden määrä kasvoi merkittävästi vuosina 2014–2020 (+5 203 henkilöä). 65–74-vuotiaiden kehitys on kuitenkin kääntynyt kohti negatiivista ja vahva kasvu on siirtynyt 75–79-vuotiaiden ryhmään 2020-luvulla. 75–79-vuotiaiden määrä on kasvanut 2000-luvulla noin 6 000 henkilöllä, kasvu on kuitenkin painottunut viime vuosien ajalle, vuosina 2019–2024 ikäryhmä on kasvanut 4 350 henkilöllä. Yhteensä yli 75-vuotias väestö kasvoi noin 13 400 henkilöllä vuosina 2000–2024 ikäryhmään siirtyneiden aiempaa suurempien ikäluokkien ja odotetun eliniän kasvun takia.

Yhteensä 2000-luvun aikana yli 64-vuotiaan väestön määrä on kasvanut 20 960 henkilöllä eli 52 prosentilla. Eläkeikäisten ikäryhmien kasvu perustuu täysin eläkeikään siirtyneiden ikäryhmien suureen kokoon ja eliniän kasvuun: muuttoliikkeen ja maahanmuuton vaikutus tähän ikäryhmään on marginaalinen.

2000-luvun aikana Satakunnan työikäinen väestö supistui yli 31 000 henkilöllä. Suurten ikäluokkien vaikutus Satakunnan ikärakenteen kehitykseen on havaittavissa myös 45–54-vuotiaiden ja 55–64-vuotiaiden ikäryhmissä. 45–54-vuotiaiden ikäryhmä on supistunut koko 2000-luvun ajan (-14 400 henkilöä) ja 55–64-vuotiaiden ikäryhmä 2010-luvulla suurten ikäluokkien siirtyessä iäkkäämpiin ikäryhmiin: tilalle tulleet ikäkohortit ovat olleet merkittävästi pienempiä. Suurten ikäluokkien siirtymä eläkeikään selittää noin kolmanneksen Satakunnan työikäisen väestön supistumisesta. Loppu työikäisen väestön supistumisesta selittyy etenkin maan sisäisellä muuttoliikkeellä.

Ikäryhmittäinen väestönkehitys Satakunnassa 2000–2024

Kuvio 8. Ikäryhmittäinen väestönkehitys Satakunnassa vuosina 2000–2024.

Työikäisen väestön supistumisella on huomattava vaikutus Satakunnan työvoiman ja työllisen työvoiman kehitykseen. Vaikka hyvinvointialueen työllisyysaste on kasvanut vahvasti 2010-luvulla ja 2020-luvun ensimmäisten vuosien aikana (eli aiempaa suurempi osa työikäisestä väestöstä on työllisiä), työllisen työvoiman määrä on supistunut 6 700 henkilöllä eli 7,3 prosentilla. Työvoima (työlliset + työttömät) on supistunut vielä voimakkaammin, 8 700 henkilöllä eli 8,3 prosentilla. Työllisyysasteen kasvu voi tiettyyn pisteeseen asti kompensoida työikäisen väestön supistumista työvoiman tarjonnan näkökulmasta, mutta pitkään jatkunut krooninen työikäisen väestön supistuminen johtaa työvoimapulaan. Työvoimapulan riski pidemmällä ajanjaksolla on erityisen korostunut sosiaali- ja terveystaloudissa, joiden työvoima on keskimääräistä toimialaa iäkkäämpää (eli eläköitymispaine on suurempi) ja samalla alan palvelutarve kasvaa väestön ikääntymisen myötä.

Lasten (alle 18-vuotiaat) ikäryhmä supistui yli 13 200 henkilöllä vuosien 2000–2024 aikana. 2000-luvun alussa supistuminen oli seurausta Satakunnan väestörakenteen muutoksista sekä 20–39-vuotiaiden ryhmässä kärsityistä huomattavan suurista muuttotappioista, minkä seurauksena hedelmällisessä iässä olevan väestön määrä väheni huomattavasti. 2010-luvulla lasten ikäryhmän supistumista selittää syntyvyyden voimakas lasku, ei niinkään muuttoliike tai hedelmällisessä iässä olevan väestön kehitys. Lopputuloksena lasten määrä ja osuus Satakunnan väestöstä ovat laskeneet huomattavasti 2000-luvun aikana.

Väestökehityksen tavoin ikärakenteen erot ja etenkin kehityserot ovat suuria Satakunnan sisällä. Kuntatasolla väestö on hieman muuta hyvinvointialuetta nuorempaa Porissa ja Raumalla, joissa nuorten osuus on keskimääräistä satakuntalaista kuntaa korostuneempi. Muulla hyvinvointialueella väestö on erityisen iäkästä pienemmissä maaseutukunnissa, joissa pitkään jatkunut kaupunkeihin kohdistuva muuttoliike on supistanut työikäistä väestöä voimakkaasti, mutta myös hyvinvointialueen pienemmissä kaupungeissa iäkkään väestön osuus on korkea.

Kuten alla olevasta taulukosta (taulukko 6) näkee, 0–17-vuotiaiden ja 18–24-vuotiaiden määrä on vähentynyt Satakunnan kaikissa kunnissa ja yli 65-vuotiaiden määrä on kasvanut lähes kaikissa kunnissa vuosien 2010–2024 aikana.

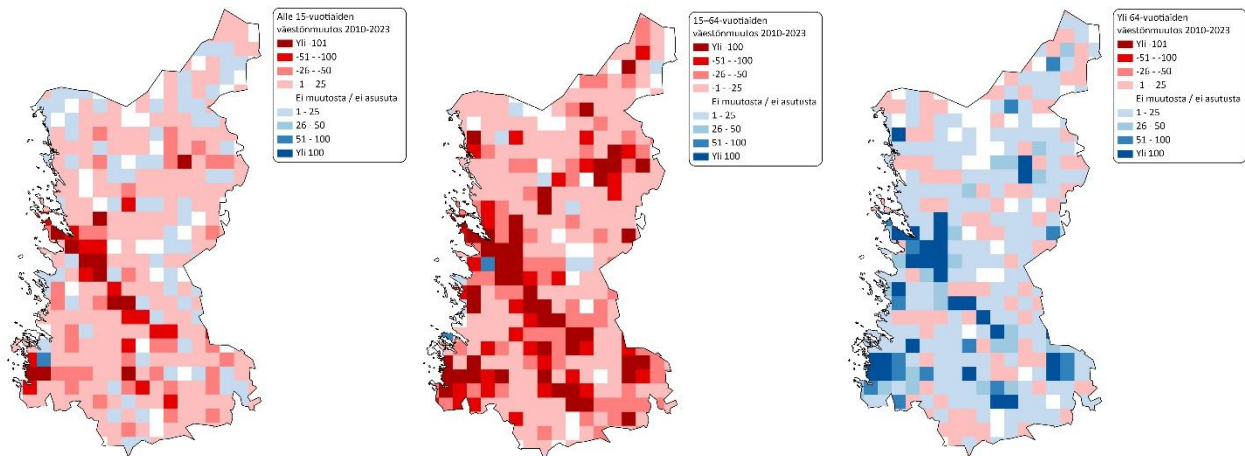
Taulukko 6. Ikärakenteen muutos vuosina 2010–2024 Satakunnassa kunnittain.

	0–17	18–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74	75–84	Yli 84
Eura	-633	-180	-252	-95	-374	-434	190	273	82
Eurajoki	-231	-93	-254	-44	27	-333	246	426	63
Harjavalta	-276	-155	-165	-90	-211	-436	49	271	120
Huittinen	-402	-282	-183	-49	-481	-325	283	246	85
Jämijärvi	-123	-29	-34	-43	-98	-110	71	6	-23
Kankaanpää	-518	-423	-271	-31	-897	-512	608	357	152
Karvia	-127	-54	-41	-29	-150	-164	65	24	3
Kokemäki	-399	-198	-124	-203	-336	-329	92	136	42
Merikarvia	-46	-74	-103	9	-203	-163	120	-7	24
Nakkila	-400	-131	-93	-113	-200	-198	8	229	49
Pomarkku	-141	-33	-100	-69	-129	-89	28	4	0
Pori	-2007	-785	61	496	-2168	-2370	1695	2345	1012
Rauma	-1004	-382	-388	284	-655	-1324	1059	1191	472
Siikainen	-122	-33	-15	-96	-111	-65	28	9	15
Säkylä	-431	-294	-148	-170	-404	-242	160	171	87
Ulvila	-546	-194	-256	-79	-448	-565	114	565	185
Satakunta	-7406	-3340	-2366	-322	-6838	-7659	4816	6246	2368

Kartassa 7 on tarkasteltu eri ikäryhmien kehitystä 5x5km väestöruuduissa vuosien 2010–2023 aikana. Paikkatietotarkastelu kuvaa tarkemmin aluekohtaisesti ikäryhmittäistä kehittymistä. Kuten alla olevista kartoista näkee, myös paikkatietotasolla lasten ja työikäisten supistuminen kosketti lähes kaikkia Satakunnan alueita. Lasten määrä kasvoi satunnaisesti muutamalla henkilöllä yksittäisillä haja-astusalueilla, määrällisesti voimakkain

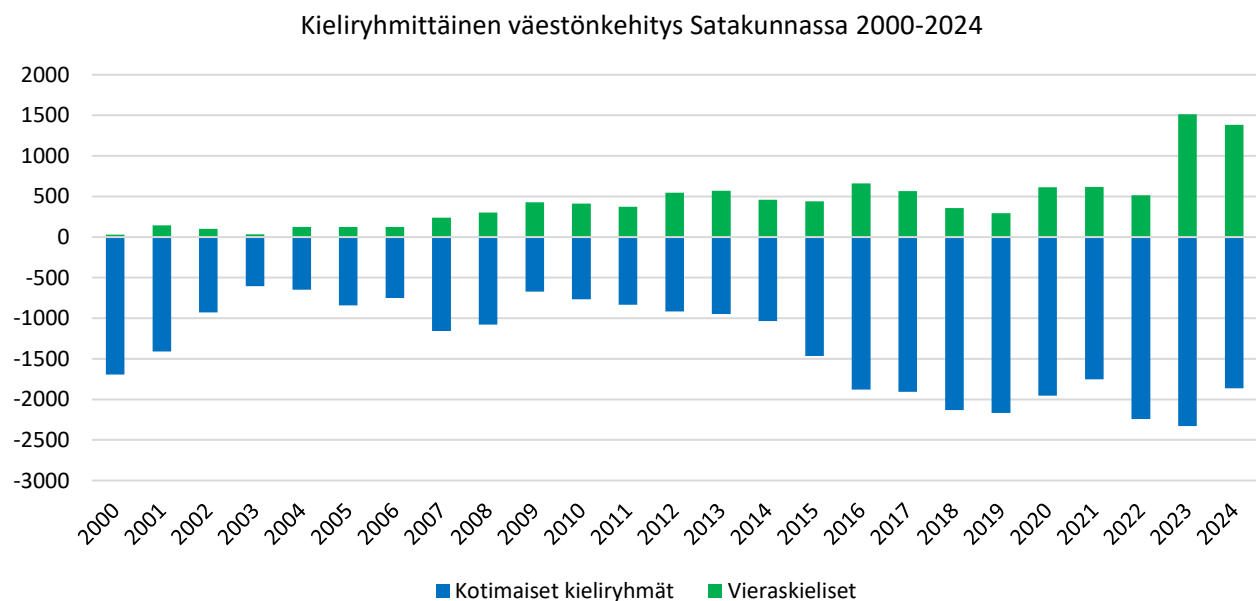
supistuminen painottui taas taajamiin. Työikäisten määrä supistui käytännössä koko Satakunnassa, merkityksellistä kasvua tapahtui ainoastaan yksittäisillä alueilla Porin keskustaajamassa.

Eläkeikäinen väestö kasvoi taas suurimmassa osassa Satakunnan 5x5km väestöruutuja. Määrällisesti voimakain kasvu painottuu Satakunnan taajamiin (myös pienempien kuntien taajamat) sekä näiden lähialueille. Myös suurimmalla osalla haja-asutusalueista eläkeikäinen väestö kasvoi, etenkin Porin ja Rauman kaupunkien läheisillä maaseutualueilla. Merkityksellistä supistumista tapahtui lähinnä osissa haja-asutusalueita, joissa iäkkään väestön keskittyminen taajamiin sekä kuolleisuus supistivat eläkeikäistä väestöä, ilman että tilalle on tullut uutta eläkeikäistä (tai muuta) väestöä.

Kartta 7. Lasten, työikäisten ja eläkeikäisten kehitys Satakunnan hyvinvointialueella 5x5 kilometrin väestöruuduissa vuosien 2010–2023 aikana.

Satakunnan väestössä on tapahtunut myös merkittävä kielirakenteen muutos 2000-luvulla. Maahanmuuton seurauksena vieraskielisen väestön määrä on kasvanut merkittävästi Satakunnassa: yhteensä 10 960 henkilöllä vuosien 2000–2024 aikana ja kasvu on voimistunut 2010-luvun aikana ja erityisesti 2020-luvun aikana. Vuosien 2023–2024 aikana vieraskielisen väestön määrä kasvoi Satakunnassa 2 900 henkilöllä.

Kuvio 9. Kieliryhmittäinen väestönkehitys Satakunnassa vuosina 2000–2024.

Samaan aikaan kun 2000-luvulla vieraskielisten määrä on kasvanut, on kotimaisiin kieliryhmiin kuuluva väestö vähentynyt 32 270 henkilöllä. Kotimaisen kieliryhmän heikkoa väestönkehitystä selittää muuttotappiot muulle maalle sekä kieliryhmän iäks ikärakenne: kuolleiden määrä on kotimaisissa kieliryhmissä merkittävästi syntyneitä suurempi. Vieraskielisten ryhmässä taas maahanmuutto selittää suurimman osan kasvusta, mutta myös nuori ikärakenne ruokkii kasvua: kuolleiden määrä on matala ja syntyneiden määrä korkea. Toisaalta maan sisäinen muuttoliike supistaa Satakunnan vieraskielistä väestöä.

Maahanmuuton korostuvan merkityksen sekä kotimaisten kieliryhmien heikon kehityksen takia vieraskielisten osuus väestöstä on kasvanut voimakkaasti. Muuta kuin suomen, ruotsin tai saamen kieliä käyttökielenä puhvia oli hyvinvointialueella vuonna 2000 vain 0,7 prosenttia väestöstä. Vuonna 2024 vieraskielisen väestön osuus oli Satakunnassa 6,0 prosenttia. Vieraskielisen väestön osuus on yhä Satakunnassa matalampi useimpiin Etelä-Suomen hyvinvointialueisiin verrattuna. Hyvinvointialueen sisällä vieraskielinen väestö keskittyy Raumalle ja Poriin.

2.3 Satakunnan demografinen kilpailukyky suhteessa muihin hyvinvointialueisiin

Taulukossa 7. on vertailtu Satakunnan hyvinvointialueen demografista ”kilpailukykyä” muihin hyvinvointialueisiin. Vertailun muuttujat ovat samat kuin vuonna 2023 toteutetussa analyysissä. Satakunnan tila 2020-luvun puolivälissä on demografisen kilpailukyvyn ja hyvinvointialueen toiminnan kannalta jossain määrin haastava: hyvinvointialuetta leimaa krooninen väestön supistuminen etenkin työikäisten ryhmässä samaan aikaan kun iäks väestö on kasvanut voimakkaasti. Nämä keskeisimmät haasteet eivät ole juuri muuttuneet suhteessa vuoden 2023 demografisen kilpailukyvyn analyysiin, vaan erot alueiden välillä ovat enemmän säilyneet tai jopa kasvaneet.

Väestönkehityksen pitkän kaareen seurauksena Satakunnan työikäisen väestön osuus koko väestöstä kuuluu maan matalimpiin ja eläkeikäisen väestön osuus kuuluu maan korkeimpiin. Satakunnan työikäisten osuus on kuudenneksi matalin kaikista hyvinvointialueista ja eläkeikäisten osuus on kuudenneksi korkein kaikista hyvinvointialueista. Lasten osuus väestöstä on taas seitsemänneksi matalin. Satakunnan väestöllinen huoltosuhde, joka kuvaa työikäisen väestön suhdetta muuhun väestöön oli myös kuudenneksi haastavin kaikista hyvinvointialueista. Ero väestön ikärakenteessa ja huoltosuhteissa on huomattava esimerkiksi Pirkanmaahan ja Varsinais-Suomeen verrattuna, joissa muuttovoitot maan sisältä ja ulkomailta ovat ylläpitäneet nuorempaa väestörakennetta.

Hyvinvointialueen väestö onkin keskimääräistä hyvinvointialuetta merkittävästi iäkkäämpää ja tämän seurauksena etenkin työikäisen väestön osuus on keskimääräistä hyvinvointialuetta matalampi. Toisaalta ero myös demografisesti kaikkein vaikeimmassa tilanteessa oleviin hyvinvointialueisiin (Etelä-Savo, Kymenlaakso, Kainuu) on myös suuri.

Hyvinvointialueen iäks ikärakenne korostaa hyvinvointialueen palvelutarvetta ja työikäisen väestön matala osuus vaikuttaa etenkin työvoiman tarjontaan. Tulevaisuudessa iäkkään väestön jatkuva kasvua ja työikäisen väestön supistumisen jatkuminen voivat johtaa haasteeseen löytää riittävästi osaavaa työvoimaa, mikä on Satakunnassa suurempi riski kuin keskimääräisellä hyvinvointialueella.

Huolimatta yleisestä työllisyystilanteen heikkenemisestä vuoden 2022 jälkeen, Satakunnan työllisyysaste on korkeahko: työmarkkinat hyödyntävät jo suhteellisen suurta osuutta Satakunnan työvoimasta. Satakunnan taloudellinen huoltosuhde, joka kuvaa ei-työllisten määrää suhteessa työllisten määrään (kuinka monta ei-työllistä alueella on yhtä/sataa työllistä kohden), on suhteellisen lähellä keskimääräistä hyvinvointialuetta. Korkea työllisyysaste on etenkin alueen kuntien etu, mutta hyvinvointialueelle tämä tarkoittaa ensisijaisesti korostuvaa riskiä työvoimapulaan: korkea työllisyysaste ei voi kasvaa loputtomiin, mikä lisää kilpailua osaavasta työvoimasta alueen sisällä. Toisaalta korkea työllisyysaste vähentää osin tiettyjä terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä riskejä sekä esim. tuloköyhyyttä, millä on palvelutarvetta lisäävä vaikutus.

Satakunnan etuna on suhteellisen terve väestö, erityisesti kuin ikärakenteen tuottamat erot huomioidaan. Ikävakioituna hyvinvointialueen sairastavuus on hyvin lähellä koko maan keskitasoa ja keskimääräistä

hyvinvointialuetta vähäisempää. Hyvinvointialueen demografinen profiili on siis palveluiden järjestämisen ja hyvinvointialueen toiminnan kannalta haastava, mutta muu alueen toimintaympäristö osin pehmittää tätä haastetta.

Taulukko 7. Satakunta suhteessa muihin hyvinvointialueisiin demografian avainmuuttujilla.

	Alle 15-vuotiaiden osuus 2024	15–64-vuotiaiden osuus 2024	Yli 64-vuotiaiden osuus 2024	Taloudellinen huoltosuhde 2023	Vieraskielisten osuus 2024	Haja-asutusalueilla asuvien osuus 2023	Väestönmuutos 2010–2024	Maan sisäinen muuttoliike / 1 000 as. 2010–2024	Nettomuuttoliike / 1 000 as. 2010–2024
Itä-Uusimaa	15,4 %	60,8 %	23,9 %	121,5	8,0 %	20,1 %	+5,3 %	+1,8	+2,7
Keski-Uusimaa	16,3 %	63,0 %	20,7 %	114,2	8,3 %	7,8 %	+11,1 %	+2,9	+2,4
Länsi-Uusimaa	16,6 %	64,9 %	18,5 %	115,3	19,0 %	6,6 %	+17,1 %	+1,9	+5,8
Vantaa-Kerava	16,1 %	67,4 %	16,5 %	111,7	27,2 %	0,2 %	+23,6 %	+2,2	+8,1
Helsinki	14,0 %	68,4 %	17,6 %	107,8	20,4 %	0,1 %	+16,2 %	+3,0	+5,5
Varsinais-Suomi	13,8 %	61,9 %	24,3 %	128,7	11,0 %	13,3 %	+6,4 %	+1,8	+4,0
Satakunta	13,4 %	57,7 %	28,9 %	147,3	6,0 %	15,8 %	-6,4 %	-3,2	+3,2
Kanta-Häme	13,6 %	58,8 %	27,5 %	140,6	6,6 %	16,7 %	-2,9 %	-1,8	+3,0
Pirkanmaa	14,2 %	63,4 %	22,4 %	127,5	7,4 %	10,8 %	+10,9 %	+4,5	+3,0
Päijät-Häme	13,2 %	58,2 %	28,6 %	154,7	7,8 %	12,0 %	-2,0 %	-0,5	+3,0
Kymenlaakso	11,9 %	57,5 %	30,6 %	159,6	7,9 %	11,4 %	-10,2 %	-4,9	+3,6
Etelä-Karjala	12,1 %	58,5 %	29,4 %	161,9	9,4 %	15,6 %	-5,9 %	-3,7	+5,1
Etelä-Savo	11,5 %	54,6 %	33,9 %	165,7	5,8 %	27,1 %	-11,5 %	-4,1	+3,3
Pohjois-Savo	13,5 %	59,0 %	27,4 %	147,4	5,3 %	22,3 %	-1,8 %	-0,5	+2,7
Pohjois-Karjala	12,8 %	58,0 %	29,2 %	164,5	6,6 %	25,4 %	-4,5 %	-2,6	+4,0
Keski-Suomi	14,2 %	60,7 %	25,0 %	150,7	5,5 %	17,6 %	+1,1 %	-0,5	+2,8
Etelä-Pohjanmaa	15,2 %	57,4 %	27,4 %	142,1	4,3 %	25,3 %	-4,3 %	-3,3	+2,7
Pohjanmaa	16,0 %	60,3 %	23,7 %	124,5	10,7 %	14,8 %	+3,3 %	-4,3	+6,3
Keski-Pohjanmaa	17,5 %	57,6 %	25,0 %	144,0	4,9 %	19,5 %	-0,9 %	-4,2	+2,8
Pohjois-Pohjanmaa	17,1 %	61,4 %	21,5 %	144,9	4,6 %	14,9 %	+5,0 %	-2,0	+2,7
Kainuu	12,7 %	56,0 %	31,3 %	160,7	5,9 %	24,4 %	-11,5 %	-7,2	+4,5
Lappi	13,9 %	58,4 %	27,7 %	140,3	4,7 %	21,1 %	-4,0 %	-3,3	+3,5

3 Satakunnan tuleva väestön- ja demografisen rakenteen kehitys

3.1 Ennusteen menetelmä ja oletukset

Satakunnan tulevaa väestön kehitystä tarkastellaan väestöennusteella. Väestöennuste on mallinnus väestön ja väestörakenteen tulevasta kehityksestä: tässä tarkastelussa hyödynnetty väestöennuste perustuu ns. demografiseen komponenttimalliin, jossa tuleva väestönkehitys perustuu eri väestönkehityksen osatekijöitä simuloiviin kertoiimiin. Ennusteen pohjana toimii MDI:n väestöennuste, jota on kuitenkin muokattu erikseen tätä tarkastelua varten. Ennuste perustuu vastaavaan menetelmään kuin vuoden 2023 Satakunnan hyvinvointialueelle tehdyssä työssä, päivittäen ja ajantasaistaen tämän työn oletukset ja lähtötiedot.

Väestöennuste on muodostettu kaikille Satakunnan kunnille yksivuotisikäryhmissä sukupuolittain ja kieliryhmittäin vuosille 2024–2050. Ennuste huomioi alueelliset erot ja demografisten ryhmien väliset erot (sekä näiden yhdistelmän): esimerkiksi eri ikäinen väestö eri kunnissa muuttaa eriävillä alttiuksilla. Ennusteessa väestön ikärakenne kehittyy luonnollisesti, kun taas eri väestönkehityksen osatekijöitä simuloivat kertoimet tuottavat muutosta väestöön sekä väestörakenteeseen. Ennustemalli huomioi mm. ikärakenteen muutosten vaikutukset väestönkehitykseen.

Työssä käytetty ennuste huomioi erillisillä kertoimilla syntyvyyden, kuolleisuuden, maan sisäisen tulo- ja lähtömuuton sekä kansainvälisen tulo- ja lähtömuuton (ks. tarkemmin olettamat taulukosta 8). Yksityiskohtaisempi ennustemallin toiminnan selostus löytyy liitteestä 1.

Tulevaa kehitystä tarkastellaan kahdella eri skenaariolla. Kahdessa skenaariossa on ainoastaan yksi ero: maahanmuutto. Skenaario 1 'maltillisempi maahanmuutto' kuvaa väestönkehitystä vuosien 2020–2024 kaltaisen maahanmuuton jatkuessa, skenaario 2. 'suurempi maahanmuutto' kuvaa taas väestönkehitystä vuosien 2023–2024 kaltaisen maahanmuuton jatkuessa. Molemmissa skenaarioissa maahanmuuton tulevasta tasosta on poistettu ukrainalaisten pakolaisten vaikutus, mikä vähentää maahanmuuton tulevaa tasoa etenkin suhteessa vuosien 2023–2024 toteumaan. Skenaarioiden välillä ei ole muita eroja, molemmat skenaariot kuvaavat maatalan syntyvyyden ja keskittyvän väestön tulevaisuutta (joskin esimerkiksi syntyneiden ja kuolleiden määrissä on eroja, sillä maahanmuutto vaikuttaa alueella lapsia saavien ja kuolleiden määriin).

Molemmat skenaariot ovat tarkoituksella olettamiltaan varovaisia: skenaarioissa ei olla oletettu tapahtuvan suuria, Satakunnan tai muun maan demografista toimintaympäristöä merkittävästi muuttavia muutoksia, vaan skenaariot kuvaavat menneen kehityksen kaltaisten trendien jatkuvuutta. Luonnollisesti tulevaan kehitykseen voi liittyä myös suurempia, ennakoimattomia, muutoksia, mutta tulevaisuuden palvelutarpeen suunnittelun kannalta on mielekkäintä välttää liiallista optimismia tai pessimismia tulevaisuudenkuvin. Osana raporttia on kuitenkin nostettu esille "liikkumavaraa" tulevaisuuden kehityksessä, erottelemalla suhteellisen vääjäämättömiä kehityskulkuja epävarmemmista kehityskuluista.

Taulukko 8. Väestöennusteen olettamat.

	Skenaario 1. maltillisempi maahanmuutto	Skenaario 2. suurempi maahanmuutto	Aiempi väestöennuste Satakunnan hyvinvointialueelle
Syntyvyys	Syntyvyys jää 2020-luvun toteuman keskitasolle ikäryhmittäin	Sama kuin edellä	Vuosien 2017–2022 syntyvyys
Kuolleisuus	Perustuu ikäluokittain laskettuihin kuolemanvaaroihin, joissa huomioidaan eliniän kasvu. Laskettu vuosista 2010–2019, 2020-luvun kehitys jätetty tarkoituksella huomiotta (odotettu nousu eliniässä tältä ajanjaksolta on poistettu mallinnuksessa).	Sama kuin edellä	Perustuu vuosien 2010–2019 kuolleisuuteen, oletama elinajanodotteen kasvusta heti 2020-luvun alussa.
Maan sisäinen tulo- ja lähtömuutto	Perustuu ikäluokittain, sukupuolittain ja alueittain laskettuihin ikäluokittaisiin muuttoalttiuksiin, jotka on laskettu vuosien painottomasti 2018–2024 toteumasta . Olettamana on, että alttiudet pysyvät vastaavina koko ennustejakson.	Sama kuin edellä	Perustuu vuosien 2015–2022 muutto- liikkeeseen. Laskettu ikäryhmittäin ja sukupuolittain.

Maahanmuutto	Perustuu vuosiin 2020–2024 ilman ukrainalaisia pakolaisia	Perustuu vuosiin 2023–2024 ilman ukrainalaisia pakolaisia.	Perustuu vuosiin 2010–2022.
Maastamuutto	Perustuu vuosiin 2020–2024 ilman ukrainalaisia pakolaisia	Sama kuin edellä	Perustuu vuosiin 2010–2022.

Palveluverkon saavutettavuustarkasteluita sekä tarkempaa kehityksen analyysia varten kuntatason väestöennuste on tarkennettu ensin kuntien sisäisille osa-alueille (esim. Porin keskusta, Länsi-Pori, Itä-Pori jne.). Osa-alueen ennuste on muodostettu kuntatason ennusteen kanssa pääosin identtisillä menetelmillä, joskin mallinnukseen on lisätty mallinnus kuntien sisäisestä muuttoliikkeestä sekä arvio asuntotuotannon vaikutuksesta. Osa-alueen tarkastelu tunnistaa erot kuntien sisäisten alueiden välillä, esimerkiksi Rauman keskustan alueen syntyvyys ja vetovoima poikkeaa Rauman haja-asutusalueista.

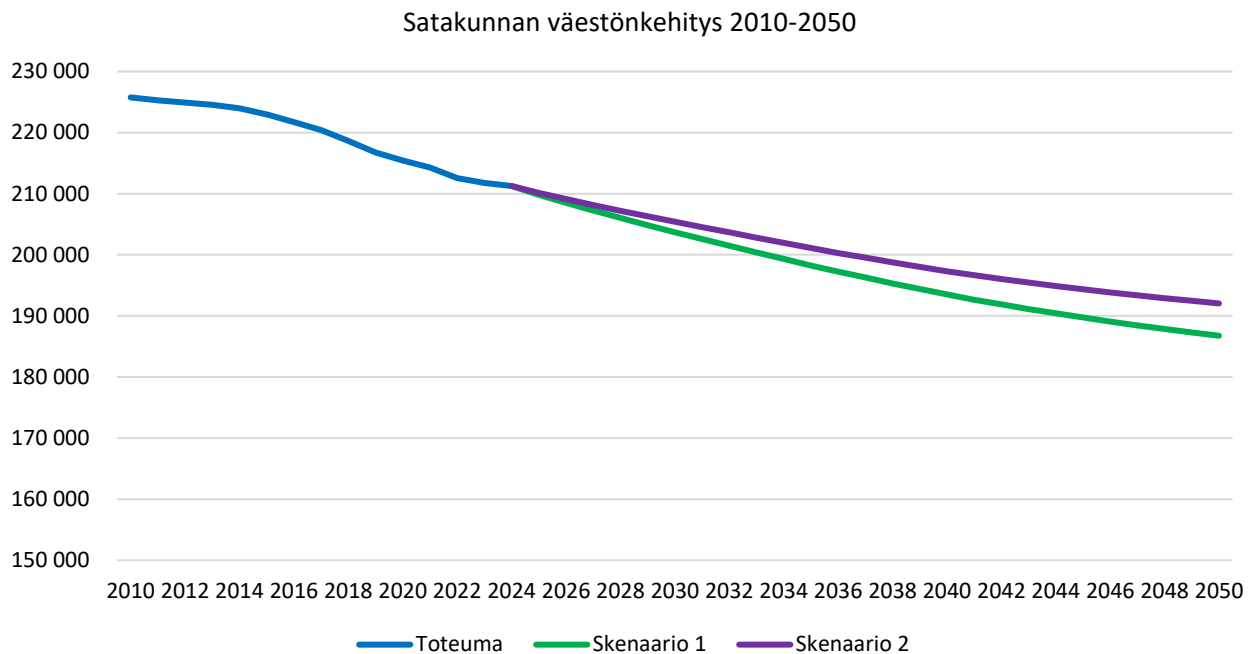
Osa-alueen ennuste on vielä erikseen mallinnettu 250x250 metrin ruuduille. Tässä mallinnuksessa osa-alueen ennusteen tiedot on jaettu eri väestöruuduille nykyisen väestörakenteen perusteella, huomioiden esim. hedelmällisessä iässä olevan väestön sijoittumisen vaikutukset syntyvyyteen tai nuorten eriävät asuinpaikat muista ikäryhmistä. Ruututason mallinnus on luonteeltaan epävarmin, eikä ruututason mallinnuksen yksittäisten väestöruutujen tietoja tule pitää tarkkoina tulevaisuuden kuvina, vaan suuntaa antavana kuvauksena väestön asuinpaikojen tulevaisuudesta. Yksittäisen osa-alueen kaikki ruudut vastaavat aina yhteenlaskettuna ko. osa-alueen ennustetta (ja osa-alueiden ennuste yhteenlaskettuna kuntatason ennustetta), eli ruututason epävarmemmat mallinnukset on aina mahdollista palauttaa tarkemman ennusteen tasolle.

Käytetty väestöennuste poikkeaa jossain määrin tuloksiltaan ja olettamiltaan Tilastokeskuksen vuoden 2024 väestöennusteesta (Tilastokeskuksen ennusteen kuvaama väestönkasvu asettuu tämän selvityksen kahden skenaarion välimaastoon). Tilastokeskuksen väestöennuste sisältää korkeamman maahanmuuton olettan, mutta pessimistisemmän olettan syntyvyydestä sekä Satakunnan asemasta maan sisäisessä muuttoliikkeessä. Tässä työssä ei ole hyödynnetty Tilastokeskuksen väestöennustetta, sillä Tilastokeskuksen ennuste rajautuu kuntatason ennusteisiin, eikä mahdollista kuntaa tarkempia mallinnuksia, minkä lisäksi Tilastokeskuksen ennuste ei sisällä kieliryhmittäisen kehityksen tietoja.

3.2 Satakunnan väestönkehitys vuosina 2024–2050

Satakunnan väestön supistuminen uhkaa jatkua koko ennustejakson ajan, maahanmuuton tasosta riippumatta (kuvio 10). Maltillisemmän maahanmuuton skenaariossa 1. Satakunnan hyvinvointialueen väestö vähenee 24 500 henkilöllä eli 12 prosentilla vuoteen 2050 mennessä. Korkeamman maahanmuuton skenaariossa 2. hyvinvointialueen väestö vähenee noin 19 200 henkilöllä vuoteen 2050 mennessä (eli 9,1 prosentilla). Suuremman maahanmuuton takia väestönkehitys on noin 5 300 henkilöä skenaariota 1. vahvempaa. Väestön supistuminen jatkuu koko tarkastelujakson ajan ja supistuminen vuositasolla on suhteellisen tasaista, joskin negatiivisen kehityksen vauhti hieman hidastuu tarkastelujakson aikana.

Aiempaan, vuonna 2023 tehtyyn väestöennusteeseen verrattuna skenaarion 1. kehitys on suhteellisen lähellä aiemman ennusteen perusmalli –skenaariota. Kasvun rakenne on kuitenkin eriävä: luonnollisen väestönlisäyksen tila on heikentynyt Satakunnassa, kun taas maahanmuuton merkitys on kasvanut, minkä seurauksena etenkin ikärakenteessa on merkityksellisiä eroja suhteessa aiempaan väestöennusteeseen. Skenaariota 2. korkeampi maahanmuutto johtaa taas väestöpohjan aiempaa ennustetta nopeampaan kasvuun.

Kuvio 10. Satakunnan väestönkehitys vuosina 2010–2050.

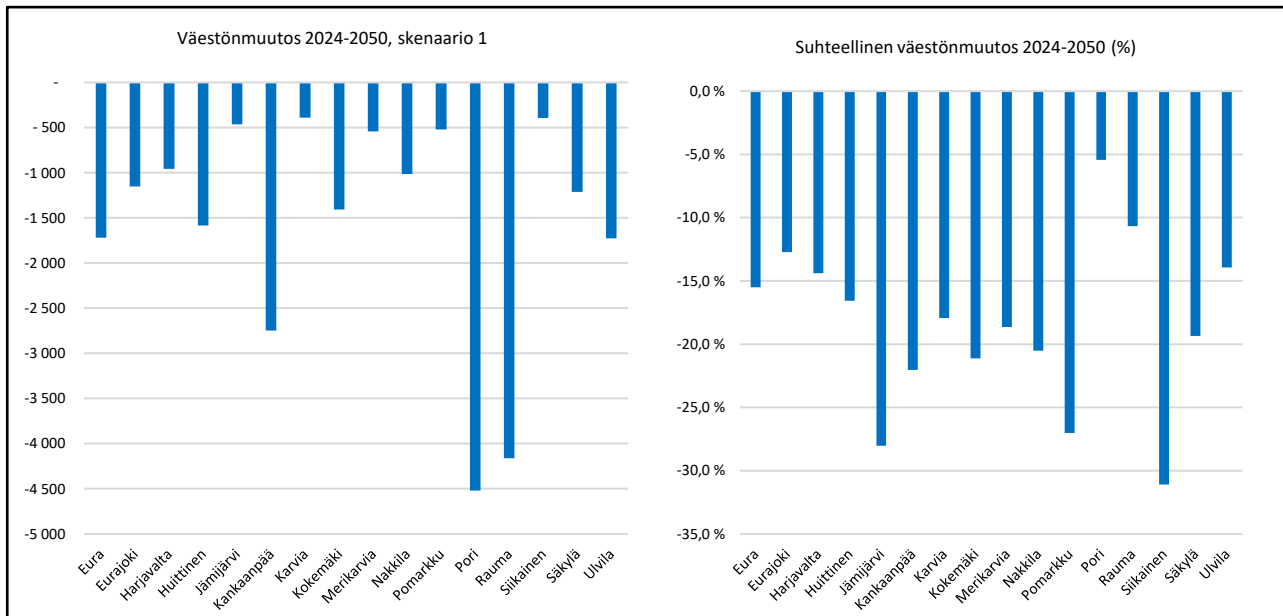
Molemmissa skenaarioissa suurin (ja vääjäämättömin) syy väestöpohjan vähenemiselle on kuolleiden huomattavan paljon syntyneitä suurempi määrä: matalan syntyvyyden ja ikääntyvän väestön takia jo ennustejakson alussa kuolleiden määrä on kaksinkertainen syntyneisiin nähden ja epäsuhta kohoaa 2,5 kertaiseksi ennustejakson loppuun mennessä. Syntyvyyden merkittävä nousu voi hypoteettisesti hieman vähentää luonnollisen väestönlisäyksen negatiivisuutta, mutta mikään realistinen väestörakenteen muutos ei pysty kääntämään luonnollista väestönlisäystä edes maltillisen negatiiviseksi. Huomionarvoisesti myös Satakunnan hedelmällisessä iässä olevan väestön määrä uhkaa vähentyä, joka jo itsessään laskee hyvinvointialueella syntyvien määrää.

Koska kuolleiden määrä on koko ennustejakson ajan huomattavan negatiivinen, hyvinvointialueen täytyisi saada noin 1 200–1 500 henkilöä muuttovoittoa hyvinvointialueen ulkopuolelta vuosittain, jotta väestöpohja ei pienentyisi. Käytännössä tämä vaatisi maan sisällä kärsittyjen muuttotappioiden päättymistä ja vuoden 2024 kaltaisen ennätysmaahanmuuton jatkumista koko ennustejakson ajan (sis. ukrainalaiset pakolaiset). Tätä voi pitää sängen epätodennäköisenä tulevaisuuden kuvana, etenkin maan sisäisten muuttotappioiden päättymisen ei ole realistista, niin kauan kun maakunnasta puuttuu laaja korkeakoulutarjonta. Myös vuoden 2024 kaltaisen maahanmuutto ilman ukrainan sodan aiheuttaman pakolaisuuden kaltaisia ilmiöitä vaatisi merkittävää positiivista murrosta Satakunnan kansainvälisessä vetovoimassa. Näiden tekijöiden takia ilman valtavaa muutosta Satakunnan kuntien toimintaympäristöissä, väestön nopean vähenemisen päättymisen on hyvin epätodennäköistä ennustejakson aikana.

Satakunnan sisällä erot väestönkehityksessä säilyvät suurina myös tulevaisuudessa (molemmissa skenaarioissa) (ks. kuvio 11 skenaariosta 1. ja kuvio 12 skenaariosta 2.). Kuntatasolla väestö vähenee ensimmäisessä skenaariossa määrällisesti eniten Porissa ja Raumalla: molemmissa kaupungeissa väestö vähenee yli 4 100 henkilöllä vuosina 2024–2050. Tätä kuitenkin selittää alueiden suuri väestöpohja, sillä suhteellinen väestömuutos on Porissa ja Raumalla merkittävästi muuta hyvinvointialuetta maltillisempaa. Porissa väestön on ennakoitu vähenevän suhteellisesti vain 5,4 prosenttia ja Raumalla 10,7 prosenttia vuoteen 2050 mennessä. Myös Eurajoella, Ulvilassa ja Harjavallassa väestö vähenee alle -15 prosenttia vuosina 2024–2050 skenaariossa 1.

Kaikissa muissa hyvinvointialueen kunnissa väestö vähenee voimakkaasti tai hyvin voimakkaasti. Hyvinvointialueen pienemmissä kaupungeissa väestö vähenee 15–23 prosentilla, haastavinta suhteellinen kehitys on Kaanpäässä ja Kokemäellä. Useimmissa maaseutukunnissa ennakoitu väestönkehitys vuosien 2024–2050

aikana on vielä tätäkin haastavampaa, väestön vähentyessä enemmillään vuoteen 2050 mennessä jopa 30 prosentilla osassa Pohjois-Satakunnan kuntia.

Kuvio 11. Väestönmuutos kuntatasolla vuosina 2024–2050 (Skenaario 1).

Eroja väestönkehityksessä selittävät alueiden välillä etenkin väestön ikärakenteen huomattavat, jo olemassa olevat erot. Kaikissa Satakunnan kunnissa luonnollinen väestönlisäys tulee olemaan negatiivista eli kuolleiden määrä ylittää syntyneiden määrän, mutta ikärakenteen erojen takia luonnollisen väestönlisäyksen negatiivisuus vaihtelee merkittävästi kunnittain. Luonnollisen väestönlisäyksen negatiivisuuden erot ovatkin keskeisin kuntien kehityksen eroja selittävä tekijä, joka verottaa etenkin hyvinvointialueen maaseutumaisten kuntien ja pienempien kaupunkien väestöpohjaa.

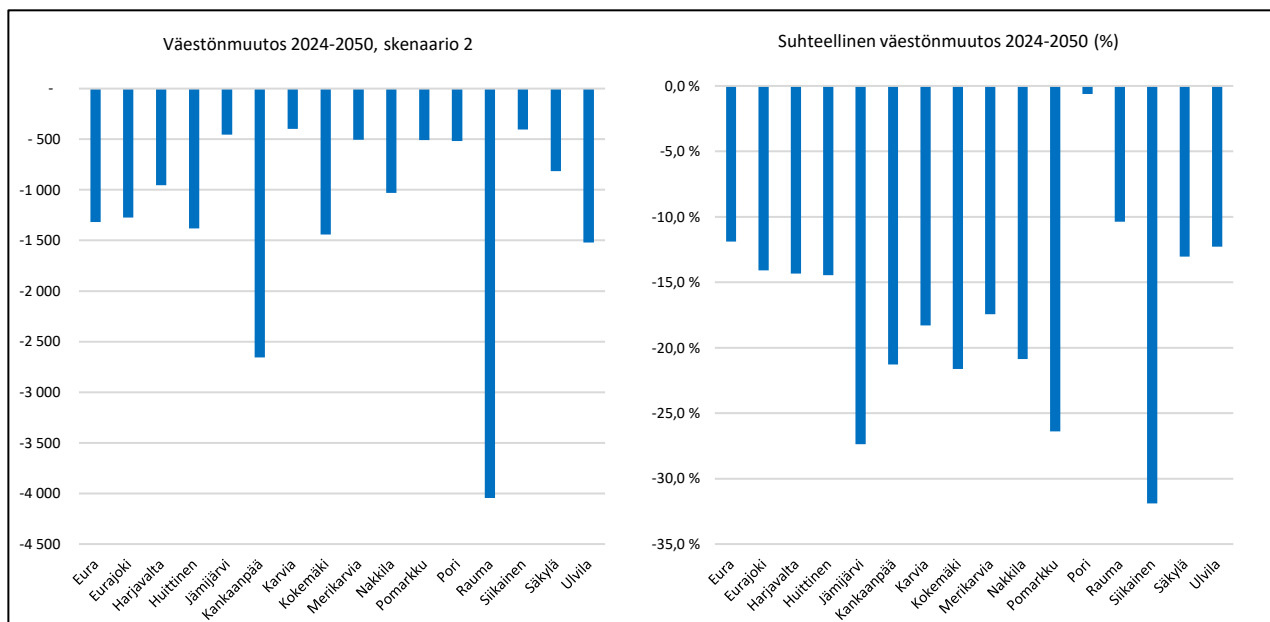
Myös hyvinvointialueen sisällä tapahtuva muuttoliike sekä kansainvälinen muuttoliike eriyttävät hyvinvointialueen sisäistä väestönkehitystä. Porin ja Rauman muuta hyvinvointialuetta vahvempi (suhteellinen) kehitys perustuu merkittäviin muuttovoittoihin ulkomailta sekä muulta hyvinvointialueelta. Etenkin iäkkäämmissä ryhmissä voi tapahtua tulevaisuudessa kiihtyvässä määrin muuttoja kohti Poria ja Raumaa hyvinvointialueen pienemmistä kunnista. Lisäksi nuorten muuttoliike kohti maakuntakeskusta säilynee merkittävänä myös tulevaisuudessa.

Kansainvälisen muuttoliikkeen vahva painottuminen Poriin on kuitenkin merkittävin Porin kehitystä muusta maakunnasta erottava tekijä. Porin muusta hyvinvointialueesta erottelevan maahanmuuton vaikutus on helppo havaita skenaariossa 2, jossa maahanmuuton tason on oletettu jäävän korkeammalle. Skenaariossa 2. Porin väestö vähenee vain -517 henkilön (-0,6 %) verran vuosille 2024–2050, verrattuna skenaarioon 1., joka näyttää Porille noin 4 500 henkilön väestön vähenemistä vuosille 2024–2050.

Muulla hyvinvointialueella väestö supistuu voimakkaasti myös skenaariossa 2⁶. Korkeampi maahanmuuton taso hillitsee hieman useimpien Satakunnan kuntien väestön supistumista, mutta ei muuta merkittävästi laajempaa kuvaa näiden kuntien väestönkehityksestä: nopeasti supistuvissa kunnista väestö supistuu yhä nopeasti, vaikka maahanmuuton taso jäisi korkeammaksi. Näissä kunnissa haasteena on pelkän maahanmuuton

⁶ Rauman kehitys muuttuu vain vähän skenaarioiden 1. ja 2. välillä. Tämä selittyy Rauman maahanmuuton rakenteella vuosien 2023–2024 aikana: vaikka kaupunki sai merkittävästi aiempaa suurempaa muuttovoittoa ulkomailta vuosien 2023–2024 aikana, muuttovoittojen kasvu perustui täysin ukrainalaisilla pakolaisiin. Kun ukrainalaisten pakolaisten vaikutus jätetään (olettamien mukaisesti) huomiotta, ei muu maahanmuutto Raumalle ole lisääntynyt merkittävästi.

lisäksi heikko ”pitovoima” maahanmuuttajaryhmissä: esimerkiksi Satakunnan seutukaupungit menettävät merkittävän osan alueelle muuttavista maahanmuuttajista maan sisäisessä muuttoliikkeessä Porille tai muille suurille kaupungeille. Hyvinvointialueen pienissä kunnissa maahanmuuton taso jää kummassakin skenaariossa hyvin vähäiseksi, eikä vaikuta merkittävässä määrin hyvin negatiivisen luonnollisen väestönlisäyksen tulevaisuuden kuvaan.

Kuvio 12. Väestönmuutos kuntatasolla vuosina 2024–2050 (Skenaario 2).

Kehityksen perusteella onkin ilmeistä, että merkittävin potentiaali vahvistuvaan väestönkehitykseen on Porissa. Koko hyvinvointialueesta poiketen, maahanmuuton tason kasvu etenkin yhdistettynä vahvistuvaan vetovoimaan maan sisällä (vuosien 2023–2024 tavoin) voi riittää ”sinnittelevään” nollakehitykseen Porissa, jossa kaupungin väestöpohja ei laskisi merkityksellisesti. Jopa maltillinen väestönkasvu Porissa ei ole poissuljettu tulevaisuuden kuva, mutta merkittävä (naapurimaakuntien kaltainen) väestönkasvu on kuitenkin suhteellisen epätodennäköistä hyvinvointialueen suurimmassa kaupungissa. Raumalla väestönkasvu on suhteellisen epätodennäköistä, mutta maahanmuuton ennakoitua suurempi taso riittäisi kääntämään väestön vähenemisen merkitykseltään vähäiseksi tekijäksi.

Muussa Satakunnassa edes hillityn väestön vähenemisen saavuttaminen on epätodennäköistä. Hyvin negatiivinen luonnollinen väestönlisäys yhdistettynä heikkoon kansainväliseen veto- ja pitovoimaan johtaa lähes vääjäämättä väestön supistumiseen. Hyvinvointialueen seutukaupunkien ja maaseutukuntien täytyisi saada täysin poikkeuksellisia muuttovoittoja maan sisältä ja ulkomailta, jotta väestön väheneminen muuttuisi merkitykseltään vähäiseksi. Todennäköisemmin Porin ja Rauman ulkopuolisen hyvinvointialueen krooninen supistumiskierre jatkuu ja osin syvenee, kun laskeneen syntyvyyden takia tulevaisuuden työikäiset ikäkohortit pienentyvät vuosi vuodelta, laskien entisestään tulevaisuudessa syntyvien määrää. Huomionarvoisesti juuri yhdelläkään hyvinvointialueella ei ole merkityksellisesti kasvavia seutukaupunkeja tai maaseutukuntia, jotka eivät ole suuren kasvukeskuksen välittömässä yhteydessä⁷.

Ennakoidun kehityksen seurauksena yhä suurempi osa Satakunnan väestöstä keskittyy Porin ja Rauman kaupunkeihin: vuonna 2024 näissä kaupungeissa asui 58 prosenttia Satakunnan asukkaista, kun vuonna 2050 näissä kaupungeissa asuu noin 61 prosenttia hyvinvointialueen asukkaista. Vaikka muutos prosenttiyksikköinä

⁷ Esimerkiksi naapurihyvinvointialueilla Sastamalan, Parkanon, Loimaan, Laitilan ym. kaltaiset pienemmät kaupungit supistuvat tulevaisuudessa merkittävästi, vaikka itse hyvinvointialueiden (Pirkanmaa ja Varsinais-Suomi) väestö kasvaakin merkittävästi.

vaikuttaa hillityltä, kolme prosenttiyksikköä Satakunnan väestöstä vastaa hieman alle 6 000 henkilön ryhmää. Etenkin Porin väestöllinen painoarvo kasvaa ennustejakson aikana ja Rauman väestöllinen painoarvo lähinnä säilyy, ellei maahanmuutto Raumalle kiihdy merkittävästi.

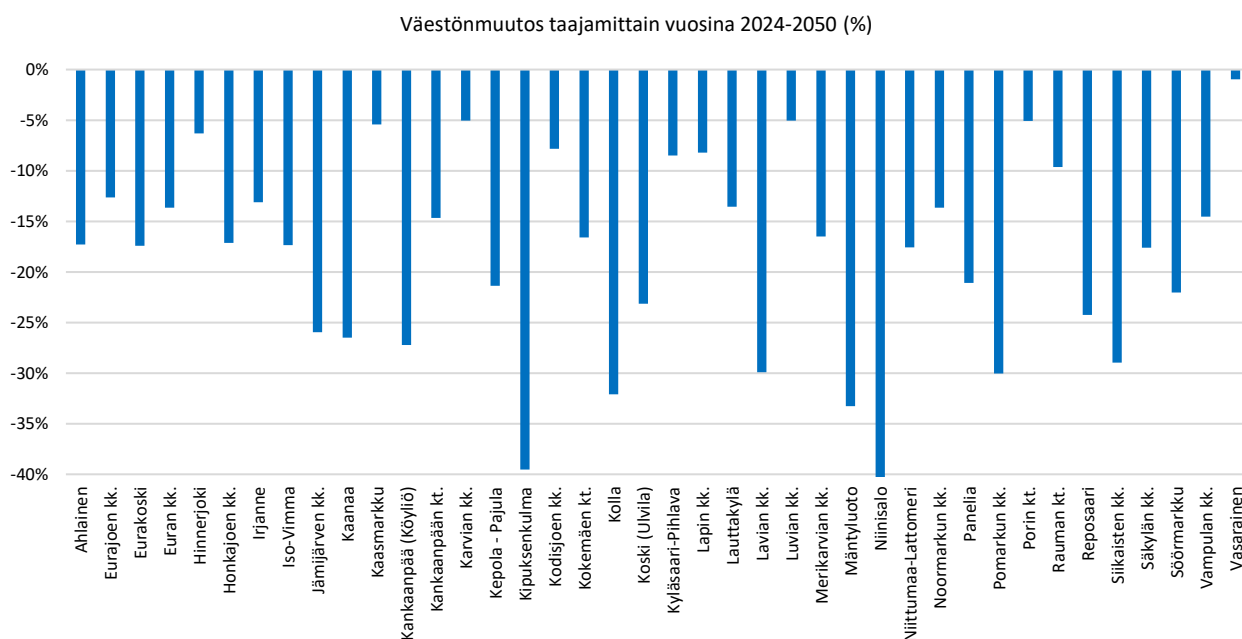
Määrällisesti etenkin hyvinvointialueiden pienempien kaupunkien suhteellinen painoarvo laskee vuosi vuodelta pienemmäksi, kun Satakunnan väestöllinen painopiste siirtyy myös paikalliskeskuksista kohti suurempia keskuksia. Pienempien maaseutukuntien painoarvo laskee koko hyvinvointialueen mittakaavassa vain hieman, jo ennestään hyvin vähäisen väestöllisen painoarvon takia. Maantieteellisesti hyvinvointialueen painopiste siirtyy rannikolle.

Lopputuloksena ennustejakson lopussa yhä suurempi osa hyvinvointialueen asukkaista asuu hyvinvointialueen kahdessa keskuksessa, Porissa ja Raumalla. Kaikkien muiden alueiden väestöllinen merkitys taas laskee hyvinvointialueen kaupungistumisen jatkuessa. Huomionarvoisesti todennäköisimmät väestönkehitystä vahvistavat trendit (kuten maahanmuutto ja maan sisäisen vetovoiman kasvu) enemmän korostavat hyvinvointialueen keskusten merkitystä kuin tasoittavat väestöllisen jakauman kasvavia eroja. Vahvistuva väestönkasvu tarkoittaakin todennäköisesti Porin ja Rauman väestöllisen painoarvon ennakoitua nopeampaa kasvua.

Hyvinvointialueen kuntien sisällä taajamien väestönkehityksessä (kuvio 13) on myös huomattavan suuria eroja. Ennusteen perusteella molemmissa skenaarioissa kaikissa taajamissa väestö vähenee, joskin Porin keskustaajaman väestö vähenee vain marginaalisesti skenaariossa 2. (ja kasvaa Porin kunnan alueella). Taajamien väliset kehityserot heijastelevat ensisijaisesti kuntien välisiä kehityseroja: etenkin Porin keskustaajaman suhteellinen väestönmuutos on selvästi keskimääräistä taajamaa hillitympää (joskin määrällinen muutos on Porin keskustaajamassa suurin kaikista taajamista suuren väestöpohjan takia).

Taajamia tarkemmalla jaolla etenkin Porin keskustan suuralueella ennakoidaan tapahtuvan merkityksellistä väestönkasvua (ainoana laajana alueena Satakunnassa) ja myös Länsi-Porin alueella väestönkasvu on mahdollista. Toisaalta Porin keskustaajaman lähiöalueilla sekä syrjäisemmillä reuna-alueilla väestönkehitys jää heikoksi. Porin muissa taajamissa (etenkin Meri-Porin alueella) väestö taas vähenee Porin keskustaajamaa nopeammin.

Myös Rauman keskustaajaman väestön supistuminen on hillittyä koko hyvinvointialueen kehitykseen tai keskimääräiseen taajamaan verrattuna. Selvityksen kahdessa skenaariossa merkittävän kasvun alueita Raumalla ei kuitenkaan ole, joskin pistemäinen kasvu etenkin uuden rakentamisen yhteydessä on mahdollista (tai jopa todennäköistä) Raumalla. Rauman pienempien taajamien kehityksessä on taas suurta hajontaa.

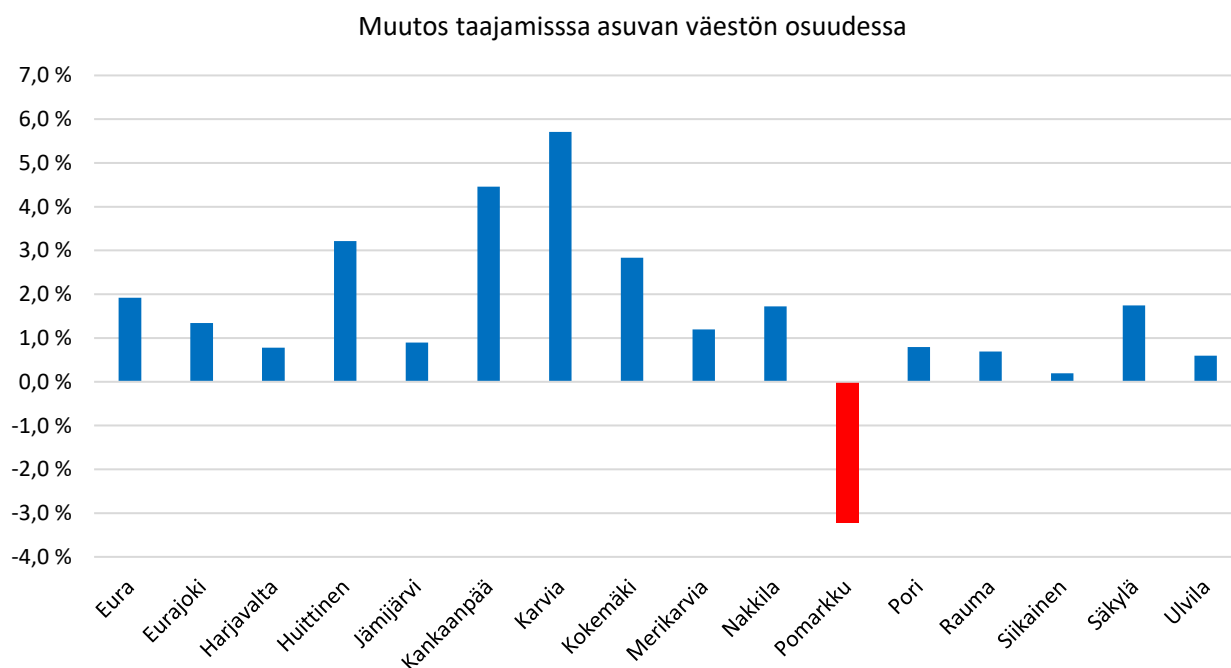
Kuvio 13. Väestönmuutos Satakunnan taajamissa vuosina 2024–2050.

Muiden taajamien välillä on merkittävää hajontaa. Kuntien keskustaajamissa väestö pääsääntöisesti vähenee huomattavasti, mutta kuitenkin koko kuntaa hillitymmiin (suhteellisesti mitattuna). Väestön väheneminen on kuitenkin hyvin huomattavaa etenkin hyvinvointialueen pienten maaseutukuntien keskustaajamissa. Toissijaisen taajamien (muut kuin keskustaajamat) kehitys vaihtelee taas huomattavasti, yksittäisissä pienissä taajamissa väestö vähenee vain hillitysti, kun taas osassa väestön supistuminen on erittäin voimakasta. Huomionarvoisesti pienten taajamien kehityksessä on kuitenkin jo selvästi kuntien kehitystä suurempaa epävarmuutta.

Taajamien ulkopuolisilla haja-asutusalueilla väestönkehitys on taas jatkuvan negatiivista Satakunnassa. Ennustejakson aikana kaikkien kuntien haja-asutusalueilla väestö vähenee voimakkaasti. Vaikka kuntien haja-asutusalueiden välillä on eroja ennakoidussa kehityksessä (jotka heijastelevat kuntatason eroja), erot ovat selvästi pienempiä kuin kuntien tai taajamien kehityserot. Hillityimmilläänkin haja-asutusalueiden väestöpohja supistuu (Porissa) yli 15 prosentilla, suurimmillaan taas yli 30 prosentilla (esim. Kankaanpää). Haja-asutusalueilla väestönkehitys onkin lähes toistuvasti erittäin negatiivista, sillä haja-asutusalueiden väestöpohjaa verottaa väestön ikääntyminen, kuntien sisällä tapahtuva keskittävä muuttoliike sekä maahanmuuton marginaalinen kohdentuminen taajamien ulkopuolelle.

Erot Satakunnan kuntien väestönkehityksessä ovatkin ensisijaisesti taajamien kehityksen eroja, haja-asutusalueet ovat kaikissa kunnissa nopeasti supistuvia ja demografiselta tilaltaan heikkeneviä alueita.

Haja-asutusalueiden kehitys on kaikissa paitsi yhdessä kunnassa (Pomarkku) taajamia heikompaa. Tämän seurauksena kaikissa Satakunnan kunnissa taajamissa asuvan väestön osuus kasvaa (kuvio 14), vaikka kaikissa kunnissa taajamissa asuvan väestön määrä väheneekin. Muutos taajamaväestön osuudessa on suurin Huittisissa ja Kankaanpäässä, joiden haja-asutusalueiden kehitys on erityisen heikkoa, toisaalta taajamien kehitys on selvästi kuntatason kehitystä vahvempaa. Lisäksi osassa entuudestaan matalan taajama-asteen kunnissa muutos on suhteellisesti suuri. Porissa ja Raumalla taajamaväestön osuuden kasvu on taas hillittyä jo entuudestaan korkean taajama-asteen takia.

Kuvio 14. Muutos taajamissa asuvan väestön osuudessa 2024–2050.

Kehityksen seurauksena yhä suurempi osa hyvinvointialueen väestöstä asuu yhä pienemmällä pinta-alalla. Kaikissa kunnissa (Pomarkkua lukuun ottamatta) taajamien suhteellinen merkitys kasvaa. Myös maaseutukunnissa vuosi vuodelta suurempi osa kuntien asukkaista asuu keskustaajamissa. Samalla myös palvelutarve kohoaa aiempaa vahvemmin taajama-alueilla. Toisaalta kaikkien kuntien haja-asutusalueet säilyvät asuttuina,

joten palvelutarve haja-asutusalueilla ei katoa, vaan palveluita täytyy järjestää vuosi vuodelta harvemmin asutuilla alueilla.

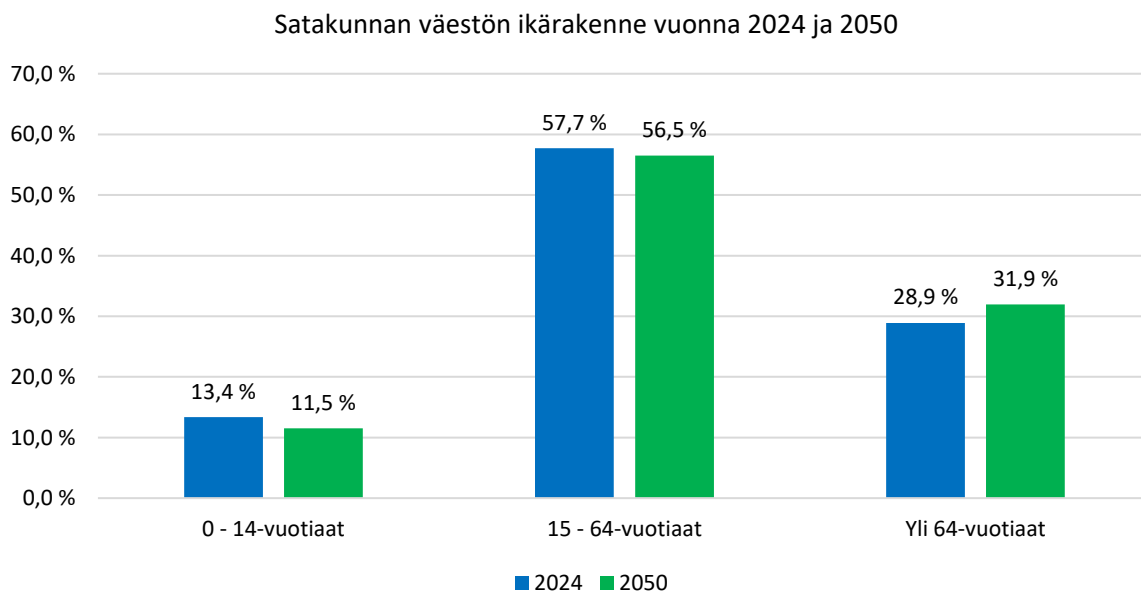
3.3 Ennakoitu demografisen rakenteen kehitys

3.3.1 Ennakoitu ikärakenteen kehitys

Ikärakenteen muutokset ovat pelkkiä väestönmuutoksia merkityksellisempiä Satakunnan hyvinvointialueen näkökulmasta, sillä ikärakenteen muutoksilla on huomattavia vaikutuksia esimerkiksi palvelutarpeeseen. Ennustejakson aikana ikärakenteen muutokset ovat myös hyvin huomattavia 2000-luvun jo toteutuneiden muutosten tavoin. Suurin osa demografisen rakenteen muutoksista myös kytkeytyy jo tapahtuneisiin tai yhä käynnissä oleviin väestönkehityksen trendeihin.

Satakunnan väestön karkeaa ikärakennetta on tarkasteltu kuviossa 15 vuosina 2024 ja 2050. Ennustejakson aikana eläkeikäisen väestön osuus jatkaa kasvuaan, vaikka eläkeikäisen väestön osuus on jo nyt suhteellisen korkea koko maan keskitasoon verrattuna. Ennustejakson lopussa lähes joka kolmas hyvinvointialueen asukas on eläkeiässä. Osuuden merkittävästä kasvusta huolimatta eläkeikäisen väestön osuuden kasvu on aiempaa kehitystä hillitympää. Lasten osuus Satakunnan väestöstä taas vähenee ennustejakson aikana merkittävästi. Vuonna 2050 noin 11,5 prosenttia hyvinvointialueen väestöstä on alle 15-vuotiaita (nyt 13,4 prosenttia). Lasten osuuden laskua selittää etenkin syntyvyydessä jo tapahtunut dramaattinen lasku (ks. luku 1 tarkemmin) sekä pidemmällä ajanjaksolla syntyneiden määrän lasku hedelmällisessä iässä olevan väestön supistumisen seurauksena.

Työikäisen väestön osuus koko väestöstä laskee taas hillitysti (noin 1,2 prosenttiyksiköllä), alueen väestöstä noin 56,5 prosenttia on 15–64-vuotiaita vuonna 2050. Hillitympää osuuden laskua selittää kuitenkin lähinnä lasten osuuden poikkeavan nopea lasku, ei niinkään työikäisen väestön vahva kehitys. Ikärakenteen muutoksen lopputuloksena Satakunnan väestö painottuu merkittävästi aiempaa vahvemmin eläkeikäisten ryhmiin, jatkuen jo pitkään jatkunutta väestön ikääntymiskehitystä.

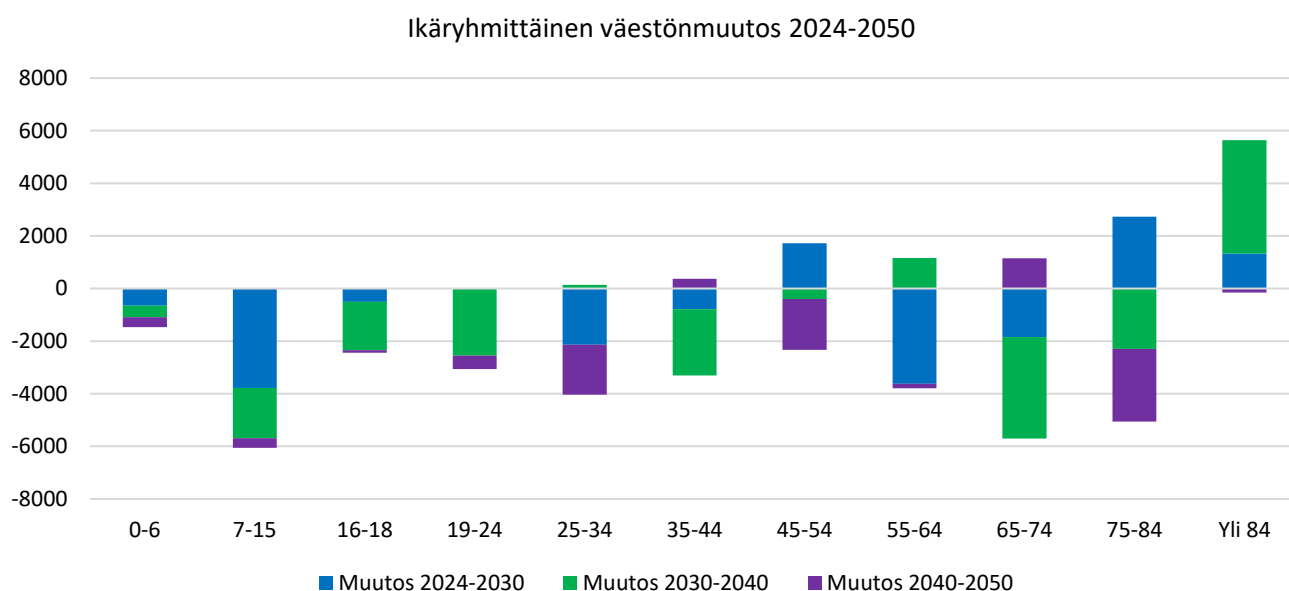

Kuvio 15. Satakunnan väestön ikärakenne vuonna 2024 ja 2050.

Väestön määrällistä kehitystä ikäryhmittäin on kuvattu alla olevassa kuviossa 16 vuosikymmenittäin. Väestön ikäryhmittäinen kehitys täydentää kuvaa väestön ikärakenteen muutoksesta ja toisaalta ikäryhmittäisen

kehityksen suurista eroista hyvinvointialueella. Vuosikymmenittäinen kehitys paljastaa taas ennustejakson aikaisia merkityksellisiä eroja väestönkehityksen rakenteessa.

Lasten osuuden nopea lasku Satakunnassa kertoo lasten määrän hyvin nopeaa vähentymistä. Syntyvyyden nopean laskun takia alle 18-vuotiaiden lasten määrä väheneekin jopa 10 000 henkilöllä vuoteen 2050 mennessä, mikä tarkoittaa ikäryhmän pienentymistä yli neljänneksellä. Muutos on rajuin heti 2020-luvulla, jolloin etenkin koululaisikäluokkien (7–15-vuotiaat) määrä vähenee voimakkaasti. 2030-luvulla taas 16–18-vuotiaiden määrä vähenee voimakkaasti, 2040-luvulla lasten määrän väheneminen on taas maltillisempaa ja seurausta työikäisen väestön vähenemisestä.

Kuvio 16. Satakunnan ikäryhmittäinen väestömuutos vuosina 2024–2050.

Työikäinen väestö (19–64-vuotiaat) vähenee noin 13 000 henkilöllä vuoteen 2050 mennessä eli noin 12 prosentilla. Supistumista selittää lähinnä eläkeikään siirtyvien ikäkohorttien merkittävästi työikään siirtyviä ikäkohortteja suurempi koko: 2010-luvun syntyvyyden laskun takia 2040-luvulla työikään siirtyy poikkeuksellisen pieniä ikäkohortteja. Negatiivisesta kehityksestä huolimatta ennakoitua työikäisen väestön kehitystä voi pitää suhteellisen hillittynä vuosien 2010–2024 kehitykseen verrattuna, jolloin työikäinen väestö väheni jopa 23 000 henkilöllä, etenkin suurten ikäluokkien eläkesiirtymien myötä.

Ajanjakson aikana työikäisen väestön kehityksen rakenteessa on merkityksellisiä eroja. Vuosina 2024–2030 työikäisten määrä vähenee merkittävästi useammassa ikäryhmässä, mutta heikointa kehitys on 55–64-vuotiaiden ikäryhmässä. Vuosina 2030–2040 työikäisten määrä laskee erityisesti 19–24-vuotiaissa ja 35–44-vuotiaissa aiemman syntyvyyden laskun takia. 2040-luvulla taas etenkin 25–34-vuotiaiden sekä 45–54-vuotiaiden määrä vähenee merkittävästi. Tällä voi olla merkittävä vaikutus etenkin työllisen työvoiman kokoon, sillä 25–54-vuotiaiden ryhmissä työllisyysaste on erityisen korkea.

Huomionarvoisesti maahanmuuton kasvu (tai maan sisältä saatujen muuttovoittojen kasvu) vaikuttaa lähinnä työikäisen väestön kehitykseen. Korkeamman maahanmuuton skenaariossa 2. työikäinen väestö vähenee hillitymmin, noin 9 600 henkilöllä, eli 3 400 henkilöä vähemmän kuin skenaariossa 1. Ennakoitua suurempi muuttovoiton taso vahvistaisi entisestään työikäisen väestön kehitystä. Työikäisen väestön kehityksessä Satakunnan liikkumavara onkin suurin kaikista ikäryhmistä: nollakehitys tai kasvu työikäisessä väestössä on suhteellisen epätodennäköistä, mutta ennakoitua hillitympi kehitys ei ole poissuljettua.

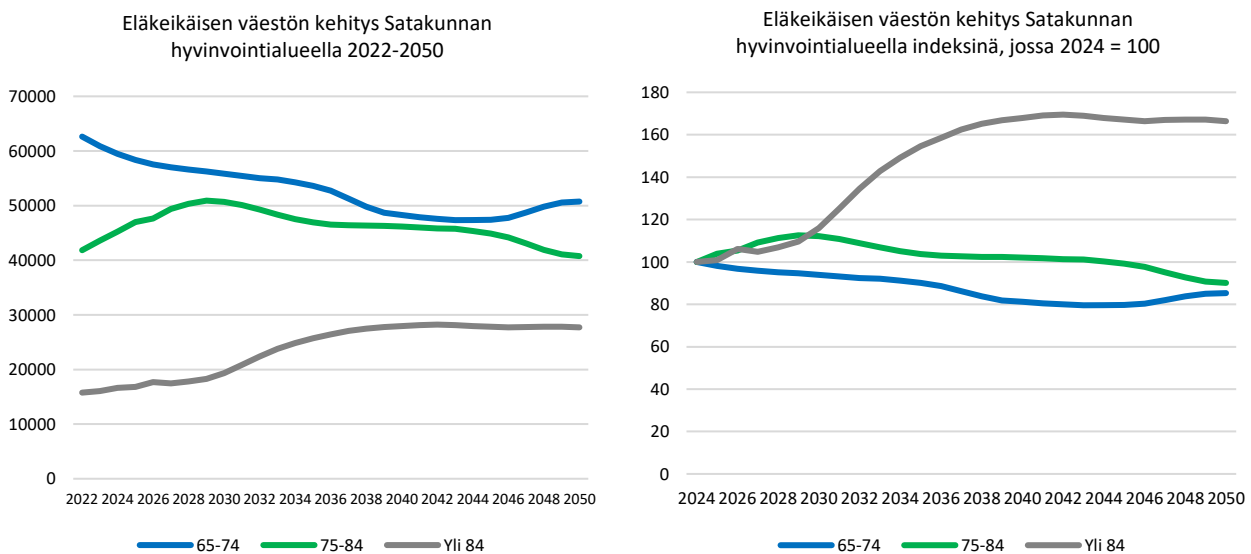
Työikäisen väestön kehityksellä on suuri merkitys hyvinvointialueen pitkän aikavälin kehitykselle, sillä työikäisen väestön vahvempi kehitys lisää myös syntyneiden määrää ja työvoiman tarjontaa. Ylipäätään, Satakunnan kroonisen väestön supistumisen katkeaminen vaatisi työikäisen väestön supistumisen päättymistä. Kahdesta potentiaalisesti työikäisen kehitystä vahvistavasta tekijästä (maan sisäinen ja kansainvälinen muuttoliike)

kansainvälinen muuttoliike tarjoaa suurempaa liikkumavaraa, sillä kilpailu maan sisäisestä muuttoliikkeestä on suurta alueiden välillä koko maan taseen jäädessä aina nolleen⁸.

Myös eläkeikäinen väestö alkaa vähentymään ennustejakson aikana. Ryhmä kasvaa vielä 2020- ja 2030-luvulla vuoteen 2035 saakka, mutta kasvava kuolleiden määrä kääntää ryhmän kehityksen maltillisen negatiiviseksi tämän jälkeen. Eläkeikäisten määrä vähenee yhteensä – 1 300 henkilöä vuosina 2024–2050. Eläkeikäisen väestön osuus koko väestöstä taas kasvaa voimakkaasti muiden ikäryhmien selvästi heikomman kehityksen takia. Huomionarvoisesti eläkeikäisen väestön osuus koko hyvinvointialueen väestöstä ei ole kääntymässä laskuun edes 2050-luvulla, ellei Satakunnan työikäinen väestö ala kasvamaan.

Vaikka eläkeikäinen väestö väheneekin hieman ennustejakson aikana, palvelutarve tulee hyvin todennäköisesti kasvamaan tässä ryhmässä voimakkaasti eläkeikäisen väestön keski-ikä hyvin suuren nousun takia. Tarkemmassa eläkeikäisten ikäryhmittäisessä kehityksessä on suuria eroja, joita on tarkasteltu alla olevissa kuvaajissa (kuvio 17) Satakunnan hyvinvointialueella.

2020-luvulla etenkin 75–84-vuotiaiden määrä kasvaa merkittävästi ja 2030-luvulla yli 84-vuotiaiden määrä kasvaa erittäin nopeasti. 2030-luvulla 65–84-vuotiaiden määrä vähenee kuitenkin enemmän, kuin yli 84-vuotiaiden määrä kasvaa, joka aiheuttaa koko eläkeikäisen ryhmän maltillisen supistumisen 2030-luvulla. 2040-luvulla yli 84-vuotiaiden kasvu päättyy, mutta 65–74-vuotiaiden määrä alkaa taas kasvamaan (75–84-vuotiaiden supistuminen jatkuu myös 2040-luvulla). Vuonna 2050 alle 84-vuotiaiden eläkeikäisten määrä Satakunnan hyvinvointialueella jää hieman alle nykytason, mutta yli 84-vuotiaita eläkeikäisiä hyvinvointialueella asuu jopa 60 prosenttia nykyistä enemmän. Koska palvelutarve yli 84-vuotiaiden ikäryhmässä on huomattavasti nuorempia ikäryhmiä suurempi, tulee eläkeikäisen väestön ikärakenteen muutos korostamaan merkittävästi etenkin hoivapalveluiden tarvetta Satakunnassa.

Kuvio 17. Satakunnan hyvinvointialueen eläkeikäisen väestön kehitys vuosina 2022–2024 ja kehitys indeksinä, jossa 2024 = 100.

Satakunnan kuntien ikäryhmittäisessä kehityksessä on merkittäviä eroja, mutta myös huomattavia yhteisiä trendejä (taulukot 9 ja 10). Suurimmat erot kuntien kehityksessä liittyvät työikäiseen väestöön. Työikäisen väestön määrä vähenee kaikissa hyvinvointialueen kunnissa, mutta supistumisen tahti vaihtelee huomattavasti. Määrällisesti työikäisen väestön supistuminen on suurinta Porissa ja Raumalla suuren väestöpohjan takia.

⁸ Maan sisäisessä muuttoliikkeessä kaikkien alueiden nettomuuton summa on aina nolla. Tällöin toisen alueen kasvava muuttovoitto vaatii toisen alueen muuttotappioiden kasvua.

Suhteellisesti tarkasteltuna Porissa ja Raumalla työikäisen väestön väheneminen on kuitenkin muuta hyvinvointialuetta hillitympää.

Ero etenkin Porin ja muun hyvinvointialueen työikäisen väestön suhteellisessa kehityksessä on merkittävä. Keskimääräisessä hyvinvointialueen kunnassa työikäinen väestö vähenee 18 prosentilla vuoteen 2050 mennessä, mutta Porissa työikäinen väestö vähenee skenaariossa 1. vain viidellä prosentilla ja skenaariossa 2. supistuminen on jo kokoluokaltaan merkityksetöntä. Eroa selittää osin Porin nuorempi ikärakenne sekä muuttovoitot muulta hyvinvointialueelta muuttavista nuorista, mutta suurin erottava tekijä on maahanmuutto: Pori saa merkittävää muuttovoittoa ulkomailta, mikä mahdollistaa työikäisen väestön hillitymmän kehityksen.

Raumalla työikäinen väestö vähenee jo merkittävästi (-11 prosenttia vuoteen 2050 mennessä), mutta yhä selvästi muuta hyvinvointialuetta hillitymmin. Raumalla työikäisen väestön hieman hillitympi supistuminen on myös realistista maahanmuuton tason kasvaessa, mutta nollakehityksen saavuttaminen on epätodennäköistä. Muulla hyvinvointialueella työikäinen väestö supistuu taas voimakkaasti tai hyvin voimakkaasti, haastavimmillaan yli 25 prosentilla. Myös maahanmuuton tai muun muuttoliikkeen tuoma liikkumavara on pääsääntöisesti hyvinvointialueen kunnissa vähäisempi.

Lasten ikäryhmässä kuntatason kehityksen erot ovat sen sijaan hillitympiä: kaikissa Satakunnan kunnissa lasten ikäryhmä supistuu radikaalisti. Hillityintä kehitys on Porissa (-20 %), synkimmillään lasten määrä lähes puolittuu osassa kuntia vuoteen 2050 mennessä. Yhtäläinen, hyvin negatiivinen kehitys on seurausta syntyvyyden laskusta kaikissa Satakunnan kunnissa, eroja selittää taas työikäisen väestön (tai tarkemmin, hedelmällisessä iässä olevan väestön) kehityksen erot. Ajallisesti muutos on myös vastaava, nopein supistuminen painottuu 2020-luvulle ja 2030-luvun alkuun kaikissa kunnissa.

Liikkumavara ikäryhmän kehityksessä on vähäistä, etenkin ennustejakson alussa. Pidemmällä ajanjaksolla mahdollinen syntyvyyden kasvu sekä työikäisen väestön vahvempi kehitys voi vahvistaa lasten määrän kehitystä, mutta nollakehityksen tai edes maltillisen supistumisen saavuttaminen on erittäin epätodennäköistä.

Taulukko 9. Ikärakenteen muutos Satakunnan hyvinvointialueen kunnissa vuosina 2024–2050.

	0–6	7–15	16–18	19–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74	75–84	Yli 84
Eura	-87	-423	-146	-140	-162	-221	-113	-304	-283	-120	280
Eurajoki	-95	-404	-167	-135	-106	-170	-204	-75	-23	-42	269
Harjavalta	-52	-206	-65	-94	-121	-133	-30	-72	-169	-146	130
Huittinen	-83	-326	-140	-137	-194	-206	-101	-252	-308	-105	271
Jämijärvi	-29	-91	-30	-31	-40	-55	-51	-59	-92	-30	42
Kankaanpää	-134	-488	-168	-205	-229	-361	-217	-539	-728	-129	450
Karvia	-23	-78	-11	-27	-37	-37	-23	-66	-114	-53	80
Kokemäki	-80	-241	-144	-99	-118	-139	-126	-225	-273	-132	168
Merikarvia	-32	-123	-35	-37	-9	-56	-34	-91	-154	-55	82
Nakkila	-49	-190	-95	-37	-93	-89	-69	-165	-151	-186	112
Pomarkku	-45	-67	-42	-53	-31	-43	-53	-75	-117	-44	48
Pori	-395	-1654	-701	-1183	-1734	-434	744	-19	-922	-473	2252
Rauma	-210	-1021	-404	-676	-725	-622	-176	-184	-602	-384	841
Siikainen	-12	-45	-16	-9	-26	-30	-38	-87	-118	-34	22
Säkylä	-68	-247	-90	-81	-107	-134	-78	-258	-225	-94	170
Ulvila	-81	-455	-185	-112	-165	-213	-43	-158	-275	-311	273

Taulukko 10. Ikärakenteen muutos (%) Satakunnan hyvinvointialueen kunnissa vuosina 2024–2050.

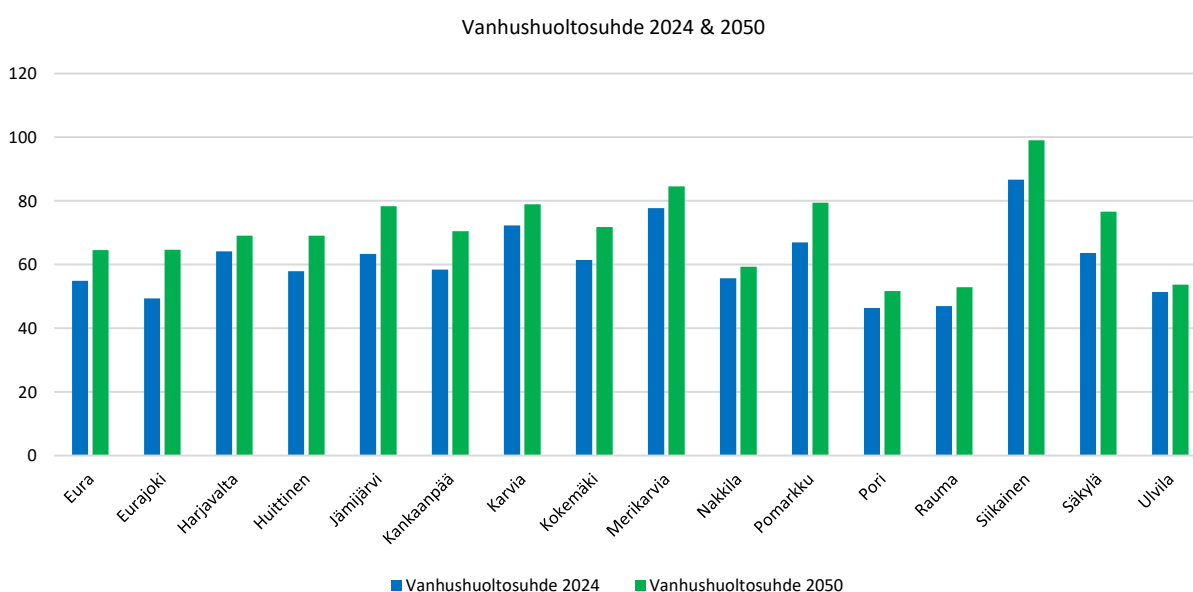
	0–6	7–15	16–18	19–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74	75–84	Yli 84
Eura	-15 %	-37 %	-40 %	-30 %	-17 %	-17 %	-9 %	-19 %	-18 %	-10 %	59 %
Eurajoki	-19 %	-40 %	-48 %	-38 %	-14 %	-16 %	-17 %	-6 %	-2 %	-4 %	93 %
Harjavalta	-16 %	-34 %	-34 %	-33 %	-21 %	-17 %	-4 %	-8 %	-16 %	-17 %	39 %
Huittinen	-18 %	-37 %	-44 %	-30 %	-22 %	-19 %	-10 %	-18 %	-21 %	-10 %	62 %
Jämijärvi	-34 %	-53 %	-57 %	-49 %	-31 %	-32 %	-26 %	-24 %	-31 %	-16 %	67 %
Kankaanpää	-22 %	-42 %	-43 %	-34 %	-20 %	-26 %	-17 %	-29 %	-35 %	-10 %	91 %
Karvia	-24 %	-42 %	-25 %	-32 %	-21 %	-16 %	-10 %	-21 %	-29 %	-18 %	75 %
Kokemäki	-27 %	-44 %	-58 %	-35 %	-21 %	-20 %	-16 %	-22 %	-25 %	-16 %	55 %
Merikarvia	-21 %	-41 %	-40 %	-39 %	-5 %	-20 %	-11 %	-21 %	-29 %	-15 %	48 %
Nakkila	-20 %	-39 %	-51 %	-22 %	-21 %	-16 %	-11 %	-23 %	-22 %	-30 %	58 %
Pomarkku	-42 %	-40 %	-58 %	-60 %	-25 %	-22 %	-23 %	-26 %	-35 %	-19 %	49 %

Pori	-9 %	-23 %	-26 %	-21 %	-17 %	-4 %	8 %	0 %	-8 %	-6 %	73 %
Rauma	-11 %	-29 %	-32 %	-28 %	-17 %	-13 %	-4 %	-4 %	-12 %	-10 %	56 %
Siikainen	-26 %	-46 %	-51 %	-30 %	-36 %	-30 %	-27 %	-39 %	-45 %	-19 %	27 %
Säkylä	-26 %	-45 %	-50 %	-37 %	-22 %	-20 %	-11 %	-25 %	-22 %	-12 %	59 %
Ulvila	-11 %	-33 %	-42 %	-25 %	-14 %	-14 %	-3 %	-10 %	-17 %	-23 %	63 %

Eläkeikäisen väestön kehitys eroaa kunnittain jossain määrin, jo ennestään korkean keski-ikäen kunnissa eläkeikäinen väestö vähenee kohtalaisesti, kun taas esimerkiksi Porissa eläkeikäisen väestön määrä kasvaa vielä ennustejakson aikana. Kuitenkin yli 84-vuotiaan väestön kasvu on merkittävää jokaisessa Satakunnan kunnassa. Tarkka kasvutahti eroaa jossain määrin, mutta täysin muusta väestöstä poiketen hyvin iäkkään väestön määrän kasvu jokaisessa kunnassa on hyvin huomionarvoista. Määrällinen kasvu on erityisen suurta Porissa, jota voi myös ruokkia mahdollinen palveluiden keskittyminen. Hillityintä, mutta yhä merkittävää yli 84-vuotiaan väestön kasvu on Pohjois-Satakunnassa.

Koko väestön tasolla Satakunnan väestö keskittyy kohti Poria ja vähäisemmässä määrin kohti Raumaa. Ikäryhmittäin keskittyminen on kuitenkin erityisen suurta työikäisten ryhmässä ja taas selvästi hillitympää etenkin eläkeikäisen väestön ryhmissä. Ennustejakson aikana Porin ja Rauman osuus hyvinvointialueen työikäisestä väestöstä kasvaakin 63 prosenttiin nykyisestä 60 prosentista. Tämä tarkoittaa samalla työvoiman aiempaa vahvempaa keskittymistä hyvinvointialueen keskuksiin. Keskittyvä työvoima on huomionarvoinen etenkin suhteessa hitaammin keskittyvään eläkeikäiseen väestöön (ja etenkin suhteessa yli 84-vuotiaaseen väestöön): etenkin hoivapalveluiden tarve kasvaa koko hyvinvointialueella, mutta potentiaalinen työvoima painottuu vuosi vuodelta vahvemmin yksittäisiin keskuksiin.

Edellä mainittu työikäisen väestön eläkeikäistä väestöä merkittävästi nopeampi väheneminen (ja tämän alueelliset erot) tarkoittavat vanhushuoltosuhteen epätasaista kasvua. Vanhushuoltosuhte on indikaattori, joka kuvaa eläkeikäisen väestön määrää suhteessa sataan työikäiseen henkilöön. Alla olevassa kuvaajassa (kuvio 18) on kuvattu vanhushuoltosuhdetta Satakunnan kunnissa vuosina 2024 ja 2050.

Kuvio 18. Vanhushuoltosuhte Satakunnan kunnissa vuosina 2024 ja 2050.

Vanhushuoltosuhte heikkenee (eli kasvaa) kaikissa Satakunnan kunnissa vuosien 2024–2050 aikana, eli jokaisessa hyvinvointialueen kunnassa asuu tulevaisuudessa aiempaa enemmän eläkeikäisiä suhteessa työikäisten asukkaiden määrään. Huoltosuhteen heikentymistä kaikissa kunnissa selittää vähenevä työikäinen väestö ja toisaalta maltillisesti kehittyvä eläkeikäinen väestö.

Vanhushuoltosuhteen lähtötasossa on kuitenkin suuria kunnittaisia eroja, etenkin Porin ja Rauman (sekä Ulvilan ja Eurajoen) huoltosuhteet ovat selvästi muuta hyvinvointialuetta vahvemmat ja osassa pienempiä kuntia vanhushuoltosuhteet ovat jo nyt poikkeavan korkeita. Nämä erot pääosin säilyvät tai jopa vahvistuvat

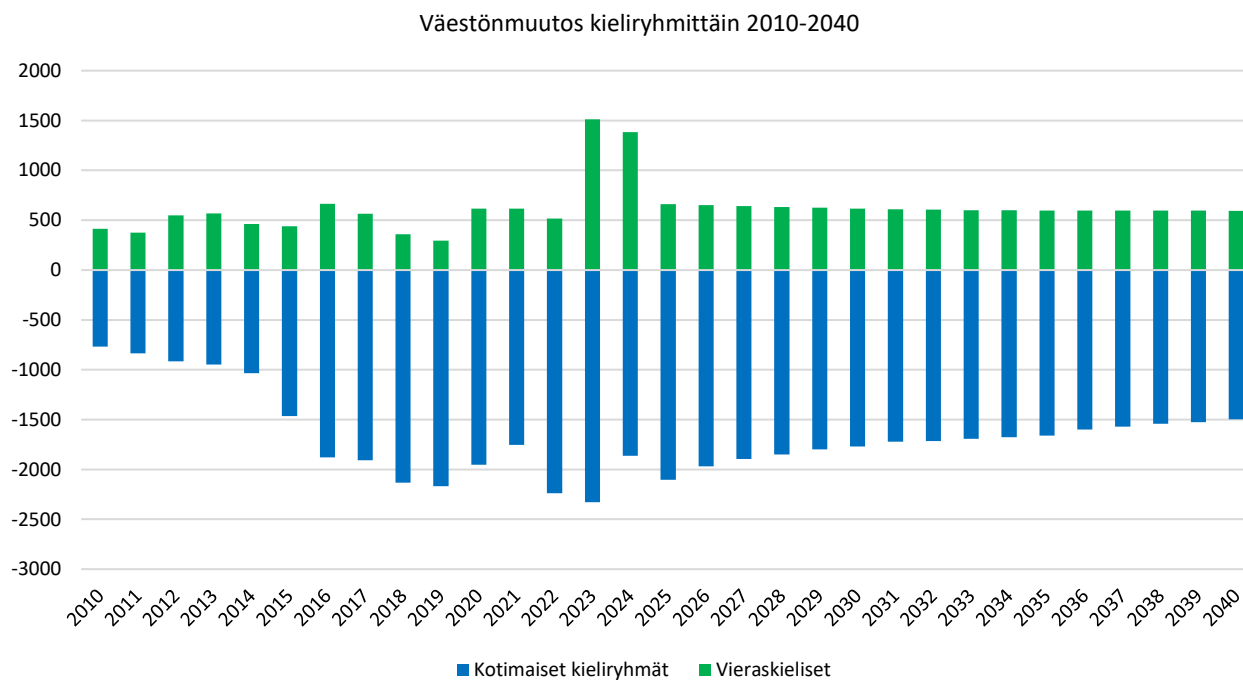
ennustejakson aikana. Porissa ja Raumalla huoltosuhteet heikkenevät muuta hyvinvointialuetta hillitymmin, hitaammin vähenevän väestön takia, kun taas hyvinvointialueen seutukaupungeissa ja pienemmissä maaseutukunnissa huoltosuhteet heikkenevät hyvinvointialueen keskitasoa merkittävästi nopeammin. Kehityksen seurauksena väestön ikärakenteen käytännön vaikutusten erot korostuvat merkittävästi tulevaisuudessa.

3.3.2 Ennakoitu kielirakenteen kehitys⁹

Ikärakenteen suurten muutosten lisäksi myös Satakunnan kielirakenne muuttuu merkittävästi ennustejakson aikana. Myös ikärakenteen tavoin, kielirakenteen muutos heijastelee jo käynnissä olevia väestörakenteen muutostrendejä ja väestönkehityksen ilmiöitä, mutta ennustejakson aikana näiden muutostrendien vaikutukset voimistuvat.

Keskeisin kielirakenteen murrosta selittävä ja ajava tekijä on maahanmuutto. Väestönkehityksen osatekijöistä ainoastaan maahanmuutto kasvattaa Satakunnan hyvinvointialueen väestöä, minkä seurauksena vieraskielisen väestön määrä kasvaa voimakkaasti. Lisäksi vieraskielisen väestön ikärakenne on selvästi kotimaisia kieliryhmiä nuorempi, minkä takia ryhmässä syntyneiden määrä on merkittävästi kuolleita suurempi. Satakunta puolestaan menettää kotimaisiin kieliryhmiin kuuluvia henkilöitä muuttoliikkeessä ja iäkkään ikärakenteen takia kuolleiden määrä on kotimaisissa kieliryhmissä yli kaksinkertainen syntyneisiin nähden.

Epäsuhta väestönkehityksen rakenteessa johtaa kieliryhmittäin täysin erisuuntaiseen kehitykseen ennustejakson aikana. Vieraskielinen väestö kasvaa Satakunnassa voimakkaasti vuosien 2024–2040 aikana, yhteensä noin 13 000 henkilöllä skenaariossa 1. maltillisen maahanmuuton jatkuessa. Skenaariossa 2. kasvu on vielä voimakkaampaa, kieliryhmä kasvaa noin 18 000 henkilöllä vuoteen 2040 mennessä. Kotimaisten kieliryhmien koko pienentyy taas hyvin voimakkaasti. Etenkin kuolleiden enemmyyden takia kotimaisiin kieliryhmiin kuuluvien määrä vähenee jopa 32 000 henkilöllä vuoteen 2040 mennessä.

Kuvio 19. Satakunnan väestönkehityksen kielirakenne vuosina 2010–2040.

⁹ Kielirakenteen kehitystä on tarkasteltu vain vuoteen 2040 asti, ennustemenetelmään liittyvien rajoitteiden vuoksi.

Kuntatasolla kehityksen rakenne kieliryhmittäin on yhtenevää: kotimaiset kieliryhmät supistuvat voimakkaasti kaikissa Satakunnan kunnissa, kun taas vieraskielisten määrä kasvaa kaikissa kunnissa. Väestönkehityksen eroja kuntien välillä selittää etenkin vieraskielisen väestön kasvu: erityisesti Porin ja Rauman muuta hyvinvointialuetta vahvempi väestönkehitys perustuu vahvasti vieraskielisen väestön merkittävään kasvuun, nopeimmin supistuvissa kunnissa vieraskielinen väestö kasvaa vain hillitysti. Kotimaisten kieliryhmien kehityksessä on myös kuntatason eroja, mutta nämä heijastelevat lähinnä kuntien ikärakenteen eroja.

Kieliryhmittäiset kehityserot kuvaavat myös maahanmuuton suurta merkitystä Satakunnan hyvinvointialueen tulevalle kehitykselle. Ilman maahanmuuttoa hyvinvointialueen väestöpohja vähenisi erittäin voimakkaasti ja todennäköisesti suhteellisen pysyvästi. Nykyinen erittäin matala syntyvyys johtaa kotimaisten kieliryhmien krooniseen laskuun, mutta 2000-luvun korkean syntyvyyden vuodetkaan eivät riitä ylläpitämään kotimaisia kieliryhmiä kasvavana. Toisin sanoen, Satakunnan väestönkasvu on tulevaisuudessa mahdollista ainoastaan maahanmuuton avulla.

Kieliryhmien risteävän kehityksen (vieraskielisten nopean kasvun ja kotimaisten kieliryhmien negatiivisen kehityksen) takia vieraskielisten osuus Satakunnan väestöstä kasvaa nopeasti ennustejakson aikana. Vuonna 2040 noin 11,7 prosenttia hyvinvointialueen asukkaista on vieraskielisiä, verrattuna nykyiseen 6 prosenttiin. Vieraskielisen väestön osuus korostuu etenkin Porissa ja Raumalla, pienimmissä kunnissa vieraskielisen väestön osuus säilyy matalana myös tulevaisuudessa.

Vieraskielisten osuus kuitenkin vaihtelee ikäryhmittäin, sillä maahanmuutto painottuu vahvasti nuorempiin ikäryhmiin, ollen marginaalista eläkeikäisten ryhmissä. Tätä korostaa vieraskielisten nykyinen ikärakenne, joka painottuu vahvasti nuorempiin työikäisiin ja lapsiin. Vuonna 2040 noin 15 prosenttia Satakunnan työikäisistä on vieraskielisiä, korostuen etenkin 25–44-vuotiaiden ikäryhmässä. Työikäisen väestön aiempaa hillitymmän kehityksen mahdollistaakin osin kasvanut maahanmuutto.

Lasten ryhmässä vieraskielisten osuuden kasvu on kuitenkin erityisen nopeaa, kotimaisiin kieliryhmiin kuuluvien lasten hyvin heikon kehityksen takia. Syntyvyyden lasku vaikutti lähinnä kotimaisiin kieliryhmiin kuuluvissa ryhmissä, minkä seurauksena laskeneen syntyvyyden vaikutukset heijastuvat vain kotimaisiin kieliryhmiin. Sen sijaan vieraskielisten lasten määrä kasvaa nopeasti syntyvyyden ja maahanmuuton kautta. Lapsista ja nuorista noin 17 prosenttia olisi vieraskielisiä vuonna 2040.

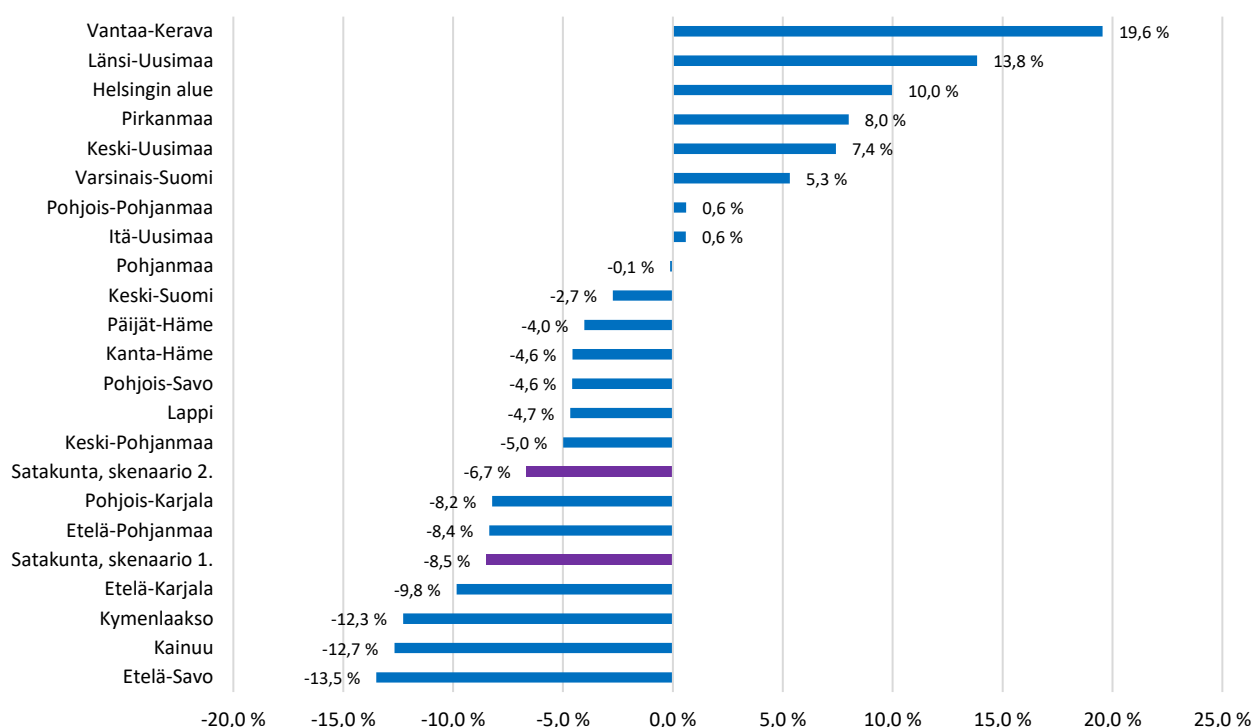
Eläkeikäisten ja etenkin yli 74-vuotiaiden eläkeikäisten ryhmässä vieraskielisten osuus säilyy vähäisenä tai jopa marginaalisena. Vieraskielisten eläkeikäisten määrä kasvaa ennustejakson aikana, mutta määrät säilyvät vielä 2020- ja 2030-luvulla vähäisinä.

3.4 Satakunnan ja muiden hyvinvointialueiden ennakoitu kehitys

Kuviossa 20 on vertailtu Satakunnan hyvinvointialueen ennakoitua kehitystä skenaarioissa 1. ja 2. suhteessa muiden hyvinvointialueiden vuosien 2024–2040 väestönkehitykseen. Muiden hyvinvointialueiden ennakoitu väestönkehitys perustuu MDI:n kansalliseen vuoden 2024 väestöennusteeseen.

Hyvinvointialueiden ennakoitu väestönkehitys on aiemman kehityksen tavoin hyvin polarisoitunutta. Etenkin Uudenmaan hyvinvointialueilla väestöpohja kasvaa voimakkaasti, suuren maahanmuuton, maan sisäisen muuttoliikkeen sekä nuoremman väestöpohjan takia. Kohtuullista kasvua tapahtuu myös Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa, maan sisältä ja ulkomailta saatujen muuttovoittojen takia. Muutamilla muilla hyvinvointialueilla tapahtuu vähäistä kasvua, lähinnä yliopistokaupunkien muuttovoittojen vaikutuksesta. Suurimmassa osassa hyvinvointialueita väestö kuitenkin vähenee vuosien 2010–2024 tavoin. Haastavinta kehitys on Itä-Suomen hyvinvointialueilla sekä Kymenlaaksossa.

Ennakoitu väestönmuutos 2024-2040 (%)

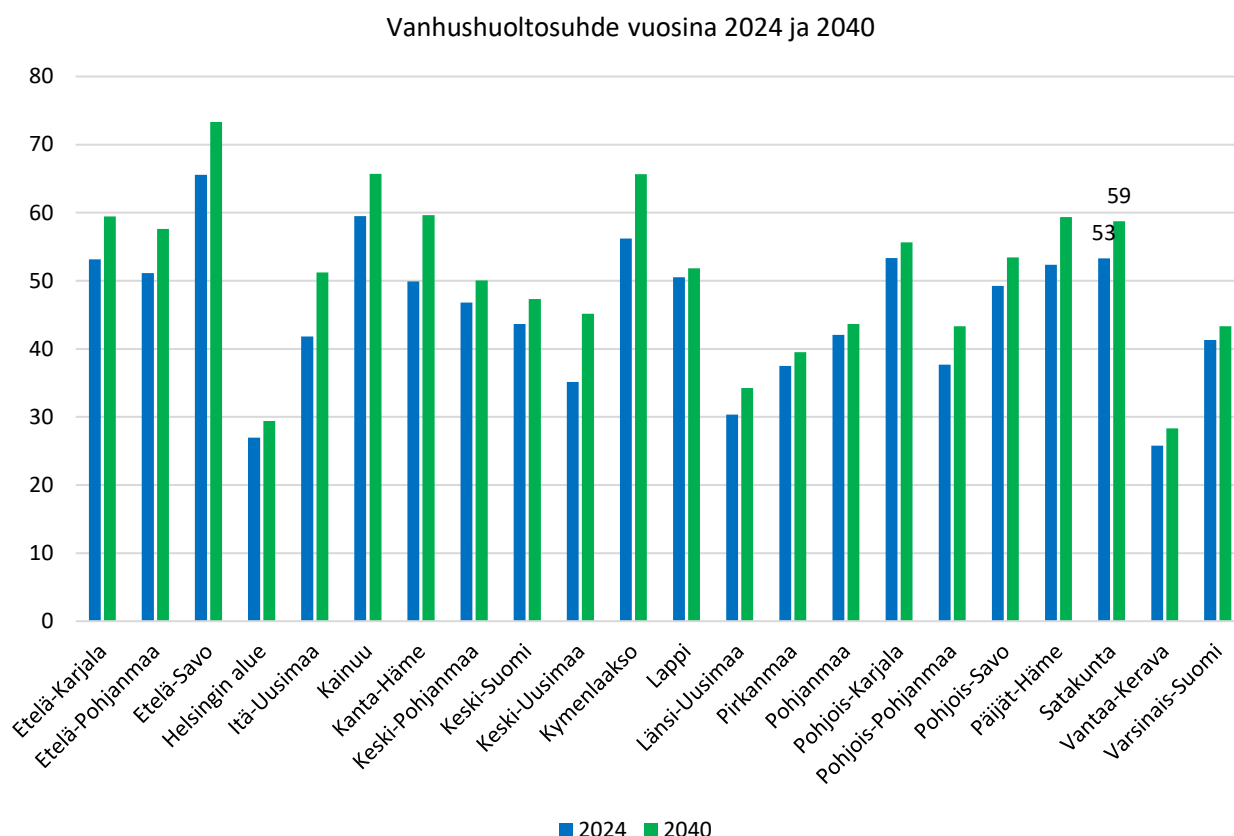
Kuvio 20. Satakunnan ennakoitu väestönkehitys suhteessa muihin hyvinvointialueisiin vuosina 2024–2040. Muiden hyvinvointialueiden kehitys perustuu MDI:n kansalliseen väestöennusteeseen.

Satakunnan hyvinvointialueen väestö vähenee keskimääräistä hyvinvointialuetta nopeammin molemmissa skenaarioissa. Skenaariossa 1 Satakunnan hyvinvointialueen supistuminen on viidenneksi suurinta hyvinvointialueista vuosina 2024–2040. Ero heikommin kehittyviin hyvinvointialueisiin on kuitenkin merkittävä. Skenaariossa 2 kehitys on seitsemänneksi heikointa, mutta ylittää jo yliopistottomien hyvinvointialueiden keskimääräisen kasvun. Satakunnan hyvinvointialueen haastavaa kehitystä selittää iäkäs väestörakenne sekä suhteellisen vähäinen maahanmuutto erityisesti skenaariossa 1. keskimääräiseen hyvinvointialueeseen verrattuna.

Ennakoidun kehityksen seurauksena hyvinvointialueiden demografiset toimintaympäristöt polarisoituvat tulevaisuudessa entistä vahvemmin. Erot kasvavien hyvinvointialueiden ja muiden hyvinvointialueiden välillä korostuvat: kapenevassa joukossa hyvinvointialueita tapahtuu voimakasta väestönkasvua (ja tämän tuottamaa palvelutarpeen kasvua), kun taas yhä suuremmassa joukossa hyvinvointialueita väestöpohja ja tästä seuraava palvelutarve supistuvat.

Merkittävimmät erot tulevassa kehityksessä eivät kuitenkaan liity koko hyvinvointialueiden kehitykseen, vaan hyvinvointialueiden keskusten kehitykseen. Käytännössä kaikilla hyvinvointialueilla (Pohjanmaa maltillisena poikkeuksena) keskustaupunkiseutujen ulkopuolella väestöpohja vähenee merkittävästi. Sen sijaan kasvavilla hyvinvointialueilla käytännössä kaikki kasvu selittyy suurten kaupunkiseutujen väestöpohjan kasvulla maan sisäisen ja kasvavassa määrin maahanmuuton kautta. Satakunnan hyvinvointialueen keskimääräistä heikompi väestönkehitys selittyykin pitkälti Porin maltillisella väestönsupistumisella: useilla Länsi-Suomen hyvinvointialueilla keskustaupungin väestö joko kasvaa merkittävästi tai maltillisesti.

Väestönkehityksen merkittävien erojen tavoin ikärakenteen erot säilyvät suurina. Vaikka useimmilla hyvinvointialueilla lasten kehitys jää heikoksi syntyvyyden laskun takia ja etenkin yli 84-vuotiaiden määrä kasvaa merkittävästi, työikäisen väestönkehityksen erot ovat suuria. Tämän seurauksena huoltosuhteiden erot tulevat säilymään suurina myös tulevaisuudessa (kuvio 21), ja osin jopa kasvamaan.

Kuvio 21. Vanhushuoltosuhte hyvinvointialueittain vuosina 2024 ja 2040.

Maltillisinta vanhushuoltosuhteen kehitys onkin etenkin Uudenmaan kasvavilla hyvinvointialueilla, joissa iäkkään väestön nopeaa kasvua tasapainottaa nopeasti kasvava työikäinen väestö. Haastavinta vanhushuoltosuhteen kehitys on taas osissa Itä-Suomea, jossa iäkkään väestön hillitystä kasvusta huolimatta huoltosuhteet heikkenevät nopeasti työikäisen väestön erittäin negatiivisen kehityksen takia.

Satakunnassa vanhushuoltosuhte heikkenee keskimääräisen hyvinvointialueen tavoin ja huoltosuhte säilyy hieman keskimääräistä hyvinvointialuetta heikompana, mutta merkittävästi vahvempana kuin osissa Itä-Suomen hyvinvointialueita. Länsi-Suomen mittakaavassa Satakunnan hyvinvointialueen vanhushuoltosuhte on kuitenkin korostuneen korkea myös tulevaisuudessa, ellei hyvinvointialueen työikäisen väestön kehitys vahvistu merkittävästi ennakkoidusta.

4 Saavutettavuusanalyysi

Satakunnan palveluverkon saavutettavuutta tarkastellaan etäisyyksinä henkilöautolla hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyskeskuksiin sekä pisteisiin¹⁰, erikoissairaanhoidon palveluihin ja lasten neuvoloihin. Sosiaali- ja terveyskeskusten sekä pisteiden ja lasten neuvoloiden tarkastellut saavutettavuusalueet olivat 10 minuutin, 20 minuutin ja 30 minuutin alueita, kun taas erikoissairaanhoidon palveluiden saavutettavuusalueet 20 minuutin, 40 minuutin ja 60 minuutin alueita. Saavutettavuusalueista laskettiin absoluuttisia väestömääriä, ennakoitua väestönmuutosta sekä väestömäärien osuutta.

Tässä raportissa esitetyt tulokset ovat tiivistelmä laajemmasta saavutettavuusanalyysistä, joka on raportoitu erillisessä powerpoint -esityksessä.

Sosiaali- ja terveyskeskukset sekä sosiaali- ja terveystieteet

Satakunnan hyvinvointialueen tarkastellussa palveluverkossa on yhteensä kahdeksan sosiaali- ja terveyskeskusta sekä viisi sosiaali- ja terveystietä, joissa on lääkärinvastaanotto. Sosiaali- ja terveyskeskuksia sijaitsee Eurassa, Harjavallassa, Huittisissa, Kankaanpäässä, Porissa (kaksi kappaletta), Raumalla ja Ulvilassa, kun taas sosiaali- ja terveystieteitä Eurajoella, Kokemäellä, Porissa (kaksi kappaletta) ja Säkylässä. Hyvinvointialueen kunnista Jämijärvellä, Karvialla, Merikarvialla, Nakkilassa, Pomarkussa ja Siikaisissa ei sijaitse yhtään sosiaali- ja terveyskeskusta tai tietä, joissa on lääkärinvastaanotto.

Satakunnan hyvinvointialueen väestöstä 74,3 prosenttia asui enintään 10 minuutin ajomatkan päässä sosiaali- ja terveyskeskuksista ja pisteistä vuonna 2024. Saavutusalueiden osuus kunnan väestöstä vaihteli 0 prosentin ja 94 prosentin välillä. Eniten kunnan väestöstä oli saavutettavissa Harjavallassa (94 %), Raumalla (86 %), Porissa (85 %), Kokemäellä (77 %) ja Ulvilassa (77 %). Saavutusalueet eivät sen sijaan kattaneet väestöä ollenkaan Jämijärvellä, Karvialla, Merikarvialla, Pomarkussa ja Siikaisissa. Vuonna 2050 hyvinvointialueen väestöstä 76,8 prosentin ennakoitaan asuvan enintään 10 minuutin ajomatkan päässä sosiaali- ja terveyskeskuksista ja pisteistä eli osuuden ennakoitaan kasvavan 2,5 prosenttiyksiköllä.

Satakunnan hyvinvointialueen väestöstä 90,7 prosenttia asui enintään 20 minuutin ajomatkan päässä sosiaali- ja terveyskeskuksista ja pisteistä vuonna 2024. Saavutusalueiden osuus kunnan väestöstä vaihteli 0 prosentin ja 98 prosentin välillä. Suurin osa kunnan väestöstä oli saavutettavissa Harjavallassa (98 %), Raumalla (98 %), Huittisissa (97 %), Ulvilassa (96 %), Porissa (95 %), Nakkilassa (94 %), Säkylässä (94 %), Eurassa (94 %), Kokemäellä (90 %), Eurajoella (90 %) ja Kankaanpäässä (86 %). Saavutusalueet eivät sen sijaan kattaneet väestöä ollenkaan Merikarvialla ja Karvialla sekä ainoastaan muutaman henkilön Siikaisissa. Jämijärven väestöstä saavutettavissa oli ainoastaan hieman yli neljännes (27 %). Vuonna 2050 hyvinvointialueen väestöstä 91,8 prosentin ennakoitaan asuvan enintään 20 minuutin ajomatkan päässä sosiaali- ja terveyskeskuksista ja pisteistä eli osuuden ennakoitaan kasvavan noin 1,1 prosenttiyksiköllä.

Satakunnan hyvinvointialueen väestöstä 96,1 prosenttia asui enintään 30 minuutin ajomatkan päässä sosiaali- ja terveyskeskuksista ja pisteistä vuonna 2024. Saavutusalueiden osuus kunnan väestöstä vaihteli 1 prosentin ja 100 prosentin välillä. Kaikki tai suurin osa kunnan väestöstä oli saavutettavissa kaikissa muissa kunnissa paitsi Siikaisissa (21 %), Merikarvialla (3 %) ja Karvialla (1 %). Vuonna 2050 hyvinvointialueen väestöstä 96,5 prosentin ennakoitaan asuvan enintään 30 minuutin ajomatkan päässä sosiaali- ja terveyskeskuksista ja pisteistä eli osuuden ennakoitaan kasvavan noin 0,4 prosenttiyksiköllä.

¹⁰ Sote-pisteitä, joissa lääkärinvastaanotto.

Erikoissairaanhoidon palvelut

Satakunnan hyvinvointialueen palveluverkossa on yhteensä kaksi erikoissairaanhoidon palvelua, jotka sijaitsevat Porissa ja Raumalla.

Satakunnan hyvinvointialueen väestöstä 65,2 prosenttia asui enintään 20 minuutin ajomatkan päässä erikoissairaanhoidon palveluista vuonna 2024. Saavutusalueiden osuus kunnan väestöstä vaihteli 0 prosentin ja 98 prosentin välillä. Raumalla (98 %), Porissa (93 %), Ulvilassa (91 %), Nakkilassa (80 %) ja Eurajoella (80 %) kunnan väestöä oli saavutettavissa. Kaikissa muissa kunnissa saavutusalueet eivät sen sijaan kattaneet väestöä ollenkaan. Vuonna 2050 hyvinvointialueen väestöstä 68,4 prosentin ennakoitaan asuvan enintään 20 minuutin ajomatkan päässä erikoissairaanhoidon palveluista eli osuuden ennakoitaan kasvavan noin 3,2 prosenttiyksiköllä.

Satakunnan hyvinvointialueen väestöstä 82,4 prosenttia asui enintään 40 minuutin ajomatkan päässä erikoissairaanhoidon palveluista vuonna 2024. Saavutusalueiden osuus kunnan väestöstä vaihteli 0 prosentin ja 100 prosentin välillä. Kaikki tai suurin osa kunnan väestöstä oli saavutettavissa Harjavallassa (100 %), Nakkilassa (100 %), Ulvilassa (100 %), Raumalla (100 %), Porissa (98 %), Eurajoella (97 %), Eurassa (95 %), Pomarkussa (93 %) ja Kokemäellä (84 %). Saavutusalueet eivät sen sijaan kattaneet väestöä ollenkaan Karvialla ja Jämijärvellä sekä ainoastaan pienen osan Huittisissa (1 %), Kankaanpäässä (1 %) ja Siikaisissa (7 %). Säkössä (36 %) ja Merikarvialla (16 %) saavutettavissa olevan väestön osuus oli myös alhainen. Vuonna 2050 hyvinvointialueen väestöstä 84,2 prosentin ennakoitaan asuvan enintään 40 minuutin ajomatkan päässä erikoissairaanhoidon palveluista eli osuuden ennakoitaan kasvavan noin 1,8 prosenttiyksiköllä.

Satakunnan hyvinvointialueen väestöstä 97,3 prosenttia asui enintään 60 minuutin ajomatkan päässä erikoissairaanhoidon palveluista vuonna 2024. Saavutusalueiden osuus kunnan väestöstä vaihteli 0 prosentin ja 100 prosentin välillä. Kaikki tai suurin osa kunnan väestöstä oli saavutettavissa kaikissa muissa kunnissa paitsi Jämijärvellä (37 %) ja Karvialla (0 %). Vuonna 2050 hyvinvointialueen väestöstä 97,6 prosentin ennakoitaan asuvan enintään 60 minuutin ajomatkan päässä erikoissairaanhoidon palveluista eli osuuden ennakoitaan kasvavan noin 0,3 prosenttiyksiköllä.

Lasten neuvolat

Satakunnan hyvinvointialueen palveluverkossa on yhteensä 29 lasten neuvolaa, joita sijaitsee kaikissa hyvinvointialueen kunnissa.

Satakunnan hyvinvointialueen 0–6-vuotiaista 87,9 prosenttia asui enintään 10 minuutin ajomatkan päässä lasten neuvoloista vuonna 2024. Saavutusalueiden 0–6-vuotiaiden osuus kunnan alle kouluikäisestä väestöstä vaihteli 45 prosentin ja 95 prosentin välillä. Eniten kunnan 0–6-vuotiaista oli saavutettavissa Harjavallassa (95 %), Porissa (86 %), Ulvilassa (93 %), Nakkilassa (93 %) ja Raumalla (90 %). Vähiten 0–6-vuotiaita oli saavutettavissa Siikaisissa (45 %), Merikarvialla (62 %), Karvialla (74 %), Jämijärvellä (74 %) ja Huittisissa (76 %). Vuonna 2050 hyvinvointialueen 0–6-vuotiaista 89,1 prosentin ennakoitaan asuvan enintään 10 minuutin ajomatkan päässä lasten neuvoloista eli osuuden ennakoitaan kasvavan noin 1,2 prosenttiyksiköllä.

Satakunnan hyvinvointialueen 0–6-vuotiaista 97,1 prosenttia asui enintään 20 minuutin ajomatkan päässä lasten neuvoloista vuonna 2024. Saavutusalueiden 0–6-vuotiaiden osuus kunnan alle kouluikäisestä väestöstä vaihteli 89 prosentin ja 99 prosentin välillä. Eniten kunnan 0–6-vuotiaista oli saavutettavissa Raumalla (99 %), Huittisissa (99 %), Jämijärvellä (99 %), Porissa (98 %) ja Ulvilassa (97 %). Vähiten 0–6-vuotiaita oli saavutettavissa Siikaisissa (89 %), Merikarvialla (90 %), Kokemäellä (90 %), Pomarkussa (95 %) ja Nakkilassa (95 %). Vuonna 2050 hyvinvointialueen 0–6-vuotiaista 97,6 prosentin ennakoitaan asuvan enintään 20 minuutin ajomatkan päässä lasten neuvoloista eli osuuden ennakoitaan kasvavan noin 0,5 prosenttiyksiköllä.

Satakunnan hyvinvointialueen 0–6-vuotiaista 99,8 prosenttia asui enintään 30 minuutin ajomatkan päässä lasten neuvoloista vuonna 2024. Saavutusalueiden 0–6-vuotiaiden osuus kunnan alle kouluikäisestä väestöstä vaihteli 98 prosentin ja 100 prosentin välillä eli käytännössä lähes kaikki 0–6-vuotiaat olivat saavutettavissa.

Vuonna 2050 hyvinvointialueen 0–6-vuotiaista 99,7 prosentin ennakoidaan asuvan enintään 30 minuutin ajomatkan päässä lasten neuvoloista eli osuuden ennakoidaan laskevan noin 0,1 prosenttiyksiköllä.

Satakunnan hyvinvointialueen neuvolapalveluverkko kattaa lähes kokonaan hyvinvointialueen väestön. Kuntatasolla tarkasteltuna lähes kaikkien kuntien saavutettavissa olevan väestön osuuden ennakoidaan olevan korkea. Ainoat poikkeukset ovat Pohjois-Satakunnan kunnat Karvia, Merikarvia ja Siikainen sosiaali- ja terveyskeskuksien sekä pisteiden osalta ja Karvian kunta erikoissairaanhoidon palveluiden osalta. Saavutettavissa olevan väestön osuuden ennakoidaan myös kasvavan vuosien 2024–2050 aikana, vaikka hyvinvointialueen väestöpohjan ennakoidaan vähentyvän voimakkaasti Satakunnan hyvinvointialueella. Kasvun taustalla on se, että väestö vähenee voimakkaammin hyvinvointialueen haja-asutusalueilla verrattuna kuntien taajamiin sekä keskukseen. Tämän vuoksi väestö keskittyy Satakunnan hyvinvointialueella tulevaisuudessa entisestään kaupunkien ja kuntien keskuksiin sekä taajamiin, minkä seurauksena yhä suuremmalla osalla hyvinvointialueen asukkaista sosiaali- ja terveysterveyst palvelut sijaitsevat aiempaa lähempänä.

5 Johtopäätökset

5.1 Johtopäätökset toteutuneesta kehityksestä

Satakunnan hyvinvointialueen väestöpohja supistuu keskimääräistä hyvinvointialuetta nopeammin. Hyvinvointialueen väestöpohja on samalla ikääntynyt voimakkaasti, ja alueella demografiset huoltosuhteet ovat keskimääräistä hyvinvointialuetta heikommalla: etenkin iäkkään väestön määrä suhteessa työikäiseen väestöön on selvästi maan keskitasoa korkeampi. Hyvinvointialueen demografista tilaa voikin kuvata selvästi keskimääräistä hyvinvointialuetta haastavammaksi. Haastava demografinen tila heijastuu hyvinvointialueen toimintaan etenkin korostuneena palvelutarpeena.

Satakunnan haaste onkin ensisijaisesti demografinen, ja linkittyy hyvinvointialueen pitkän ajanjakson väestö- ja aluekehitykseen. Sen sijaan, hyvinvointialue on monella muulla mittarilla suhteellisen hyvässä tilanteessa: esimerkiksi Satakunnan työllisyystilanne tai väestön sairastavuus ikävakioituna ovat vähintään hyvinvointialueiden keskitasoa. Ero myös demografisessa kehityksessä kaikista haasteellisimman kehityksen alueisiin on merkittävä: vaikka demografiseen kehitykseen liittyy selviä haasteita, nämä ovat vielä hallittavissa Satakunnassa.

Keskeisin syy demografisen kilpailukyvyyn haasteisiin liittyy hyvinvointialueen pitkän ajanjakson väestönkehitykseen. Satakunnan väestöpohja on supistunut voimakkaasti 1990-luvulta lähtien, etenkin työikäisten lähtömuuttojen takia. Hyvinvointialue on kärsinyt pitkään muuttotappioita, jonka takia hyvinvointialueen ikärakenne on ”vinoutunut”: iäkkään väestön osuus on korostunut ja toisaalta työikäisen väestön osuus on alikorostunut. Tämän seurauksena hyvinvointialueen väestöpohjaa vähentää myös kuolleiden syntyneitä suurempi määrä eli negatiivinen luonnollinen väestönlisäys.

Hyvinvointialueen väestöpohjan supistumista selittääkin vuosi vuodelta enemmän kuolleiden syntyneitä suurempi määrä. 2020-luvulla hyvinvointialueella kuoli kaksi henkilöä yhtä syntynyttä kohden, mikä johtaa vääjäämättä nopeaan väestön vähenemiseen. Negatiivinen luonnollinen väestönlisäys tulee myös vähentämään väestöä voimakkaasti tulevaisuudessa, sillä ikärakenteen ’vinous’ ei tule korjaantumaan missään realistisessa tulevaisuudenkuvassa. Luonnollinen väestönlisäys on heikentynyt nopeasti 2010 ja 2020-luvulla väestön ikääntymisen sekä etenkin syntyvyyden rajun (mutta maan keskitasoa vastaavan) laskun takia. Juuri kuolleiden suuri enemmyys selittää hyvinvointialueen keskimääräistä heikompaa väestönkehitystä.

Satakunta menettää yhä muuttajia myös muulle maalle. Maan sisällä kärsittyjen muuttotappioiden määrä on hieman pienentynyt 2020-luvulla vähentyneen lähtömuuton takia, mutta hyvinvointialue menettää yhä vuosittain merkittäviä määriä nuoria ja nuoria aikuisia, etenkin suuremmille kaupunkiseuduille. Vaikka muuttotappiot maan sisällä eivät ole merkittävien väestöä vähentävä tekijä, muuttotappiot siirtävät nuorta (potentiaalista) työvoimaa ja (potentiaalista) tulevaisuuden syntyvyyttä pois Satakunnasta. Ilman muuttotappioiden vähenemistä, hyvinvointialueen väestö jatkaa ”kroonisen demografisen supistumisen kierteessä”, jossa muuttotappiot pienentävät työikäistä väestöä, vähentäen syntyneiden määrää, vähentäen pitkän ajanjakson aikana entisestään työikäisten määrää.

2020-luvulla hyvinvointialueen väestönkehitys on kuitenkin vahvistunut merkityksellisesti maahanmuuton kasvun myötä. Muun maan tavoin Satakuntaan on muutettu huomattavasti aiempaa useammin ulkomailta. Ulkomailta saadut muuttovoitot kasvoivat etenkin vuosien 2022–2024 aikana, joskin vuosien 2023–2024 muuttovoittojen kasvu nojasi osin ukrainalaisiin pakolaisiin. Poikkeuksellisen pakolaisuuden lisäksi työ- ja koulutusperäinen muuttoliike etenkin Intian niemimaan sekä Itä- ja Kaakkois-Aasian maista on lisääntynyt, vahvistaen työvoiman kehitystä sekä moninaistamalla väestön sosiodemografista rakennetta.

Ulkomailta saadut muuttovoitot ovat vahvistaneet etenkin työikäisen väestön kehitystä, joskin eivät vielä riittä kompensoimaan (ikärakenteen tuottamaa) väestön ja työikäisen väestön supistumista. Samalla maahanmuuton tason kasvu korostaa vieraskielisen väestön osuutta Satakunnan väestössä. Korostuva vieraskielisten osuus heijastuu myös hyvinvointialueen toimintaan esimerkiksi palveluiden tarpeen ja toteutuksen näkökulmasta, mutta myös työvoiman näkökulmasta.

Hyvinvointialueen sisällä demografisen kehityksen erot ovat yhä erittäin suuria. Väestöpohja pienentyy kaikissa kunnissa pitkällä aikavälillä (joskin vuosina 2022–2024 Rauma ja Pori kasvoivat) ja väestö ikääntyy, mutta näiden trendien alueelliset vaikutukset vaihtelevat. Alati kasvava osuus hyvinvointialueen väestöstä asuu Porin ja Rauman taajamissa, joiden muusta hyvinvointialueesta saamat muuttovoitot, maahanmuutto sekä muuta aluetta nuorempi väestö takaavat hillitymmän väestön vähenemisen tai jopa maltillisen väestön kasvun. Seutukaupungeissa taas iäkkäämpi väestö ja suuret muuttotappiot etenkin suuremmille kaupungeille pienentävät väestöpohjaa. Maaseutukunnissa, etenkin Pohjois-Satakunnassa, väestö vähenee taas erittäin voimakkaasti pitkälti ikärakenteen takia.

Hyvinvointialueen sisäisen kehityksen seurauksena Porin ja Rauman merkitys hyvinvointialueen väestöllisenä ja palvelutarpeen keskuksena on korostunut. Etenkin hyvinvointialueella asuvasta työvoimasta nopeasti kasvava osuus asuu keskittyneesti maan sisäisen muuttoliikkeen sekä kansainvälisen muuttoliikkeen vaikutuksesta. Tämä kehitys ei kuitenkaan eroa muista hyvinvointialueista: hyvinvointialueen keskuksen (Porin) väestöllisen painoarvon kasvu on itseasiassa hillitympää kuin useimmilla hyvinvointialueilla, joskin pitkälti Porin keskimääräistä keskusta heikomman väestönkehityksen takia. Hyvinvointialueiden asukkaiden, palvelutarpeen ja työvoiman keskittyminen onkin koko maan kattava trendi, johon on haastava vaikuttaa hyvinvointialueen omilla toimilla.

Väestön keskittyminen etenkin Poriin ja Raumalle vaikuttaa positiivisesti Satakunnan hyvinvointialueiden palveluiden saavutettavuuteen. Suurin osa hyvinvointialueen väestöstä asuu jo (ajallisesti mitattuna) lähellä palveluita ja etenkin hyvin kaukana palveluista asuvien osuus on vähentynyt merkittävästi väestön keskittymisen myötä. Toisaalta, vaikka palveluiden lähialueella asuvien osuus kasvaa, määrällisesti mitattuna lähes kaikkien palveluiden läheisyydessä asuvien henkilöiden määrä on ollut laskussa hyvinvointialueen haastavan väestönkehityksen takia, mikä voi vaikuttaa etenkin tulevaisuudessa negatiivisesti palveluiden järjestämisen tehokkuuteen.

Verrattuna vuonna 2023 tehdyn hyvinvointialueen demografisen nykytilan analyysiin, Satakunnan hyvinvointialueen demografinen kilpailukyky on maltillisesti vahvistunut. Keskeisimmät haasteet, jotka liittyvät väestön ikääntymiseen, työikäisen väestön krooniseen supistumiseen sekä alueelliseen polarisaatioon ovat kuitenkin säilyneet lähes muuttumattomina. Satakunnan (ja etenkin Porin) vetovoima maan sisällä ja vetovoima kansainvälisessä muuttoliikkeessä on kuitenkin vahvistunut, jolla säilyessään tai positiivisen kehityksen jatkuessa on pidemmän ajanjakson aikana merkityksellinen (muttei käänteentekevä) positiivinen vaikutus hyvinvointialueen demografiseen kehitykseen. Etenkin Porin tulevaisuudenkuva on vahvistunut merkittävästi ja aiemmin epätodennäköiseltä vaikuttanut tulevaisuudenkuva, jossa Porin väestö ei vähenisi pidemmällä ajanjaksolla, on muuttunut uskottavammaksi tulevaisuuden näkymäksi.

5.2 Johtopäätökset tulevasta kehityksestä

Satakunnan hyvinvointialueelle muodostettiin kaksi väestöennustetta vuosille 2024–2050. Molemmissa ennusteen skenaarioissa tavoiteltiin maltillisia, aiempaan kehitykseen perustuvia oletettavia: skenaariot kuvaavat matalan syntyvyyden ja maltillisen vetovoiman tulevaisuutta, joita erottaa oletettava maahanmuuton tasossa.

Skenaariossa 1. maahanmuuton tason on oletettu laskevan 2020-luvun keskitasolle, minkä seurauksena väestö jatkaa nopeaa vähentymistä kuolleiden kasvavan määrän takia 2020-luvun toteumaa nopeammin, mutta 2010-luvun toteumaa hitaammin. Vähäisemmän maahanmuuton skenaariossa 1. Satakunnan väestöpohja pienentyy 24 500 henkilöllä vuoteen 2050 mennessä (12 prosentilla). Hyvinvointialueen väestönkehitys olisi tässä skenaariossa selvästi keskimääräistä hyvinvointialuetta heikompa, joskin 2010-luvun tavoin selvästi vahvempaa kuin heikoimmin kehittyvillä hyvinvointialueilla. Ero etenkin Länsi-Suomen muihin hyvinvointialueisiin kasvaisi suureksi ja Satakunta olisi Länsi-Rannikon haastavimman demografisen kehityksen alue.

Skenaariossa 2. maahanmuuton tason on oletettu säilyvän vuosien 2023–2024 huipputasolla (ilman ukrainalaisten pakolaisten vaikutusta). Skenaariossa myös kuolleiden huomattava enemmisyys vähentää väestöä, mutta suurempi maahanmuutto kompensoi osan supistumisesta. Suuremman maahanmuuton skenaariossa

2. Satakunnan väestö vähenee 19 200 henkilöllä vuoteen 2050 mennessä. Skenaariossa Satakunta kehittyisi yhä hieman keskimääräistä hyvinvointialuetta heikommin, mutta kehitys ei enää merkittävästi poikkeaisi muista yliopistottomista hyvinvointialueista.

Väestöennusteiden perusteella väestön merkittävä väheneminen on erittäin todennäköistä, ellei lähes varmaa, mikä pakottaa hyvinvointialuetta varautumaan pienenevään asiakaspohjaan. Kuolleiden määrä tulee säilymään syntyneitä suurempana kaikissa realistisissa skenaarioissa, minkä seurauksena alueen täytyisi saada poikkeavan suurta muuttovoittoa, jotta väestö säilyisi edes ennallaan. On epätodennäköistä, että muuttoliike pystyy kompensoimaan väestön ikärakenteesta kumpuavan supistumisen kuin osin, mikä tulee johtamaan väestön vähenemiseen.

Hyvinvointialueella lähinnä Porissa nollakehityksen saavuttaminen on mahdollista, jos maahanmuuton taso nousee vielä kohtalaisesti skenaarion 2. tasoa korkeammaksi. Maltillinen väestönkasvu Porissa ei myöskään ole täysin poissuljettavissa, mutta ennusteiden ja aiemman kehityksen perusteella todennäköisemmin Porin väestö tulee vähenemään maltillisesti myös tulevaisuudessa. Raumalla väestö vähenee jo selvästi Poriä enemmän suhteellisesti mitattuna molemmissa skenaarioissa. Kuitenkin myös Raumalla ennakoitua vahvempi kehitys on mahdollista maahanmuuton tason kasvaessa, joskin nollakehitys on suhteellisen epätodennäköistä Raumalla.

Porin ja Rauman ulkopuolella väestönkehityksen tulevaisuuden kuva on sen sijaan vaikea. Väestön supistuminen hyvinvointialueen keskustan ulkopuolella on erittäin voimakasta ja kumpuaa suoraan demografisesta rakenteesta. Hyvinvointialueen pienempien kaupunkien ja maaseutukuntien täytyisi alkaa saamaan hyvin poikkeuksellista muuttovoittoa, jotta väestön supistuminen muuttuisi edes maltilliseksi. Tämän saavuttaminen on epätodennäköistä, aiemman kehityksen ja muun maan vastaavien kuntien kehityksen perusteella: huomionarvoisesti myös kasvavilla hyvinvointialueilla pienemmät kaupungit ja maaseutukunnat supistuvat nopeasti.

Ennakoidun kehityksen alueelliset erot ja realistiset tulevaisuuden kuvat poikkeavat merkittävästi toisistaan. Kehityksen seurauksena väestön painopisteet muuttuvat hyvinvointialueen sisällä merkittävästi. Pori ja Rauma kehittyvät muuta hyvinvointialuetta vahvemmin (osin muulta hyvinvointialueelta tulevien muuttajien vaikutuksesta), minkä seurauksena näiden kaupunkien osuus hyvinvointialueen väestöstä ja etenkin työikäisestä väestöstä kasvaa. Yhä suurempi osa palvelutarpeesta painottuu tulevaisuudessa maakunnan keskuksiin, joista erityisesti Porin painoarvo korostuu ennusteissa. Pienempien kaupunkien ja etenkin maaseutukuntien suhteellinen painoarvo laskee taas hyvin merkittävän väestön vähenemisen seurauksena. Maahanmuuton kasvu korostaa tätä alueellista eriytymistä kaupunkeihin keskittyvän asumisen takia.

Keskittyvän kehityksen seurauksena 2000-luvun kehityksen tavoin yhä suurempi osa hyvinvointialueen asukkaista, asiakkaita, ja potentiaalisesta työvoimasta asuu Porissa ja Raumalla, korostaen näiden alueiden merkitystä hyvinvointialueen toiminnan (sekä päätöksenteon) näkökulmasta. Toisaalta tämä kehitys lisää riskiä Porin ja Rauman ulkopuolisen hyvinvointialueen kroonisen supistumisen jatkumiseen myös ennustejaksoa pidemmällä ajanjaksolla.

Myös kuntien sisällä tapahtuu merkittävää keskittymistä. Käytännössä kaikkien kuntien sisällä asutus painottuu tulevaisuudessa aiempaa vahvemmin taajamiin, haja-asutusalueen painoarvo sen sijaan vähenee lähes kaikissa kunnissa. Kaikissa taajamissa väestö vähenee, mutta väestön väheneminen on huomattavasti hallitumpaa kuin haja-asustusalueilla.

Kehityksen seurauksena yhä suurempi osa käytännössä kaikkien kuntien asukkaista ja palveluiden käyttäjistä asuu yksittäisillä tiheimmin asutuilla alueilla. Saavutettavuusanalyysin perusteella vuonna 2050 käytännössä kaikki palvelut ovat aikaetäisyydellä mitattuna nykyistä lähempänä keskimääräisen asukkaan näkökulmasta, vaikka palvelupisteiden sijainnit eivät muuttuisi. Etenkin kaikista pisimmän etäisyyden päässä palveluista asuvien osuus (ja määrä) laskee, kun taas hyvin lyhyen etäisyyden päässä palveluista asuvien osuus kasvaa (mutta määrä laskee myös alueen heikon väestön kehityksen takia, joskin syrjemmällä asuvia hitaammin).

Väestön keskittyminen entistä vahvemmin taajamiin voi jossain määrin mahdollistaa hyvinvointialueen palvelutoiminnan tehostumista ja tehdä palveluista helpommin saavutettavia tai mahdollistaa palveluverkon tiivistämistä ilman huomattavaa etäisyyksien kasvua. Toisaalta, vaikka yhä suurempi osa palvelutarpeesta

keskittyykin taajamiin, mikään osa Satakunnan haja-asutusalueista ei ole varsinaisesti tyhjentymässä (kaikkien kuntien haja-asutusalueilla asuu vielä vuonna 2050 yli puolet nykyisestä väestöstä), minkä seurauksena palvelutarve säilyy aiempaa hajanaisemmin ja harvemmin asutuilla alueilla.

Entistä harvemmin asutuilla haja-asutusalueilla kustannukset per asiakas todennäköisesti nousevat ja palveluiden toteuttaminen hankaloituu etenkin palveluiden osalta, joita annetaan asiakkaiden asuinpaikassa (esim. kotihoito). Samalla myös kokemukset palveluiden saavutettavuudesta voivat heikentyä etenkin syrjäisillä alueilla asuvien ryhmissä.

Väestön määrän ja asuinpaikkojen muutosten lisäksi demografisen rakenteen murros on Satakunnan hyvinvointialueella suuri. Keskeisimmät ja osin varmimmat muutokset liittyvät lasten, eläkeikäisten sekä vieraskielisen väestön kehitykseen, eniten ”liikkumavaraa” on taas työikäisen väestön kehityksessä. Suurin osa näistä muutoksista koskettaa kaikkia hyvinvointialueita, mutta näiden muutosten vaikutus hyvinvointialueiden toiminnan näkökulmasta vaihtelee toimintaympäristön mukaan merkittävästi.

Lasten määrä ja osuus vähenee Satakunnan hyvinvointialueella nopeasti ennustejakson aikana. Laskeneen syntyvyyden sekä kroonisesti pienentyvät hedelmällisessä iässä olevan väestön takia Satakunnan lasten ikäryhmien koko pienentyy hyvin huomattavasti (jopa 10 000 henkilöllä vuoteen 2050 mennessä). Supistuminen painottuu 2020- ja 2030-luvulle, jolloin etenkin koululaisten määrä vähenee voimakkaasti. Ennustejakson lopussa ilman syntyvyyden merkittävää kasvua ja vahvistuvaa työikäisen väestön kehitystä hyvinvointialueella on noin neljännes vähemmän lapsia kuin tällä hetkellä.

Hyvinvointialueen sisällä on myös eroja lasten kehityksessä, vaikka merkittävä supistuminen koskettaakin kaikkia alueen kuntia. Kehitys on hillityintä Porissa, mikä korostaa Porin osuutta hyvinvointialueen lapsista (toisaalta Porinkin lasten määrä vähenee viidenneksellä). Osassa hyvinvointialuetta lasten määrä vähenee yli 40 prosentilla tai lähes puolella, muuttaen radikaalisti myös lasten ja lapsiperheiden palvelutarvetta.

Etenkin 2020-luvulla tapahtuva koululaisikäluokkien nopea pienentyminen vähentää kaikissa hyvinvointialueen kunnissa koululaisten terveyspalveluiden tarvetta. Lisäksi muutos koululaisikäluokkien koossa johtanee useassa kunnassa kouluverkon tiivistämiseen, mikä vaikuttaa suoraan koulujen yhteydessä järjestettyihin palveluihin. Myöhemmin 2030-luvun lopulla ja 2040-luvulla nuorten määrä vähenee samasta syystä erittäin voimakkaasti, joka voi vaikuttaa myös toisen asteen koulutuspalveluihin ja näiden yhteydessä mahdollisesti järjestettäviin palveluihin.

Syntyneiden ja alle kouluikäisten kehitys on taas epävarmempaa, ja riippuu pitkälti syntyvyyden kehityksestä. Ilman syntyvyyden kasvua, suurimmassa osassa kuntia esim. neuvolapalveluiden asiakkaiden määrä vähenee maltillisesti. Ylipäättään merkittävä positiivinen käänne lasten ikäryhmän kehityksessä etenkin keskipitkällä aikavälillä on myös suhteellisen epätodennäköinen.

Satakunnassa lasten määrä uhkaa vähentyä pysyvästi, sillä edes syntyvyyden kasvu takaisin 2000-luvun alun huippuvuosiin ei palauta lasten määrää vastaavalle tasolle alati pienenevän hedelmällisessä iässä olevan väestön takia. Lapsiin liittyvä palveluverkko tulisiikin suunnitella pysyvästi nykyistä pienemmälle lasten ja lapsiperheiden määrälle, etenkin Porin ja Rauman ulkopuolella, jossa lasten määrän elpyminen edes lähelle nykytasoa vaatii hyvin suurta murrosta koko väestönkehityksen logiikassa.

Eläkeikäisten ryhmässä muutokset ovat taas määrällisesti maltillisempia, mutta rakenteellisesti suuria. Vuonna 2050 eläkeikäisen väestön määrä on hieman nykyistä pienempi Satakunnassa, mutta eläkeikäisen väestön osuus on merkittävästi nykyistä korkeampi. Eläkeikäisen väestön rakenne muuttuu merkittävästi ennustejakson aikana painottuen iäkkäämpiin ikäryhmiin, etenkin 2030-luvulla yli 84-vuotiaiden kasvu on erittäin nopeaa.

Yli 84-vuotiaiden ryhmä kasvaa noin 60 prosenttia nykyistä suuremmaksi vuoteen 2040 mennessä. Vaikka eläkeikäisen väestön määrä ei varsinaisesti kasva, keski-ikä nousu eläkeikäisen väestön ryhmässä lisää merkittävästi etenkin hoivapalveluiden tarvetta. Yli 84-vuotiaiden ikäryhmässä palvelutarve on huomattavasti muita eläkeikäisten ryhmiä suurempaa, mikä kasvattaa myös hoivapalveluiden kustannuksia. Lisäksi ryhmä koostuu etenkin leski(naisten) talouksista, joissa tulotaso on selvästi eläkeläistalouksien keskitasoa heikompi ja toisaalta osa sosiaalisista riskeistä (kuten yksinäisyys) korostuu.

Erittäin keskeisesti muusta väestönkehityksestä poiketen yli 84-vuotiaan väestön määrä kasvaa joka ikisessä Satakunnan kunnassa. Kasvu keskittyy etenkin taajamiin, mutta myös haja-asutusalueilla tapahtuu ikäryhmän kasvua. Kasvavaan palvelutarpeeseen vastaaminen on erityinen haaste Satakunnan nopeasti supistuvilla alueilla: vaikka hyvin kaukana palveluista asuvien osuus laskeekin, tässä ryhmässä on korostuneesti hyvin iäkkäitä henkilöitä, joiden kyky saavuttaa sosiaali- ja terveyspalveluita omatoimisesti voi olla rajoittunut.

Hyvin iäkkään väestön nopea kasvu korostaa myös esimerkiksi palveluasumisen tarvetta. Yli 84-vuotiaiden kasvusta merkittävä osa tapahtuu pientalovaltaisilla haja-asutusalueilla, joissa asumiseen voi syntyä ylitsepääsemättömiä haasteita etenkin iäkkäiden yhden henkilön asuntokuntien ryhmässä. Iäkkään väestön nopea kasvu korostaakin saavutettavan asumisen tarvetta, mikä heijastuu sekä hyvinvointialueen että alueen kuntien toimintaan.

Myös työvoiman riittävyys nousee myös sekä hyvinvointialueen että paikallisen tason haasteeksi, etenkin kun huomioidaan yli 84-vuotiaan väestön nopea kasvu kaikilla hyvinvointialueilla. Hoivapalvelut ovat pääsääntöisesti työvoimaintensiivisiä: hyvin iäkkään väestön nopea kasvu lisää hoivapalveluissa työskentelevien tarvetta koko maassa hyvin huomattavasti, mikä on haaste, sillä sosiaali- ja terveyspalveluista eläköityvien määrä on hyvin suuri tulevina vuosikymmeninä.

Satakunnan työikäinen väestö vähenee, korostaen kysymyksiä riittävästä työvoiman tarjonnasta. Työikäisen väestön väheneminen selittyy nykyisellä ikärakenteella: eläkeikään siirtyy merkittävästi työikään siirtyviä suu-rempia ikäkohortteja. Työikäisen väestön supistumisen voimakkuutta säätelee taas maahanmuutto, joka ai-noana tekijänä kasvattaa työikäistä väestöä. Työikäisen väestön kasvu Satakunnassa on kuitenkin epätodennä-köistä maahanmuuton tason jäädessä suureksikin.

Korkeampi maahanmuuton taso vaikuttaa kuitenkin merkittävästi työikäisen väestön kehitykseen, vaikkei to-dennäköisesti pysty täysin kompensoimaan työikäisen väestön supistumista. Samalla maahanmuutto vaikuttaa suoraan myös hyvinvointialueen toimintaan ja toimintaympäristöön. Satakunnan väestö ”vieraskielistyy” en-nustejakson aikana nopeasti. Koska kotimaisissa kieliryhmissä väestöpohja vähenee nopeasti iäkkään ikäraken-teen ja matalan syntyvyyden takia, vieraskielisen väestön osuus kasvaa hyvin nopeasti. Myös määrällinen kasvu on merkittävää.

Etenkin lasten ja osassa työikäisten ryhmiä merkittävä osuus tulevaisuuden satakuntalaisista on vieraskielisiä, mikä heijastuu myös palvelutarpeisiin ja palveluiden toteutukseen. Vieraskielisten ryhmissä on osin korostu-nutta palvelutarvetta etenkin sosiaalipalveluiden osalta, joskin tarkassa palvelutarpeessa on merkityksellisiä eroja tarkempien ryhmien välillä. Samalla vieraskielisten osuuden nopea kasvu tuottaa myös kieleen liittyviä vaatimuksia hyvinvointialueen toiminnalle. Lisäksi vieraskielisten osuuden nopea kasvu työikäisistä vaikuttaa myös potentiaalisen työvoiman kielitaitoon: hyvinvointialueella asuu tulevaisuudessa aiempaa enemmän hen-kilöitä, joiden suomen kielen taito voi olla osin rajoittunut, mikä voi joko vähentää potentiaalista työvoimaa tai vaatia paremmin monikielisyyden huomioimista työvoiman näkökulmasta.

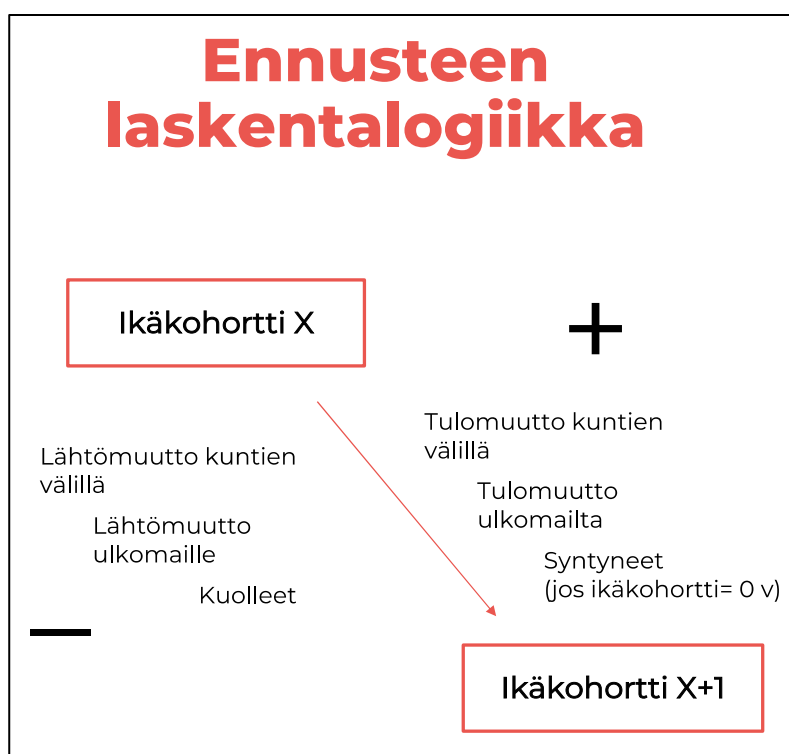
Vaikka maahanmuuttoon nojaava väestönkasvu tuottaa myös haasteita hyvinvointialueen toiminnalle, hyvin-vointialueen demografisen tilan vahvistuminen ei ole realistista ilman maahanmuuttoa. Kasvanut maahan-muutto 2020-luvulla onkin vahvistanut maltillisesti Satakunnan hyvinvointialueen demografisen kehityksen tu-levaisuudenkuva, ja positiivisten trendien jatkuessa kaikista synkimmät tulevaisuuden visiot väistyvät. Hyvin-vointialue tulee kuitenkin toimimaan myös tulevaisuudessa haastavassa toimintaympäristössä, jo pelkän Suo-men väestön ikärakenteen takia: kansallisesti vanhushuoltosuhde tulee heikkenemään vähintään 2080-luvulle asti ja eläkeikäisen väestön osuus ei palaudu nykytasolle edes vuoteen 2100 mennessä.

Liite 1. Tekninen seloste väestöennusteen toteutuksesta

Selvityksen väestöennuste perustuu muokattuun MDI:n väestöennusteeseen. **MDI:n väestöennuste on pohjimmiltaan ns. demografinen komponenttimalli, jossa tulevaa väestönkehitystä mallinnetaan osatekijöittäin aiemmasta kehityksestä lasketuilla kertoimilla.** Ennusteessa mallinnetaan erikseen erilaisin olettaimin ja menetelmin jokaista väestönkehityksen osatekijää: syntyneitä, kuolleita, kuntaan muuttaneita (ns. tulomuutto), kunasta muuttaneita (lähtömuutto), maahan muuttaneita ja maasta muuttaneita.

Väestönkehityksen mallinnus huomio alueelliset, ikäryhmittäiset, kieliryhmittäiset ja sukupuolittaiset erot väestönkehityksessä: esimerkiksi eri ikäinen väestö muuttaa ennusteessa eri tavoin. Ennusteessa kunnan väestö ikääntyy luonnollisesti ja jokaisena vuotena jokaisessa yksivuotisikäryhmässä mallinnetaan sukupuolittain kaikkien väestönkehityksen osatekijöiden vaikutusta ko. ryhmään. Tämän seurauksena ennusteessa väestön ikärakenne muuttuu ennustejakson aikana, mikä taas vaikuttaa muiden väestönkehityksen osatekijöiden toteutumaan. Esimerkiksi väestön ikääntyessä ennusteessa kuolleiden määrä kasvaa, muuttoliikkeen ikärakenne muuttuu jne.

Väestöennustetta ei tule tulkita kuten toteumaa: **väestöennuste on mahdollisimman hyvin perusteltu mallinnus tulevasta kehityksestä aiemman tiedon pohjalta.** Tuleva kehitys tulee poikkeamaan ennakoidusta ja tulevaan kehitykseen voidaan vaikuttaa aktiivisin toimin. Ennuste mahdollistaa kuitenkin väestönkehityksen suunnan ja tämän vaikutusten arvioinnin. Lisäksi ennusteesta voidaan tunnistaa vääjäämättömiä kehityskulkuja (kuten väestön ikääntyminen) sekä kehityskulkuja, joihin voidaan vaikuttaa (kuten muuttoliike).

Kuva 1 Väestöennusteen yksittäisen ikäkohortin kehityksen laskentalogiikka

Syntyvyyden mallinnus

Syntyvyyttä mallinnetaan erikoishedelmällisyyslukuilla. Erikoishedelmällisyysluku kertoo tietyn ikäiselle henkilölle syntyvän lapsiluvun kyseisen vuoden aikana. Erikoishedelmällisyysluku perustuu alueella viisivuotisryhmittäin synnyttäjille vuosien 2020–2024 syntyneiden lasten määrään. Syntyneiden määrä muuttuu erikoishedelmällisyysluvuksi, kun ko. viisivuotisryhmälle syntyneiden lasten määrä jaetaan saman ikäisten naisten

määrällä samalla alueella. Koska viisivuotisryhmien sisällä voi olla merkittäviäkin eroja syntyvyydessä (esim. 25-vuotiaiden syntyvyys on huomattavasti 29-vuotiaita matalampi) viisivuotisryhmittäin laskettu erikoishedelmällisyysluku on yleistetty koko maan jakaumalla yksivuotiskäryhmille. **Ennusteessa syntyneiden määrä saadaan kertomalla tietyllä alueella jokainen 15–49-vuotiaiden naisten yksivuotiskäryhmä jokaisen ikäluokan omalla erikoishedelmällisyysluvulla.**

Kuntatasolla erikoishedelmällisyysluvut on laskettu koko alueen omista syntyneiden määristä tai pienemmissä kunnissa laajemmista ”syntyvyysalueista”. Satunnaisvaihtelun vähentämiseksi tähän käytetään kolmen edeltävän vuoden ikäryhmän naisten keskiarvoa. Syntyvyys on kuntatasolla mallinnettu erikseen suomen-, ruotsin ja vieraskielisten ryhmissä, eli ennuste huomio kieliryhmien väliset erot syntyvyydessä. Ennuste ei kuitenkaan sisällä olettaa esimerkiksi vieraskielisten hieman korkeamman syntyvyyden laskusta ennustejakson aikana.

Miten syntyvyyttä mallintavat kertoimet on laskettu, teknisesti:

Erikoishedelmällisyysluvun kaava (*ASFR, age-specific fertility rate*): $ASFR_x = \frac{b_x}{p_x}$, jossa b_x on alueella y halutun ajanjakson aikana x ikäryhmän synnyttäjien määrä ja p_x on saman alueen saman ajanjakson saman ikäryhmän x naisten määrä.

Kokonaishedelmällisyysluvun kaava (*TFR, total fertility rate*): $TFR = \sum ASFR = \left(\frac{b_{x1}}{p_{x1}} + \frac{b_{x2}}{p_{x2}} + \dots + \frac{b_{xn}}{p_{xn}} \right)$, jossa $\sum ASFR$ on kaikkien alueen y halutun ajanjakson erikoishedelmällisyyslukujen summa (tässä ennusteessa ikäluokat 15–49).

Syntyneiden laskenta $= \sum (ASFR_x p_x + ASFR_{x+1} p_{x+1} + \dots + ASFR_{x+n} p_{x+n})$, jossa $ASFR_x$ on erikoishedelmällisyysaste nuorimmassa hedelmällisessä iässä olevassa ikäluokassa (tässä ennusteessa 15-vuotiaat), p_x on saman (nuorimman) ikäluokan naisten kokonaismäärä. $ASFR_{x+n}$ ja p_{x+n} ovat erikoishedelmällisyysluku ja naisten kokonaismäärä viimeisessä hedelmällisessä iässä olevassa ikäluokassa (tässä ennusteessa 49-vuotiaat).

Kuolleiden mallinnus

Kuolleisuutta mallinnetaan ns. kuolemanvaaroilla, eli ryhmään x kuuluvan henkilön todennäköisyydellä kuolla kyseisen vuoden aikana. Kuolemanvaarat perustuvat vuosien 2010–2019 ikäluokittain ja sukupuolittain tapahtuneeseen kuolleisuuteen (koronavuodet on jätetty tarkoituksellisesti pois mallinnuksesta). Tämän pohjalta on laskettu jokaiselle ikäryhmälle sukupuolittain vaara kuolla yhden vuoden aikana. Näiden kertoimien avulla lasketaan kunkin vuoden kuolleiden määrä jokaisesta yksivuotiskäryhmästä sukupuolittain tunnistuen ikäryhmitäiset ja sukupuolittaiset erot kuolleisuudessa. **Kuolemanvaarat on laskettu aluetasolla pääsääntöisesti 5-vuotiskäryhmistä, jotka on muunnettu yksivuotisryhmiksi koko maan kuolleisuuden jakauman avulla.**

Ennuste olettaa kuolemanvaarojen olevan identtisiä kieliryhmittäin. Näin ei todellisuudessa ole, mutta ruotsin- ja vieraskielisten ryhmässä kuolleiden määrä ikäryhmittäin on liian matala luotettavien kuolemanvaarojen laskemiseen. **Ennustemalli ei huomio sosioekonomisen aseman vaikutusta kuolemanvaaroihin** muuten kuin välillisesti alueiden välisten sosioekonomisen rakenteen erojen kautta. Vaikka sosioekonomisen rakenteen kehityksellä on vaikutus kuolemanvaaroihin, tätä muuttujaa ei ole mahdollista mallintaa ja ennakoida luotettavasti.

Alueittaiset kuolemanvaarat perustuvat laajemman alueen kuolleisuuteen ikäryhmässä 20–89 (esim. seutu tai maakunta). Koska kuolleiden määrä on hyvin vähäinen alle 20-vuotiaiden ikäryhmissä, kuolemanvaarat on mallinnettu alle 20-vuotiaiden ikäryhmässä koko maan kuolleisuudesta. Lisäksi, vaikka kuolleisuus on hyvin suurta yli 89-vuotiaiden ikäryhmässä, tämän ikäryhmän koko on liian matala luotettavien kuolemanvaarojen laskemiseen. Myös tässä ikäryhmässä kuolemanvaarat perustuvat koko maan kuolleisuuteen.

Ennuste huomioi vuosien 2010–2019 aikana (koko maan tasolla) tapahtuneen eliniänkasvun. Lisäksi ennusteessa on oletettu eliniän jatkavan kasvuaan 2010-lukua vastaavasti ennustejakson ajan. **Kuolleisuuden mallinnuksesta vuodet 2020–2023 on jätetty tarkoituksella pois koronapandemian sekä vuosien 2022–2023 huomattavan ylikuolleisuuden takia.** On huomionarvoista, että eliniän kasvun hidastuessa/pysähtyessä/kääntyessä kuolleiden määrä ja tätä kautta etenkin ikääntyneiden ikäryhmien väestönkehitys muuttuisi merkittävästi.

Kuolemanvaarojen avulla on laskettu jokaiselle sukupuolittaiselle ikäryhmälle vuosittainen kuolleiden määrä, joka poistetaan kyseisen ikäryhmän väestöstä. Kuolemanvaaroilla kuolleiden määrä lasketaan yksinkertaisesti kertomalla tietty ikäryhmä tämän ikäryhmän kuolemanvaaralla, jota on alennettu tämän ikäryhmän kyseisen vuoden eliniänodotteen kasvulla.

Miten kuolleisuutta mallintavat kertoimet on laskettu, teknisesti:

Kuolemanvaaran kaava: $kv_x = \frac{k_x}{p_x} \Delta k_x$, jossa k_x on alueen kuolleet ryhmässä x , p_x on saman alueen saman ryhmän keskväkiluku saman ajanjakson aikana ja Δk_x on muutos ryhmän kuolleisuudessa ajanjakson aikana (ennusteessa muutos on laskettu todellisuudessa laajemmasta alueesta).

Kuolleiden määrän kaava: $kv_x \Delta oe_x p_x$, jossa kv_x on alueen ryhmän x kuolemanvaara Δoe_x on ryhmän x odotetun eliniän muutos kyseisenä vuonna suhteessa lähtötasoon ja p_x on ryhmä x , josta kuolleiden määrää lasketaan.

Lähtömuuton mallinnus

Lähtömuutto muihin kuntiin sekä kunnan sisällä perustuvat ikäryhmittäin, sukupuolittain ja kieliryhmittäin laskettuihin **lähtömuuttoalttiuksiin**. **Lähtömuuttoalttiudet ovat yksinkertaistaen tietyn ikäisen henkilön todennäköisyys muuttaa yhden vuoden aikana pois kunnasta tai kaupunginosasta.** Lähtömuuttoalttiudet lasketaan ikäryhmän mukaan joko yksivuotis-, viisivuotis- tai yksivuotisikäryhmittäin. **Kuntien välisen ja kunnan sisäisen muuttoliikkeen alttiudet ovat erilliset.**

Muuttoalttius lasketaan yksinkertaisesti jakamalla kyseessä olevan ryhmän toteutuneet muutot alueelle X valitulla ajanjaksolla lähtökunnan vastaavan ryhmän saman ajanjakson keskväkiluvulla. Vastaava kerroin lasketaan suhteessa kaikkiin muuttoalueisiin. Tällä lähtömuuttoa mallintavalla kertoimella lasketaan ennustejakson aikana kyseisessä ryhmässä muuttavien määrä jokaisena vuonna. Olettamana on, että vastaava osuus vastaavasta ryhmästä muuttaa koko ennustejakson ajan.

Muuttoalttius lasketaan yksinkertaisesti jakamalla kyseessä olevan ryhmän toteutuneet muutot alueelle X valitulla ajanjaksolla vastaavan ryhmän saman ajanjakson keskväkiluvulla. Tällä lähtömuuttoa mallintavalla kertoimella lasketaan ennustejakson aikana kyseisessä ryhmässä muuttavien määrä jokaisena vuonna.

Vaikka oletuksena on, että vastaava osuus tietystä muuttajien ryhmästä muuttaa pois kunnasta, **muuttajien määrä vaihtelee ennustejakson aikana, sillä kunnan eri sukupuolittaisten ja kieliryhmittäisten ikäryhmien koko vaihtelee.** (Esimerkiksi jos kunnassa on vuonna 2023 yhteensä 100 iältään 18-vuotiaasta vieraskielistä miestä ja vuonna 2030 samassa ryhmässä on 1 000 henkilöä, 10 prosentin muuttoalttiudella muuttajia on vuonna 2023 yhteensä 10 ja vuonna 2030 100; muuttaneiden osuus ryhmästä säilyy kuitenkin 10 prosenttina). Ennuste siis reagoi ikä-, sukupuoli- ja kielirakenteessa tapahtuviin muutoksiin: esimerkiksi voimakkaasti kasvavassa kaupungissa lähtömuuttajien määrä kasvaa ennustejakson aikana, sillä potentiaalisten muuttajien määrä kasvaa.

Miten lähtömuuttoa mallintavat kertoimet on laskettu, teknisesti:

Muuttoalttiuksien kaava $(ma) = ma_x = \frac{l_x}{p_x}$, jossa ma_x on lähtömuuttajat kuntaan Y tietyssä sukupuolittaisessa, kieliryhmittäisessä ikäryhmässä alueella ja p_x on saman alueen täsmälleen saman ryhmän keskväkiluku.

Lähtömuuttajien laskenta yksittäisessä ryhmässä y ja kunnassa k $(lm) = lm_{yk} = \sum(ma_x p_{yk} + ma_{x+1} p_{yk} + \dots + ma_{x+n} p_{yk})$, jossa ma_x on lähtömuuttoalttiut alueelle x, ma_{x+1} on lähtömuuttoalttiut alueelle x+1 jne. ja p_{yk} on ryhmän y ja alueen x väestö koko ennustevuonna.

Tulomuuton mallinnus

Tulomuutto muista kunnista perustuu mallinnukseen alueittaisista lähtömuuttoalttiuksista. Lähtömuuton mallinnuksen mukaisesti (ks. edeltävät osio) 92 muuttoalueelle (52 alueelle vieraskielisten ryhmässä) on laskettu jokaiselle ennustejakson vuodelle muuttaneiden määrä kaikista Suomen kunnista ikäryhmittäin, sukupuolittain ja kieliryhmittäin. Muuttoalue voi olla vain yksi kunta (esim. suuret kaupungit) tai laajempi toiminnallinen alue (esim. pohjoiset Turun kehyskunnat). Muuttoalueet eivät ole virallinen luokitus, vaan ennustetta varten muodostettu, pääosin maantieteellis-toiminnallinen ryhmittely, jossa saman ”muuttosuunnan” pienemmät kunnat on yhdistetty yhdeksi alueeksi.

Jokaisesta kunnasta lähteneet siirtyvät muuttoalueen tulomuuton ”pottiin”, joka ositetaan muuttoalueen kunnille aiempien vuosien jakauman perusteella. Jaossa on huomioitu sukupuolittaiset, kieliryhmittäiset sekä ikäryhmittäiset erot muuttoalueen kuntien välillä (esim. muuttoalueen kunta F voi olla keskimääräistä vetovoimaisempi nuorten ryhmässä, kun taas kunta K voi olla vetovoimaisempi nuorten aikuisten ryhmässä).

Koska muuttoalueen jaettava potti muodostuu täysin muuttoalueelle muista kunnista muuttaneista, reagoi ennuste muussa maassa tapahtuvaan ennakoituun väestönkehitykseen. **Kaikkien kuntaa K muuttavien henkilöiden täytyy tulla joltain toiselta alueelta ja olla täten pois ko. alueen väestöstä.** Tämän seurauksena tulomuutto reagoi esimerkiksi lähialueen vähenevään väestöön, vähentämällä alueen sisällä muuttavien määriä.

Miten tulomuuttoa mallintavat kertoimet on laskettu, teknisesti:

Tulomuuttopotti muuttoalueelle a ryhmässä y $(ay_p) = ay = \sum(lm_{yk} + lm_{yk+1} + \dots + lm_{yk+n})$, jossa lm_{yk} on kunnasta y ryhmässä k muuttoalueelle muuttaneet, lm_{yk+1} on seuraavasta kunnasta ryhmässä k muuttoalueelle muuttaneet jne.

Ositus tulomuuttopotista kunnalle k ryhmässä y $(p_{ky}) = p_{ky} = \frac{ky_x}{ay_x} ay_p$, jossa ky_x on kuntaan k ryhmässä y aiemmin muuttaneet aiempien vuosien perusteella, ay_x on koko muuttoalueen saman ryhmän samojen vuosien muuttaneet ja ay_p on koko alueen ko. ryhmän tulomuutto potti mallinnettavana ennustevuonna.

Maahan- ja maastamuuton mallinnus

Maastamuutto seuraa samaa periaatetta kuin lähtömuutto. Kunnittain asuville on laskettu ikä, kieli ja sukupuolittaiset lähtömuuttoalttiudet ulkomaille. Laskentakaava on täysin lähtömuuttoa vastaava (ks. edeltävät osiot), mutta perustuu osin laajempiin ikäryhmiin pienemmän tapausmäärän takia.

Maastamuuton lähtökertoimien on oletettu pysyvän vastaavina koko ennustejakson ajan ikäryhmittäin, sukupuolittain ja kieliryhmittäin. Koska väestö, josta maasta muuttaneita kerrotaan, muuttuu ennustejakson aikana, muuttuvat myös maasta muuttaneiden määrät.

Maahanmuuton oletama on yksinkertaisin kaikista olettamista: maahanmuuton osalta on oletettu koko maahan muuttavan tietyn verran henkilöitä ulkomailta ennustejakson vuosina (pienin eroin ennustejakson alussa).